

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ԱՂԲԻՒՐԻ 25-ԱՄԵԱԿԻ ՅԻՉԱՏԱԿԻՆ

Տ Ա Ր Ե Ց Ո Յ Ց

1899-1909

Մ. ՇՄՇԿԵԱՆԻՑ

Մ. ՉՐՅԿԵԱՆԻ

ՏԱՐԵՑՈՅՑ
1906

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ԶՐԻՍՏՈՒ

ՏԱՍԵ ԵՒ ԻՆՆԵՐՈՂ ՏԱՐԻ

ԹԻՖԼԻՍ

1905

1)	Քաղքի արդի (սպառուած)	տպ. 1869	թ. 15	կ.
2)	«Մոցի» օրացոյց	1888	թ.	. . . . . 15 »
3)	—	1889	»	. . . . . 15 »
4)	—	1890	»	. . . . . 15 »
5)	—	1891	»	. . . . . 15 »
6)	—	1892	»	. . . . . 15 »
7)	—	1893	»	. . . . . 15 »
8)	—	1894	»	. . . . . 15 »
9)	—	1895	»	. . . . . 15 »
10)	—	1896	»	. . . . . 15 »
11)	—	1897	»	. . . . . 20 »
12)	—	1898	»	. . . . . 20 »
13)	—	1899	»	. . . . . 20 »
14)	—	1900	»	. . . . . 20 »
15)	—	1 01	»	. . . . . 20 »
16)	—	1902	»	. . . . . 20 »
17)	—	1803	»	. . . . . 20 »
18)	—	1904	»	. . . . . 20 »
19)	—	1905	»	. . . . . 20 »
20)	—	1906	»	. . . . . 20 »
20)	«Պատկերազարդ»	1889	»	. . . . . 30 »
21)	—	1891	»	. . . . . 30 »
22)	—	1892	»	. . . . . 30 »
23)	—	1893	»	. . . . . 30 »
24)	—	1894	»	. . . . . 30 »
25)	—	1895	»	. . . . . 30 »
26)	—	1896	»	. . . . . 30 »
27)	—	1897	»	. . . . . 30 »
28)	—	1898	»	. . . . . 30 »
29)	—	1899	»	. . . . . 30 »
30)	—	1900	»	. . . . . 30 »
31)	—	1901	»	. . . . . 30 »
32)	—	1902	»	. . . . . 30 »
33)	—	1903	»	. . . . . 30 »
34)	—	1904	»	. . . . . 30 »
35)	—	1905	»	. . . . . 30 »
35)	—	1906	»	. . . . . 30 »

Մ. Բաղդասարյան
Գ. Արմատ
Ե. Բաղդասարյան

Տ Ա Ր Ե Յ Ո Յ Ց

1906 թ.

ԹՈՒԱԿԱՆ ԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍ Ի

ՏԱՍՆ ԵՒ ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԱՇԽԱՏՈՒԹ ԻՒՆ

ՄԱԿԱՐ ԶՄԵԿԵԱՆԻ

Թ Ի Յ Լ Ի Ս

Տպարան Տ. Մ. Ռոտինեանցի:

1905

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 22 Юля 1905 г.

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Տ. Տ. ՄԿՐՏԶԻ Ա.

ԱԶԳԸՆՏԻՐ ԵՒ ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Ի ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ ՏԱՆՆ ԿԻՂԻԿԻՈՅ

Տ. Տ. ՍԱՀԱԿՍՅ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

Ի Պատրիարքութեան Հայոց Ս. Երուսաղէմի Ամենապատիւ

Տ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ

բարձր-սրբազան Արքեպիսկոպոսի

ԵՒ

Ի պատրիարքութեան Հայոց Կ. Պոլսոյ Ամենապատիւ

Տ. ՄԱՂԱԲԻԱ

բարձր-սրբազան Արքեպիսկոպոսի:

ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՆ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՓՈՒՍԱՐՔԱՆ

ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՆ ԿՈՎ-
 ԿԱՍԻ ՓՈՒՍԱՐՔԱՆ ԿՈՄՍ ԻԼԼԱՐԻՍԻՆ ԻՎԱ-
 ՆՈՎԻՉ ՎՕՐՕՆՑՈՎ-ԴԱՇԿՈՎ

Կոմս Իլլարիօն Իվանովիչ Վօրօնցով-Վաշկովը ծնվել է 1837 թ.ի մայիսի 27-ին: Նա Կովկասի հռչակաւոր փոխարքայ իշխան Վօրօնցովի մօտիկ ազգականն է. իսկ նրա կինը, կոմսուհի Նլիզավետա Անդրէեւիւնան, իշխան Վօրօնցովի հարազատ թոռն է:

Կոմսը զինուորական ծառայութեան մէջ մտաւ 1858-ին. մասնակցեց Ռազըստանի և արևմտեան Կովկասի պատերազմներում: Նուանդուն գործունէութիւն է ցոյց տուել Քուրքեստանում և Յուխարան նուաճելում: Իսկ վերջին ուսուտանական պատերազմում կոմսը հեծելազօրքի զլխատը հրամանատար էր Ռուսչուկի բանակում:

Կոմս Վօրօնցով-Վաշկով 1891 թ.ականին Սղէքսանդր III Կայսրի հրամանով նշանակվեց կայսերական պալատի մինիստր: Նիկօլայ II Կայսրի թագաւորութիւնից չեւոյց կոմսը հիւանդութեան պատճառով արձակվեց պալատական մինիստրի պաշտօնից և նշանակվեց պետական խորհրդի անդամ:

Ռուս-Նապօնական պատերազմը սկսուելով Վօրօնցով-Վաշկով ընտրվեց ռուսաց Կարմիր-Նաչի ընկերութեան զլխատը վարչութեան նախագահ և եռանդուն գործունէութեամբ ընդհանուր համակրանք զրաւեց: Ահա այդ պաշտօնի մէջ էր նա, երբ նշանակվեց Կովկասի փոխարքայ:

Մայիսի 5-ին Քիֆլիսը հանդիսաւոր կերպով ընդունեց Կովկասեան փոխար-

քային կոմս Վօրօնցով-Վաշկովին:

Միօնի տաճարից փոխարքան ճանապարհովեց հայոց Վանքի մայր եկեղեցին:

Վանքի բակում երկշարք կանգնած էր քահանաների դասը, իսկ Վանքի ներսում թեմակալ առաջնորդ Գարեգին Սաթուեան եպիսկոպոսը չորս վարդապետներով դիմեց փոխարքային հետեւեալ ճառով.

«Ձերդ Վսեմափայլութիւն Տէր Արքայ. Ողորմութեամբ Սատուծոյ այսօր ինձ է վիճակվել ողջունել իմ Պսակակիր Քաղաւորի փոխարքային:

Ձերդ Վսեմափայլութեան բաժը ուշադրութիւնը հայոց հնադարեան քրիստոնէական եկեղեցուն և նրա հօտին, արքայական բարեհաճութեան գրաւական է մեզ համար:

Այդ այցելութիւնը արծարծում է մեր սրտերում հիացմունք և երախտագիտութիւն դէպի ձերդ Պայծառափայլութիւնը. նա հաւատ է ներշնչում մեզ թէ կիրականան մեր փայփայած իդէալը, թէ առաքինազարդ Փոխարքայիդ հօր ձեռքը կը շնորհէ մեզ խաղաղութիւն, արդարութիւն և մխիթարութիւն»:

Կոմսուհին իւր կողմից ցանկութիւն լայանեց տեսնել Ս. Յակոբի մատուռը, որ պահվում է Վանքի տաճարում:

Վանքից Փոխարքան նոյն շքով դիմեց մահմեդականների մզկիթները: Ժամը 4-ին Փոխարքան ժամանեց իւր պալատը:

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

Ա) 1906 թ. ՀԱՅՈՑ ՏՈՄԱՐԱԿԱՆ ՆՁՆՆԵՐԸ

Գիր տարւոյն է	1
Վերադիրը	16
Եօթներեակը	25
Իննևտասներեակը	5
Տանուտէրն	Կոյսն.

Բ) Տ Ա Ր Ե Մ Ո Ւ Տ Ն Ե Ր

Հայոց՝ ըստ բուն Տոմարի Օգոստ. 11-ի	»
» ըստ Աղարիայի Մարտի 21 »	»
Հարեշաց՝ Օգոստոսի 26 »	»
Ռուսաց՝ Յունուարի 1 »	»
Հատինաց՝ (ըստ նոր Տոմ.) Գեկ. 19 »	»
Մահմեդականաց՝ Յունիսի 10 »	»
Հէկէց՝ Սեպտեմբերի 7 »	»
Չինաց՝ Փետրուարի 1 »	»

Գ) ՀԱՅՈՑ ՇԱՐԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆՇԱՐԺ ՅԱՅՏՆԻ ՏՈՆԵՐԸ, ԵՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Օր Կաղ. Կիրակի Յունուարի 1-ին	»
» Ծննդեան Ուրբաթ	6 »
Միջոց ուտիք 17 օր:	»
Աւաջաւորաց Բարեկ. Յունի. 22 »	»
Թուն-Բարեկենդան փետ. 12 »	»
Օր ՏեւրինընդՊԱՌԱՋԻ Գշ. » 14 »	»

ՋԱՏԻԿ	Ապրիլի 2 »
Օր ԱՒԵՏՄԱՆ Ուր. »	7 »
Օր ԵՔԷՄԱՆ Ս. Խաչի »	30 »
ՀԱՄԱՐՁՈՒՄՆ Մալիսի 11 »	»
ՀՈԳԵԳԱԼՈՒՍ Յունիսի 21 »	»
Բարեկ. Ս. Լուս. պէց. »	11 »
Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ »	17 »
Բարեկ. Վարդ. պէց. Յուլիսի 2 »	»
ՎԱՄԳԱՎԱՌ . . . »	9 »
Միջոց ուտիք 4 շաբաթ:	»
Բարեկ. Ս. Աստուած. պէց. Օգ. 6 »	»
ՎԵՐԱՓՈՒՈՒՄՆ Ս. Ածած. »	13 »
Միջոց ուտիք երեք շաբաթ:	»
Բարեկ. Ս. Խաչի Սեպտեմբերի 10 »	»
ԽՁՎԵՐԱՑ. «	17 »
Բարեկ. Վարազայ Ս. Խաչի »	24 »
Վարազայ Ս. Խաչ. Հոկտեմբ. 1 »	»
Միջոց ուտիք 7 շաբաթ:	»
Գիւտ Խաչ. . . . . Հոկտեմբ. 29 »	»
Յեանակաց Բարեկ. Նոյեմբ. 19 »	»
Ս. Յակոբայ Բարեկ. Գեկտ. 10 »	»
Միջոց ուտիք 17 օր:	»
Բարեկ. Ծննդ. պահոց. Հինգշաբթի	»
Գեկտեմբերի	28 »

Գ) Այն օրերը, երբ Հայաստանից ճեղղեցւոյ օրէնքով պատկի խորհուրդ կատարելն արդելում է:

Ամբողջ մեծի պահոց և Յինանց օրերը ընթացքում մինչև Նղիական-աւաջին Կիւրակէն Յարութեան:

Այն Կիւրակէ երեկոներին, երբ ժեւ օրը սրբոց տօն չէ:

Ամեն Շաբաթ երեկոներին:

Ամեն լուս-Չորեքշաբթի և լուս Ուրբաթ երեկոներին:

Շաբաթական պահոց ընթացքում Տէրունական մեծ տօների նախ-ընթաց երեկոներին:

Նաւակատեաց Ուրբաթ երեկոներին: Ծննդեան ութօրէից, Վարդապա- աի 3 օրերը. Վերափոխման 10-րդ օրը և Ս. Խաչի ամբողջ շաբաթը:

Ե) ԳՊՐՈՑԱԿԱՆ ԱՐՁԱԿՄՈՒՆԻՔ

Տօնք եկեղեցականք

5. 6. 7. և 13. Յունուարի տօնք Ծնն- դեան և Անուանակոչութեան Գրխտոսի:	»
Յունուարի 14.—Անուանակոչութիւն Մկրտչի Ա. Վեհափառ Կաթողիկոսի:	»
Փետր 9—Ս. Վարդանանց զօրալարացն	»
» 14.—Տեառնընդառաջ:	»
Մարտի 18.—Մուտն ՚ի Վերապն Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին:	»
Ապրիլի 7 Տօն Աւետման:	»
Յունիսի 4.—Նշն ի Վերապէն Ս. Գրի- գորի Լուսաւորչին:	»
Յունիսի 17.—Գիւտ նշխարաց Ս. Գրի- գորի Լուսաւորչին:	»
Յունիսի 22.—Ս. Թարգմանչացն մերոց Սաղակայ և Մեսրոպայ:	»

Յուլիսի 15.—Ս. առաքելոյն Թադէ- ա փ և Ս. Սանդխոյ կուսին:

Սեպ. 8.—Տօն Ծննդ. Ս. Աստուած. Հոկտեմբերի 1.—Տարեդարձ Ս. Օծ- ման Վեհ. Մկրտչի Ա. Կաթողիկոսի

Նոյ. 21.—Ընծայումն Ս. Աստուածած. Գեկտ. 2.—Ս. Առաքելոյն Թադէոսի և Բարդուղիմէոսի:

Գեկտ. 9.—Տօն Յղութեան Ս. Աս- տուածածնի ի յԱննայէ:

2) ՏՈՆԻՔ ԿԱՅՅԵՐԱԿԱՆՔ

Ապրիլի 23.—Անուանակոչութիւն Ն. Կ. Մ. Կայրուհւոյ Ալէքսանդրայ Ֆէօ- գորովնայի:

Մայիսի 6.—Ծնունդ Ն. Կ. Մ. Կայսր Նիկոլայ Ալէքսանդրովչի:

Մայիսի 11.—Թագադրութիւն Ն. Կ. Մ. Կայսր Նիկոլայ Ալէքսանդրովչի և Ալէքսանդրայ Ֆէօգորովնայի:

« 25 Ծն. Ն. Կ. Մ. Թագուհի-Կայ- սրուհւոյ Ալէքսանդրայ Ֆէօգորովնայի Յուլ. 22.—Անուանան. Ն. Կ. Մ. Մայր Թ. Կայսրուհւոյ Մարիայ Ֆէօգորովնայի:

Յուլ. 30.—Ծնունդ Ն. Կ. Մ. Թագա- ժառանգ Կայսր Ալէքսէի Նիկոլայեվիչի:

Օգոստ. 25.—Յիշատակ նուաճման արեւելեան Կովկասու:

Հոկտ. 5.—Անուանակ. Ն. Կ. Մ. Թա- գաժառանգ Կայսր Ալէքսէի Նիկոլա- յեվիչի:

Հոկտ. 21.—Գահակալութիւն Ն. Կ. Մ.—Կայսր Նիկոլայ Ալէքսանդրովչի:

Նոյեմբերի 14.—Ծ. Ն. Կ. Մ. Մայր Թ. Կայսրուհւոյ Մարիայ Ֆէօգորովնայի Գեկտ. 6.—Անուանակոչութիւն Ն. Կ. Մ. Կայսր Նիկոլայ Ալէքսանդրովչի:

Երկիրը բացի իւր առանցքի վերայ պտտուելոց, պտտում է նաև արեւի շուրջը—365 օրում 5 ժ. 48 ր. 51 վայրկեանում: Եւ այդ ժամանակամիջոցը անուանել են տարի: Հին ժամանակները այդ շրջանը անուանում էին Անդանակերպեան կամ Ձողակալտեան շրջան: Երկիրը պտտուելով ալ երկ շուրջը՝ անցնում է 12 համաստեղութիւններ, որոնց անուանել են Անդանակերպեաներ. իսկ իւրաքանչիւր համաստեղութիւնը ամբար Ջրհոս կենդանակերպ համաստեղութեանը — համապատասխանող Յունուար ամսին, անուանել են Հոսովմալցոց շաստուած Յանոսի անունով: Այսպէս կարգաւորեց Հոսովմալցի

ժառանգ Նումևո Պոմպիլացին Հոսովմալցի տարուայ ամիսներին իւր լրացնելու համար: Մեր նախնիքն էլ, ինչպէս ուրիշ ազգեր, նախ լոյրնութեան երեսութեան, երկրի սփորութեան, պանդութեան, նաև մարդկանց պրազմութեանը եւ պատահած ժամանակին, ամիսներին յարմար անուններ էին տալիս. դորօրինակ՝ տարեկան ջրհոսակերպի և ջրհոսակերպի սկսել են Սորոտոս ամսից: Ջրհոսակերպի վերջանալու և նույնան նախ—տապանի կանգնած տեղին հասնելու պատճառաւ անուանել են Նուստարդ, որ է նաւ—ատտ—արդ, (նաւ—արդ) կեն—ալատեղ է կամ նաւը հասել է արդէն): Յունուարին անուանել են Արաց:

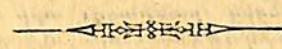
ԱՍՏՂԱԳԼՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹՈՒՆԸ:

ՅՈՒՆՈՒՆ. — Ջրհոսն: Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան շամեստ է, բարի, սիրելի, խելացի, ուրախ, հետաքրքիր, կասկածոտ և հանճարեղ՝ օրից և օգրտուող: Մեակ պակասութիւնը անշարի փառամոլութիւնն է: Սկզբումը չունեւոր, վերջը կարողութեան տէր, միայն այդ ամսինն եւ փառնող: Երեխաները նաև քիչ ունեցող: Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղջիկը հաստատակամ է, վեհանձն, անկեղծ, շուսլ, ուրախ և աւելի իւր բաւականութիւնների ետևից բնկնող: Իւր գուարթը քնաւորութեան

չնորհի. հեշտութեամբ պրտանէ զանազան վշտեր և անլաճողութիւններ, որոնց սպասելու է Հինց ամսանութեան սկզբից: Ետտ տեղ կրճանապարհողի և ջահիլ ժամանակ իւր քաշած նեղութիւններից մեծ հարստութիւն ձեռք կրբերի, բայց ձերութեան ժամանակ պրտաշանալու է, որ անդամալոյժ չդառնալ: Առհասարակ յունուարին ծրնուածները հոկտեմբեր ամսուայ կէսից մինչև նոյեմբերի կէսը հիւանդանալուց պրտաշանալու են: Իսկ իրենց գործերի ամենայն ջող ժամանակը զեկտեմբերի 15-ից մինչև յունուարի 15-ն է:

0	Լ	0	Լ
1	* Կիր. Բ. 4. օր Մենդ. պահոց:	19	15
2	Կիրակի զինի Յիսնակի:		
3	Տարեմուտ և Կաղանգ: Ռուսաց՝		
4	Տօն Անուանակրութեան Տեառն		
5	Ե Վ. Բարսեղի հայրապետին		
6	Բշ. Գ. 4. օր Մենդեան պահոց:	20	16
7	Գշ. Գ. 5. օր Մենդեան պահոց:	21	17
8	Դշ. Գ. 6. օր Մենդեան պահոց:	22	18
9	Ե Վ. Բ. Բ. լս. Սառնակի:		
10	Եշ. Գ. Ժրազարոյց Մենդեան:	23	19
11	Նաւահատիկ: Երեկոյ զինի պա-		
12	տարազի նախատօնակ (մինչև ամ-		
13	սոյս 14-ն ամեն երեկ. նախատօ-		
14	նակ կատարի): Ռ. Ժրազարոյց		
15	Նախածածայալուութեան:		
16	* Ուր. Գ. Տօն Մենդեան Եի	24	20
17	ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ Տեառն մերոյ Յի-		
18	տուտի Քրիստոսի: Ջրօրհնէք: Ու-		
19	տիք է մեզ անմիջոց ութ օր: Ռու-		
20	սաց և Յունաց՝ Մկրտութիւն		
21	Տեառն:		
22	* Եր. Գ. 2. օր Մենդեան: Յի-	25	21
23	շատակ մուտից: Ռուսաց՝ Ս. Յով-		
24	հանու Կարապետին:		
25	* Կիր. Գ. 3. օր Մենդեան:	26	22
26	Սրեղակն ՚ի Ջրհոսն մտանէ:		
27	Բշ. Գ. 4. օր Մենդեան:	27	23
28	Գշ. Գ. 5. օր Մենդեան:	28	24
29	Դշ. Գ. 6. օր Մենդեան:	29	25
30	Եշ. Գ. 7. օր Մենդեան:	30	26
31	Ս Մենդեան յունի. Զարթոն:		
32	* Ուր. Գ. 8. օր Մենդեան և Տօն	1	27
33	ԱՆՈՒՍԱՆԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՏԵԱՌՆ:		
34	Յերեկ. նախատօնակ:		
35	Եր. Գ. Տօն Մենդեան և Յով-	2	28
36	հանու Կարապետին: Ե Ս-		
37	նուանակրութեան Վեհափառ		
38	Մկրտչի Ա. Կաթուղ. ամ. հայոց:		
39	Ռուսաց՝ Ս. կուսին Նուսնի:		

Այս ամսուայ 1 ից մինչև 31-ը օրը անկաղել է 1 ժ. 52 լոպէ:

ՓԵՏՐՈՒՆՐ

Օրացոյցը կամ ժամանակի հաշիւը սկսուելիցա հին ժամանակները չափներից և հոսիմանցիներին, այլ պատճառով նոր ազգերն էլ մինչև այսօր չ'ին ազգերի գործածած անուննէն են գործ դնում: Այս ամիսն էլ, Հռոմայոսի ժառանգ նումեա Պոմպէացին կարգադրեց տ սրելը ջանի երկրորդ ամիս հատարել: Փետրվար ամիսը համապատասխանում է—Չուկ համաստեղութեանը և փերցրած է Ֆեբրուալ բառից: Այսպէս անուանում էին հոսիմանցիքը զոհարեումեանը՝ որ սովորաբար այս ամիսն էին կատարում: Մեր նախնիքն էլ երեկ հէնց այս պատճառաւ անուանել են այս ամիսն Մեհեկի (երեկ Մեհենաց ամիս):

ԱՍՏՂԱԿԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱՆՈՒԹԻՒՆՆԸ

ՓԵՏՐՈՒՆՐ.—Չուկն: Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան խաղամու է, համարձակ, գիտուն սնապարծ ու զուարթ: Զահիլ ժամանակ շունեոր, սակայն հարստանալուց լետոյ շալլող, փառնող: Թէև յա շրջաննրի սիրահար, բայց մինչև 40 տարեկան հասակը կանանցից բամբաղդ: Եւ իւր անընդունակութեան շնորհիւ փեսաներ կրելով ինքն է միայն տուժում:

Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղջկեր հազուադիս գեղեցիուն է և լինում, չաճախ սրտով բարի, խելօք, ընդունակութեանց տէր ու զրական կարծիքներ ունեցող: Երեխաներ էլ քիչ է ունենում: Սահասարակ փետրուար ամսում ծնուածները արի են լինում և ծառայութեան մէջ բողոքուոր, բայց չարամբ մարդկանցից զղուշանալու են:

Փ Ե Տ Ր Ո Ւ Ն Ր

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
Պ. Յ. Պաշք:	Ս. Սահեանց քահանայիցն:	Ս. Սահեանց քահանայիցն:	Ս. Սահեանց քահանայիցն:	Ս. Սահեանց քահանայիցն:	Ս. Սահեանց քահանայիցն:	Ս. Սահեանց քահանայիցն:	Ս. Սահեանց քահանայիցն:	Ս. Սահեանց քահանայիցն:	Ս. Սահեանց քահանայիցն:	Ս. Սահեանց քահանայիցն:	Ս. Սահեանց քահանայիցն:	Ս. Սահեանց քահանայիցն:	Ս. Սահեանց քահանայիցն:	Ս. Սահեանց քահանայիցն:	Ս. Սահեանց քահանայիցն:	Ս. Սահեանց քահանայիցն:	Ս. Սահեանց քահանայիցն:	Ս. Սահեանց քահանայիցն:

Հառնույնցոց մէջ Մարտն էր Հառնույնի տարուայ առաջին ամիսը, որ իր անունը ստացել է պատերազմի շատուած Մարտից, որը Հառնույնի հայրն էր համարուած. (աւանդութեամբ Հառնի հիննադրի): Այսպէս անուննց Հառնույնը տարին բաժանելով ամիսներէ: Որովհետեւ իտալիայում այս ամսունն է սկսուած գարունը, սորա համար ճին ժամանակները գարունը ընդունելու համար տուն էին կատարում: Այդ Հանդէսը պատկի և ամուսնութեան տուն էր: Ամուսնացած կանայք ծաղիկներ

էին զոհարելու հպարտութեան շատուած Յունուայի ուրուտեղոյն. իսկ տղամարդիկ իրենց կողմից զոհարելու էին երկիրմեան շատուած Յանուին: Այս տունը կանանց յաղթութեան հանդէս էր, իսկ ուրախութեամբ և ցնծութեամբ Ուրովհետեւ հին ժամանակները շատ սոգերի տարին սկսուած էր այս ամսից, որ համարուած էր արեակլին տարեշրջանի սկիզբն, երկի հենց այս պատճառաւ մեր նախնիքն էլ այս ամսին անուանել են Արեկ:

ԱՍՏՂԱԿԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԱՐՏ. - Խոզն: Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան և տանդոտ, արդարադատ, քաղցրաստ, հետաքրքիր և կրթութեամբ լինում ու տուած խօսքն է պաշտում և ոչ խօստունն կատարում:

Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղջիկը գեղեցիկ է. արդարասէր, քաղցրեղէն սիրոյ, շատակեր և իւր նկատած բաների մասին երկար ու բարակ զատողութիւններ տուող, այդ պատճառով էլ՝ ստախօս, անխնայ զրպարտող ու շուտ դաշտացող է լինում:

Աս ամսին ծնուածներն առատարակ առևտրի մէջ չաջողութիւն են ունենում, թէև ժլատ են լինում, միայն հոկտեմբեր ամսից զրուշանալու են:

0	L	0	L
1	ԴՂ. ԵՅ. 17. օր մեծի պահոց:	19	18 * ԵՂ. ԵՅ. 34. օր մեծի պահոց:
2	ԵՂ. ԵՅ. 18. օր մեծի պահոց:	20	Ս. ԳԻԳՈՒԻ մերոյ ԱՌԻՍԱԻՈՐՆԻ, սոսկալի չարչարանացն և մահն. է Վերապն:
3	Ուր. ԲՅ. 19. օր մեծի պահոց:	21	19 * ԿԻՐ. ԲՅ. 35. օր մեծի պահոց:
4	ՇՍ. ԲՅ. 20. օր մեծի պահոց:	22	2. ԿԻՐ. Քառասնորդական պահոց. (Գալստեան):
	Յովհաննու Երուսաղէմայ Հայրապետին և Ս. Հայրապետացն մերոց Յովհաննու Օձնեցւոյն, Յովհաննու Որոտնեցւոյն և Գրիգորի Տաթևացւոյն:		20 ԻՂ. ԲՅ. 36. օր մեծի պահոց:
	Ե Վր. քա. յս. ԲԹ-ԲԻՐ ԵՂ. * ԿԻՐ. ԲՅ. Ի. ԿԻՐ. Քառասնորդական պահոց. (Տնտեսին):	23	21 ԳՂ. ԲՅ. 37. օր մեծի պահոց:
5	ԲՂ. ԲՅ. 22. օր մեծի պահոց:	24	22 ԴՂ. ԲՅ. 38. օր մեծի պահոց:
6	ԳՂ. ԲՅ. 23. օր մեծի պահոց:	25	23 ԵՂ. ԲՅ. 39. օր մեծի պահոց:
7	ԴՂ. ԲՅ. 24. օր մեծի պահոց:	26	24 Ուր. ԵՅ. 40. օր մեծի պահոց:
8	ԵՂ. ԵՅ. 25. օր մեծի պահոց:	27	25 ԵՂ. ԵՅ. 41. օր մեծի պահոց:
9	Ս. Արեգակն. Ի Խոյն: Քարնասմուտ և Հասարակած որ լինի սիւ և զիշեր Հաւասար:		26 * ԿԻՐ. ԵՅ. Ե. ԿԻՐ. ԾԱՂԿԱ. 2. ԱՌԻ. Պահոց Յերեկ. Դանարացէք. 3. և Պուսաց Մաղկաղարդ:
10	Ուր. ԵՅ. 26. օր մեծի պահոց:	28	27 Աւագ-Երեւոյն թի ԲՅ. Պահոց:
11	ՇՍ. ԲՅ. 27. օր մեծի պահոց:	29	28 ԵՂ. յուսնի. Թիպլէք ԵՂ. Աւագ-Երեւոյն թի ԲՅ. Պահոց:
12	* ԿԻՐ. ԲՅ. 28. օր մեծի պահոց:	1	29 Յիշատակ տան կուսանաց:
13	Ե. ԿԻՐ. Քառասնորդական պահոց (Գալստեան): Լատ. Աւետումն:	2	30 Աւագ-Չորեքշաբթի ԲՅ. Պահոց:
14	Յունուայն յուս. Խճառ ԵՂ.	3	31 * Աւագ-Չորեքշաբթի ԲՅ. Պահոց:
15	ԲՂ. ԲՅ. 29. օր մեծի պահոց:	4	ՅԻՇՈՏԱԿ ՈՏՆԱԼ ՈՒԱՅԻ. Եւտուս.
16	ԳՂ. ԲՅ. 30. օր մեծի պահոց:	5	2 Աւագ-Ուրբաթ ԲՅ. Պահոց 3 ԻՂ. 2. Զարչարանաց և Խաչելութեան. Տեառն մերոյ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ
17	ԴՂ. ԲՅ. 31. օր մեծի պահոց:	6	Այս ամսուայ մէկից մինչև 31-ը օրն աւելացել է 2 ժ. 4 րոպէ:
	ԵՂ. ԲՅ. 32. օր մեծի պահոց:		Յերեկոյն նախատեսակ:
	Ուր. ԵՅ. 33. օր մեծի պահոց:		

Ա Պ Ր Ի Լ

Ապր. ամիսը Հռոմուլոսի տարուայ էրկրորդ ամիսն էր: Արտիստոն այս ամիսը դարձան էրկրորդ ամիսն էր և օրերը քանի զնում էին տարանում էին, բնութեան այս զործողութեան պատճառաւ անուանել են Ապրիլ—Aprilis որ լատիներէն նշանակում է արեւային կամ տարացնող: Հին Հռոմում այս ամսուայ մէջ կատարուում էր ի պատիւ պողոտերութեան շատուած Յերերի փառաւոր տօնը: Մեծ հանդիսով տանում էին շատուածների արձանները երեքայքը նժուղների վերայ հեծած և ժողովուրդը ցնծութեան և ուրախութեան աղաղակներով, իսկ քրմերը ի պատիւ շատուծոյ սպիտակ հանդերձներ հաղած զոտարեւում էին ամօլ կովեր: Մեր նախնիք այս ամիսն անուանել են Ահեկի:

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹՈՒՆՆԸ

ԱՊՐԻԼ.—Յայն Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան աներկիւղ է, կտրուկ, զայրացկոտ, խտտափրտ և իւր թշնամիներին հալածող: Քէն ունեոր բայց ժլատ. բազդաւորութեամբ կրփայլի և դրան նպաստող ղէպքերը իւր ցանկութիւնները կրկատարեն: Ետտ էլ կրճանապարհորդի:

Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղջիկը բնաւորութեամբ ուժեղ, եռանդոտ, աշ-

խոյժով, թէև բնութեամբ անժուշկալ կրլինի. միայն իբրև ամուսին խոնարհ և հաւատարիմ կրլինի, եթէ իւր և իւր ամուսնու բնաւորութիւններն իրար համապատասխանեն:

Ապրիլ ամիսն ծնուածներն առհասարակ ոտքերի ուսուցից զգուշանալու են: Կրկնց կեանքը երկու մասի կրբաժանուի. առաջին մասը շատ վտանգալից կանցնի և կրճեի մինչև 33 տարեկան հասակը:

Ա Պ Ր Ի Լ

Օ	Լ	Օ	Լ
1 Աւագ-Շորաթ Գի. ձրագալոյց	21	13 Եշ. Բի. 12. օր Յինանց:	4
Ս. Յարութեան: Նաւակատիկ: Յերեկոյեան զինի պատարազի նախասօնակ:	14	Ուր. Գյ. 13 օր Յինանց:	5
2 * Կիր. այ. 2 ԱՍՏԻԿ (Ս. Յարութիւն Գրիտոսի): Ուտիք է մեզ անմիջոց ցլամբարձուձի: Նւս Յունաց և Ռուսաց, որոց ուտիք է ցնոր կիրակէ: Յերեկ նախատ.	22	15 Շք. Բի. 14. օր Յինանց:	6
Շ Վր. քա. լւ. Բարեբաւ էլ.	23	16 * Կիր. Գյ. 15 օր Յինանց: Աշխարհամատարան կիրակէ—(Կանաչ կիրակէ):	7
3 * Բշ. Գյ. 2. օր Զատիկի. Յիշատակ մեռելոց:	24	17 Բշ. Գի. 16. օր Յինանց:	8
4 * Գշ. Բյ. 3. օր Զատիկի:	24	22 Սա. քա. լւ. Գարնայի էլ.	9
5 Գշ. Բի. 4. օր Զատիկի:	25	18 Գշ. այ. 17. օր Յինանց:	10
6 Եշ. Գյ. 5. օր Զատիկի. Յերեկ. նախասօնակ:	25	19 Գշ. Գյ. 18. օր Յինանց:	11
7 * Ուր. Գի. 6. օր Զատիկի: ԱՒՆՏՈՒՄՆ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ.	26	20 Եշ. Բյ. 19. օր Յինանց:	12
8 Շք. Գյ. 7. օր Զատիկի: Յիշատակ Գլխատման Ա. Յովհաննու Մկրտչի: Շ Արեղ. Կ Յուլն:	26	21 Ուր. Բի. 20. օր Յինանց:	13
9 * Կիր. Գի. 8. օր Զատիկի: Նոր-կիրակէ. — (Կրկնաղատիկ):	27	22 Շք. Գյ. 21. օր Յինանց:	14
10 Բշ. այ. 9. օր Յինանց:	27	23 * Կիր. Գի. 22 օր Յինանց: (Կարմիր-կիրակէ):	15
Շ Մուռնդն լուսնի. Ահագոտ էլ.	28	24 Բշ. Գյ. 23. օր Յինանց:	16
11 Գշ. Գյ. 10. օր Յինանց:	28	25 Գշ. Գի. 24. օր Յինանց:	17
12 Գշ. Բյ. 11 օր Յինանց:	28	26 Գշ. այ. 25. օր Յինանց:	18
	29	27 Եշ. Գյ. 26. օր Յինանց:	19
	29	28 Ուր. Բյ. 27 օր Յինանց:	20
	30	29 Շք. Բի. 28. օր Յինանց:	21
	1	30 * Ն. Կիր. Գյ. 29. օր Յինանց:	
	2	Կիր. Տօն Երեման Ս. Խաչի:	
	3	Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրը աւելացել է 1 ժ. 4 րոպէ:	

Մ Ա Յ Ի Ս

Մայիս ամիսը, ինչպէս կարծում են, ստացել է իւր անունը լատինական majores բառից, որ նշանակում է հին: Արտահատկապէս ամիսը զարնան վերջին ամիսն էր, սորա համար բնծայած էր ձերոց և նախնեացը, և այդ պատճառով արգելուած էր այս ամսին արբերի:

ԱՍՏՂԱԿԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿԻԹՈՒՆԸ

Ս Ա Յ Ի Ս.—Նկատուի: Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան ինչպէս արտաբոլոր գեղեցիկ է, այնպէս էլ ի ներքուստ հոգով բարի, խելօք, շրջանկատ, մեծահոգի և մասամբ կասկածոտ, ճարպիկ, խորամանկ և ազատ արհեստների սիրահար: Այդպիսիների սիրտը կարծես սիրոյ և բարեկամութեան համար է ստեղծուած: Եւ բաղաւոր են լինում, եթէ իրենց կեանքը կապում են այնպիսի կնոջ կամ բարեկամի հետ, որոնք նոյնպէս սոյն համաստեղութեան տակ են ծնուած: Իսկ ծնուած աղջիկը լինում է գեղեցիկ, բարի, պարզ և հեզ: Իրենից տարիքով փոքր մարդու հետ բախտաւորութիւն չի գտնիլ, բացի իւր նման բնաւորութիւն ունեցող պատուական ամուսնուց: Մայիսին ծնուածներն առհասարակ, մարդ թէ կին, զիտութեանց սիրահար են լինում, զորքերի մէջ հմուտ, բնաւորութեամբ զիրար թեք և փափկամարմին: Իսկ 31 տարեկան հասակում զգոյշ պէտք է լինեն հիւանդանալուց:

Մ Ա Յ Ի Ս

31 ՕՐ

0	Լ	0	Լ
1	Բ. 41. 30. օր Յինանց:	22	21 * Կիր. 41. Յիններորդ օր 'ի 12
2	Գ. 42. 31. օր Յինանց:	23	22 Զատիկն, ՀՈԳԵԳՍԱԼՈՒՍ (Պենտեկոստէ): Բարեկենդան Նղիական պահոց: Ռուսաց և Յունաց եւս Պենտեկոստէ:
3	Ե. 43. 32. օր Յինանց:	24	23 Բ. 42. 2. օր Հողեղալ. Պահ. 13
4	Ն. 44. 33. օր Յինանց:	25	24 Ռուսաց՝ երկրորդ օր Հողեղալս.
5	Ու. 45. 34. օր Յինանց:	26	25 Գ. 43. 3. օր Հողեղ. Պահ. 14
6	Ս. 46. 35. օր Յինանց:	27	26 Գ. 44. 4. օր Հողեղ. Պահ. 15
7	* Կիր. 46. 36. օր Յինանց:	28	27 Ե. 45. 5. օր Հողեղ. Պահ. 16
8	2. Կիրակի:	29	28 Ու. 46. 6. օր Հողեղ. Պահ. 17
9	Բ. 47. 37. օր Յինանց:	30	29 Ս. 47. 7. օր Հողեղալուտեան 18
10	Գ. 48. 38. օր Յինանց:	1	28 * Կիր. 47. Ե. Կիր. Յարութեան 19
11	Ե. 49. 39. օր Յինանց:	2	27 Զատիկն, Յեր. նախատօնակ: Հարսանիք:
12	Ն. 50. 40. օր Յինանց:	3	29 Բ. 48. 8. օր Հողեղ. Պահ. 20
13	Ու. 51. 41. օր Յինանց:	4	30 Գ. 49. 9. օր Հողեղ. Պահ. 21
14	Ս. 52. 42. օր Յինանց:	5	31 Գ. 50. 10. օր Հողեղ. Պահ. 22
15	* Կիր. 53. 43. օր Յինանց:	6	32 Ե. 51. 11. օր Հողեղ. Պահ. 23
16	2. Կիրակի:	7	33 Ս. 52. 12. օր Հողեղ. Պահ. 24
17	Բ. 54. 44. օր Յինանց:	8	34 Ռուսաց՝ երկրորդ օր Հողեղալս.
18	Գ. 55. 45. օր Յինանց:	9	35 Գ. 53. 1. օր Հողեղ. Պահ. 25
19	Ե. 56. 46. օր Յինանց:	10	36 Գ. 54. 2. օր Հողեղ. Պահ. 26
20	Ն. 57. 47. օր Յինանց:	11	37 Գ. 55. 3. օր Հողեղ. Պահ. 27

Յ Ո Ւ Ն Ի Ս

Յունիս (լատին. Iunius) ամիսը Հուլիանացեցոց մէջ ի պատիւ պատանեաց նուիրուած էր հպարտութեան չաստուածուն Յունոյնին, որից և ստացել է իբր սնունքը Սմառուայ առաջին և Հոմոլուոսի կարգած շրջորդ ամսն էր: Այս ամսին մեր նախնիքն անուանում էին Մարդաց: Երևի մարդագետներ հնձելու ամիս, ինչպէս հայոց-ղրացի վրացիք այժմ էլ անուանում են այս ամսին Յիրաթիլէ, որ կը նշանակէ խոտ հնձելու ամիս:

ԱՍՏՂԱԳԼՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹ ԻՒՆԵԸ

ՅՈՒՆԻՍ.— Ինչպէս յայտնուած է վիճակէր, կամակոր, խորամանկ, մոլի և ամեն դէպքում աւելի իբր ինքնահաճութիւն և զնորքներին հետևող՝ քան առողջ դատողութեանը լսող:

Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղջիկն ինքնակրէ, զործունեաց, աշխատակր,

զգոյն, արթուն, ամօթխած, հետաքրքիր, ինքնահաւան և մի քիչ սոսիս:

Յունիսին ծնուածներն առհասարակ սչգի են ընկնում իրենց ուշիմ և սրամիտ բնատրութեամբ: Արիշի սեպհականութիւնից հարստացող են և նշանաւոր մարդկանցից պաշտպանութիւն գտնող: Գիւնոյ միայն զգուշանալու են:

Յ Ո Ւ Ն Ի Ս

0	1	0	1
1	Եշ քչ. Ա. Յովհաննու Կարապետ-23 տին և Աթանազիսէ եպիսկոպ.	և 7 կուսանացն, որք ՚ի յԱնկի- րեայ կատարեցան:	9
2	Ուր. քչ. Պահք: Յերեկոյեան նա-24 նախատեսակ:	16 Ուր. քչ. Պահք: Յերեկոյեան նա- խատեսակ:	9
3	* Նը. քչ. Ս. Գրիգորի ԼՈՒՍԱԻ-25 ՈՐՁԻՆ մերոյ—եյն ՚ի Վերապէն:	Ս Ա. քառ. լուս. Տօն Եղածալ.	10
4	* Կիր. քչ. Բ. Կիր. զինի Հոգեգ. 26 ՏՕՆ ԿԱԹՈՒՂԻԿԷ ՍՐԱՅ ԷՋ- ՄԻՍՏՆԻ: (Կատարի Հանդէս յա- մենայն եկեղեցիս Հայաստա- նեայց): Հարսանիք:	17 * Նը. քչ. Գիւս Նշխարացն Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ:	10
5	Բշ. քչ. Ս. միցն. Բեթղեհէ-27 մի, Ակակիոսի վկային: Մովկի մայ քահանային և Կոնստա- տիոսի զինաւորին:	18 * Կիր. քչ. Գ. Կիր. զինի Հո- գեգարսեան: Հարսանիք:	11
6	Գշ. քչ. Ս. կուսանացն Նու-28 նեայ և Մանեայ:	19 Բշ. քչ. Ս. վկայիցն Անտո- նիոսի, Թէոփիլոսի, Անիքստոսի և Փոտինոսի:	12
7	Գշ. քչ. Պահք:	20 Գշ. քչ. Ս. Դանիէլի մարգա- րէին և երկց Տանկանցն-Սեզբա կայ, Միսակայ և Արեղնագոլին:	13
8	Եշ. քչ. Ս. իշխանացն Սա- Հակայ և Յովսէփայ և Ս. վկա- յիցն Սարգսի և Բագոսի:	21 Կշ. քչ. Պահք: Յերեկոյեան նա- խատեսակ:	14
9	Ուր. քչ. Պահք:	22 * Եշ. քչ. Սրբոց Թարգմանչացն մերոց ՍԱՀԱԿԱՅ և ՄԵՍՈՒՊՈՒՅ:	15
10	* Արեգ. ՚ի Խեցդեախնն մտանէ Սմառնաճառ և արեւագարձ. ցերեկն և կաննի կարճանալ—զի- շերն երկարիլ:	23 Ուր. քչ. Պահք: ⊕ Լըումն լուս. Տեղ քիչ անջնա:	16
11	⊕ Մնուէն լուս. Փոփոխութիւն: Նը. քչ. Ս. ՆԱԲՈՒՅՈՒ ՄԵՏԻ Հայրապետին մերոյ և Խաղայ եպիսկոպոսին:	24 Նը. քչ. Ս. Տրդատայ թագա- ւորին մերոյ և Աշխէն տիկնոջն և Խոսրովաղխտոյն: Յերեկոյեան նախատեսակ:	17
12	* Կիր. քչ. Գ. Կիր. զինի Հո- գեգ. Բարեկենդան Ս. Լուսա- ւորչի պահոց:	25 * Կիր. քչ. Ն. Կիր. զինի Հոգ. Գիւս Տիոյ Ս. Աստուածասնի Հարսանիք:	18
13	Բշ. քչ. Պահք: Ս. եպիփա- նու Կիպրացոյն, Բարեւայ Հայ- բայ. և 3 աշակերտացն նորին:	26 Բշ. քչ. Ս. Կալիստորատոսի և 49 վկայիցն և Ղուկիանոսի քա- հանային:	19
14	Գշ. քչ. Պահք: Ս. Կոստան- գիանոսի թագաւորին և մօրն նորա չեղինէի:	27 Գշ. քչ. Ս. Չաքարիայի մար- գարէին:	20
15	Գշ. քչ. Պահք:	28 Գշ. քչ. Պահք:	21
16	Եշ. քչ. Պահք: Ս. Թէոփիտոսի Գաղատացոյն, Թալիլեայ բժշկին	29 Եշ. քչ. Ս. Եղիսէի Մարգարէին: Ռուսաց և Յ. Ս. Առաքելոցն Պե- տրոսի և Պօղոսի:	22
		30 Ուր. քչ. Պահք: ⊕ Կիր. քո. լուս. Անհոտար Ել:	23

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 30-ը
օրը պակասել է 1 ժ. 24 րոպէ:

Յուլիսը Հռոմուլոսի կարգա- գրած տարուայ ամսաուայ երկ- րորդ ամիսն էր և համարվում էր — Հռոմուլոսեան — տարեշրջանի կինդերրորդ ամիսը: Թէև այս ամիսը — Հռոմուլայ Գրիգոր VII պա- պի ժամանակ կաղճեցին Գրիգո- րեան համարուած տոմարով, բայց այս Յուլիս — այսինքն լատ. Iulius ամիսը — իր անունը ստա- ցել է Հռոմուլայեցոց կայսր Յու-

լիանոսից, որի ժամանակ և որի հրամանով էլ ուղղեցին օրացոյ- ցը — Յուլիան տարեշրջանն ա- նուշուով: Մեր նախնիք այս ամ- սին անուանել են Հրոտից (երևի հուր արձակող կամ հրային, որովհետև տարուայ ամենաշոգ ամիսն է): Իսկ վրացիք անուա- նում են Մկաթաթիկ, որ նշա- նակում է արտը ընձելու ամիս.

ԱՍՏՂԱԳԷՏՅՆԵՐԻ ԳՈՌՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՅՈՒԼԻՍ. — Առիճն: Այս համա- տեղութեան տակ ծնուած տղան ընտում է պարզասիրտ, համար- ձակ, քաջ, առատաձեռն, ազա- տամիտ, մեծահոգի և շատ ան- դամ հպարտ. իւր ազնիւ հոգովը (բնատրութեամբ) հակուած է զէպի բարեպաշտութիւն և ցա- ակցութիւն: Միևնոյն ժամանակ ծագրասէր է, ուրիշներին զայ- րացնող ու կրքոտ: Արտաքին զեղեցիկութեան շնորհիւ, փափուկ տեսին հաճոյանալու կերպը զի- տէ և երկար փաղաքշանքներ

շուայելուց յետոյ հասնում է իւր նպատակին: Իսկ ծնուած աղջիկը դուարթ է, շնորհալի, բարկացող, համար- ձակ, չարամիտ, վրիժառու, բայց սիրելի և իւր սիրելիին անչափ մեծարող: Յուլիսին ծնուածների ամենա- բախտաւոր ժամանակն իրենց հասակի միջին տարիքն է և ամե- նայաջող ամիսն՝ օգոստոսը: Ա- մենից վտանգաւոր տարին իրենց հասակի՝ 42-րդ տարին է, որ ժամանակ պէտք է զգուշանալ:

0	Լ	0	Լ
1	Շք. քչ. Ս. երկուտասանեց Առա- քելոցն Գրիստոսի և Ս. Պողոտի երեքտասան Առաքելոյն:	24	Ճայ, Աբելի, Աեթայ, Ենովքայ, Ենովայ, Նոյի, Մեղեթեղեկի, Սքրահամու, Իսահակայ, Յովսէ- փայ, Յակովքայ, Մովսիսի, Ահա- ռոնի, Եղիազարու, Յեսուայ, Սա- ռուէլի Սամիսոնի, Յեփթայեայ, Բարակայ, Գեղէնի և այլոց սրբոց նախաշարցն:
2	* Կիր. քչ. Զ. Կիր. զինի Հողեղ- Բարեկենդ. Վարդավառի պահոց:	25	Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ, Սքրստակէսի, Վրթանէսի, Յուս- կաննի, Գրիգորիսի և Գանիէլի: Յ. և Ռուսաց՝ Մարեամու Մագ- ղալինացոյն:
3	Բշ. քչ. 1. օր Վարդավ. պահոց:	26	Յ Լբուսն լուս. Տեղ տեղ խբուս:
4	Գշ. քչ. 2. օր Վարդավ. պահոց:	27	* Կիր. քչ. Գ. Կիր. զինի Վար- ղավառի: Հարսանիք:
5	Դշ. քչ. 3. օր Վարդավ. պահոց:	28	Բշ. քչ. Ս. Մակարայեցոցն, 17
6	Եշ. քչ. 4. օր Վարդավ. պահոց:	29	Եղիազարու քահանային, Դամու- նեայ և եօթն օրոց նորին:
7	Սւբ. քչ. 5. օր Վարդավ. պահոց:	30	Գշ. քչ. Ս. երկուտասանեց մար- ղարէիցն, Ոլսեայ, Ամսիայ, Մի- քեայ, Յովելեայ, Արգիու, Դա- ւուամայ, Ամբակուամայ, Յօնանու, Սովոնիայ, Անգեայ, Զաքարիայ և Մաղաբիայ:
8	Յ Ծն. լուս. Ստեփէ շտեք:	1	Գշ. քչ. Ս. Պաշք:
9	Շք. քչ. ՅԻՇՍԱԿ ՏՍԱՊԱՆԱԿԻՆ ՀՆՈՅ և ՏՕՆ ՆՈՐՈՅՍ Ս. ԵԿԵՂԵՑ- ԻՈՅ: Դաւակասիկ:	1	Նշ. քչ. Ս. Սովիայ և երեց 20 ղստերացն, Պրատոսի, Ելպիսի և Ագապի:
10	* Կիր. քչ. Վ.Ս.ՐԻԱ.Վ.Ա.Ո: Մե- ճակնդէս օր ուխտի Սշոյ Ս. Կարապետ վանքի և Տփիսիայ Ս. Կարապետ եկեղեցւոյն: Միջոց ուսիք չորս շաբաթ:	2	Ուբ. քչ. Պաշք:
11	* Բշ. քչ. 2 օր Վարդավառի Յիշատակի մուկոց: Մեծահան- ղէս օր ուխտի Մերանաւորի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն Տքի խիսայ (Կրծանիսի):	3	Շք. քչ. Ս. Գրիգորի Աստուածա- թանին
12	Յ Արեղակն ի յԱռիճն:	4	* Կիր. քչ. 2. Կիր. զինի Վարդ- Հարսանիք:
13	Յ Գշ. քչ. 3. օր Վարդավառի:	5	Յ Վ.բ. քա. յ Փոփոխու:
14	Նշ. քչ. Ս. Եսայեայ մարգարէին:	6	Բշ. քչ. Ս. Կիրակոսի՝ և մօրն 24 նորա Յուդիտայի և Ս. վկայիցն Գորդիոսի, Պօղիքոսի և Գրիգո- ռիսի:
15	Նւբ. քչ. Պաշք: Յերեկոյեան նախատօնակ:	7	Սյո ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրը պակասել է 1 ժ. 26 րոպէ:
16	* Շք. քչ. Ս. Թ.Ս.Ի.Ո՞՞՞՞ Սա- քելոյն և Ս. Սանգիստոյ կուսին: Յ Առ. քա. 1. Տեղ տեղ անքե:	8	
17	* Կիր. քչ. Բ. Կիր. զինի Վար- ղավառի: Հարսանիք:	9	
18	Բշ. քչ. Ս. Կիպրիանոսի եպիսկո- պոսին և 45 վկայիցն և Ս. կու- սանացն Յուստինեայ, Եփիմայ և Գրիստինեայ:	10	
19	Գշ. քչ. Ս. Աթանազիենեայ եպիս- կոպոսին և սասն աշակերտացն և Հինգ վկայիցն:	11	
20	Նշ. քչ. Պաշք:	12	
	Նշ. քչ. Ս. Նախաշարցն Աղա-	13	

ՕԳՈՍՏՈՍ

Օգոստոս ամիսը Հռոմայեցիք սկզբում անուանել էին Սեկստիլէ, որ լատ. նշանակում է վեցերորդ: Քրիստոսից 33 տարի առաջ, ի պատիւ Հռոմայեցոց Օգոստոս կայսեր, անուանեցին Օգոստոս, և էր ամառուայ վերջին ամիսը: Մեր նախնիք այդ ամսին անուանում էին Նաւասարդ, որովհետեւ նոր տարուայ առաջին ամիսն էր և տարեթիւր այս ամսուայ 11-ից էին սկսում ի յիշատակ ջրհեղեղի վերջանալուն: Նաւասարդ նշանակում է նաւը-աստ-է-արդ, կամ նաւը հասաւ արդ:

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՌԾԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՕԳՈՍՏՈՍ.—Վոյսն: Այս համատեղութեան տակ ծնուած տղան բարեկամ է, անկեղծ, մեծանշողի, խելօք, ողջախոհ, համեստ և բարեգործ: Սեանքի մէջ վարուելու կերպը չիմանալով ու ամեն տեսակ հնարքներից զուրկ լինելով՝ շուտ-շուտ խարում է և լափշտակում: Իսկ ծնուած աղջիկը ամօթխած

է, ժուժկալ, աչքերը գեղեցիկ և երեսի գծագրութիւնը որոշ, Շուտ կ'ամուսնանայ, իր ընտանիքում սիրելի, բարեպաշտ, հաւատարիմ և անմասն մայր կրթիւնի, իսկ իւր որդիքը, որոնք աւելի իզական սեռին կը պատկանին, նոյնպէս մինը միւսից աւելի զգուշի ու զեղեցիկ կը լինին:

Օ Գ Ո Ս Տ Ո Ս

0	1	0	1
1	Գշ. օր. Ս. Վահանայ Գողթնացուն, Սեզենիայ կուսին և հօրն նորա Փիլիպոսի և յորն Վերապետի և երկ. եղբայրցն Սերգեայ և Սպիտոսնի և երկուց ներքինեացն:	25	Յ. և Ռուսայ՝ Վերապետումն Ս. Աստուածածնի:
2	Գշ. քչ. Պահլք:	26	16 Գշ. օր. 4. օր Վերապետումն:
3	Նշ. քչ. Ս. վկայեցն Սեզենիոսի, Սահարիոսի, Վաղերիոսի, Կանդիտոսի և Ակիլաասայ:	27	17 Նշ. օր. 5. օր Վերապետումն:
4	Ուր. քչ. Պահլք:	28	18 Ուր. քչ. 6. օր Վերապետումն:
5	Շը. քչ. Եփեսոսի Ս. Ժողովոյն Երզու հարկը հայրապետացն:	29	19 Շը. քչ. 7. օր Վերապետումն:
6	* Կիր. քչ. 2. Կիր. զկնի Ծնընթարեկէն. Ս. Աստուած. պահոց:	30	20 * Կիր. քչ. 8. օր Վերապետումն:
7	Յ. և Ռուսայ՝ Վարդապետ:	1	21 Բշ. քչ. 9. օր Վերապետումն:
8	Ք. Մն. յա. Վգր ել:	2	22 Գշ. քչ. Ս. Յովակիմայ և Աննայի Ծնողաց Ս. Աստուածածնի և կանանցն Իւզաբերից:
9	Գշ. օր. 2. օր Ս. Ածած. պահոց:	3	23 Գշ. օր. Պահլք:
10	Նշ. քչ. 3. օր Ս. Ածած. պահոց:	4	24 Նշ. օր. Ս. Երեմեայ մարգարէի:
11	Ուր. քչ. 4. օր Ս. Ածած. պահոց:	5	25 Ուր. օր. Պահլք:
12	* Սերգեայն ՚ի Վոյսն մտանէ: Ըստ բուն տօմարի մերում նաւասարդ և տարեմուտ 4397 թ. և եկեղ. 1344 թ.	6	Ռուսայ՝ Յիշատակ նուածման արեւելեան կովկասու:
13	Շը. քչ. Տօն Շողակաթի Ս. Էջմիածնի, ըստ տեսիւն Ս. Գրեգորի Լուսաւորչէն մերոյ: Նաւակատիք: Յերեկոյն նախատօնակ: * Կիր. քչ. Վերապետումն Ս. Աստուածածնի. Ձկնի պատարագի կատարի օրհնութիւն խաղողոյ: Ինն օր նախատօնակ: Միջոց ուտիք չորս շաբաթ: Հանդիսաւոր օր ուխտի Բեթղեհէմի Ս. Աստուածածնայ եկեղեցոյն Տփլիսոյ:	7	26 Շը. քչ. Ս. Աւագիլոյն Թոմայի: Յերեկոյն նախատօնակ: Լատ. Ծնունդ. Աստուածածնի: Լատ. Ծնունդ. Աստուածածնի: * Կիր. քչ. Գ. Կիր. զկնի Վերապետումն: Գիւտ Գոսուոյ Ս. Աստուածածնի:
14	* Բշ. քչ. 2. օր Վերապետումն: Յիշատակ մեռելոց:	8	27 * Կիր. քչ. Գ. Կիր. զկնի Վերապետումն: Ս. Աստուածածնի:
15	Ս. Աւ. քա. յա. Փափոթած ել:	9	28 Բշ. քչ. Ս. Ստեփանոսի Ուրեցեայն և ս վկայիցն Գոհարիտեայ, Ծամբղէտի, Տուրքիոսի և Ռատիկոսի:
	Գշ. քչ. 3. օր Վերապետումն:		29 Ե Վերջ. քա. յա. Բաբիթան ել:
			30 Գշ. քչ. Ս. մարգարէիցն Եզեկէլի, Եզրի և Չաքարիայի հօրն Ս. Յովհաննու Վերապետումն:
			31 Նշ. քչ. Ս. Յովհաննու Կարապետին և Յարայ արդարոյն:
			Սյս ամսուայ 1-ից մինչև 30-ը ըլ պակասել է 1 Ժ.24 ըսպէ

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Սեպտեմբեր ամսուայ անու-
նը ծագում է Լատինական
(septembre) բառից: Այսպէս ան-
ուանեց Հռոմայոց տարուայ
եօթներորդ ամիսը, որ աշուն-
քուայ առաջին ամիսն էր: Մեր
նախնիք այս ամիսը անուանել
են Հոսի:

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ — Կշիւն: Այս հա-
մաս եղութեան տակ ծնուած
տղան փրճատէր է, կամակոր,
ծաղրաբան և սաստիկ իւր բա-
ւականութեանց ետեից ընկնող.
ունի և լաւ ձևեր, ճառախօսու-
թեան ձիրք, բարեհամբուր է,
միայն երբ իւր շահերը պահան-
ջում են իւր տուած խոստումը
շատ հեշտ է դրժում և իւր ու-
նեցած զգաստութեան շնորհիւ,
շատ վտանդներից հեշտութեամբ

զերծ մնում:
Իսկ ծնուած աղջիկը սիրելի է
ուրախ, հրապուրելի ձևերով օժ-
տուած, բախտաւոր և բազմա-
թիւ երկրպագուներ ունեցող.
միայն զգաստ պէտք է լինի, ո-
րովհետեւ վերջն անպատճառ
զղջալու է:
Սեպտեմբերին ծնուածներն առ-
հասարակ ինչպէս 33 տարեկան
հասակում, այնպէս էլ ջրից միշտ
զգուշանալու են:

Ս Ե Պ Տ Ե Մ Բ Ե Ր

0	1	0	1
1 Ուր. օյ. Պահչք:	26	17 Լախատիս Ս. Խաչին Նաւահատիկ:	13
2 Եր. օյ. Ս. Սոսրելոյն 3ակով:	27	18 * Կիր. օյ. ԽՍԶՎԵՐԱՏ:	14
3 * Կիր. ֆյ. Գ Կիր. զինի Վե-	28	19 * Բշ. օյ. 2. օր Տօն Ս. Խաչի:	14
4 Բշ. ֆյ. Ս. Անդրէի զօրայաբին	29	20 * Բշ. ֆյ. 3. օր Տօն Ս. Եկեղեցոյ:	15
5 Գշ. ֆյ. Ս. Անդրիանոսի և կնոջն	1	21 * Լբ. լուսնի. Լազարած եղ.	16
6 Գշ. ֆյ. Պահչք:	2	22 Նշ. ֆյ. 4. օր. Տօն Ս. Եկ. Պահչք:	16
7 Նշ. ֆյ. Ս. Սրբահամու և Թորե-	3	23 Ուր. ֆյ. 5. օր Տօն Ս. Եկեղեցոյ:	17
8 * Ուր. ֆյ. Պահչք:	4	24 Ուր. ֆյ. 6. օր Տօն Ս. Խաչի Պահչք:	18
9 Տօն Մենդեան Ս.ԱՍՏՈՒԱՄԱՅՆ-	5	25 Նշ. ֆյ. 7. օր Տօն Ս. Խաչի:	19
10 Տօն Մենդեան Ս.ԱՍՏՈՒԱՄԱՅՆ-	6	26 * Կիր. ֆյ. Բ. Կիր. զինի Ս. 20	20
11 Տօն Մենդեան Ս.ԱՍՏՈՒԱՄԱՅՆ-	7	27 Սաչի Բարեկենդան Վարդայ	21
12 Տօն Մենդեան Ս.ԱՍՏՈՒԱՄԱՅՆ-	8	28 Ս. Խաչի:	22
13 Տօն Մենդեան Ս.ԱՍՏՈՒԱՄԱՅՆ-	9	29 Բշ. օյ. Պահչք: Ս. Վամասայ, Փե-	23
14 Տօն Մենդեան Ս.ԱՍՏՈՒԱՄԱՅՆ-	10	30 Լիկտիմնի և Վիմօնի Սիւնահեց-	24
15 Տօն Մենդեան Ս.ԱՍՏՈՒԱՄԱՅՆ-	11	26 Գշ. օյ. Պահչք: Ս. կուսանացն	22
16 Տօն Մենդեան Ս.ԱՍՏՈՒԱՄԱՅՆ-	12	Փեփրոնեայ, Մարիանեայ և Շու-	25
		27 Քանայ զստեր մեծին Վարդանայ:	26
		Սուսայ Ննջուան Ս. Յովհաննոս	23
		Սեւասարանջին:	24
		28 Գշ. ֆյ. Պահչք:	25
		29 Ե Վբ. ջն. լս. Ամբլեփած եղ.	26
		30 Նշ. ֆյ. Պահչք: Ս. Հայրապե-	
		տացն Բարդամու, Անթիմոսի և	
		Նրանոսի:	
		Սուսայ Ս. Գրիգորի Լուսաւոր-	
		չին մերոյ և Ս. կուսանացն Լախ-	
		սիմանեց և Գայիանեանց:	

Այս ամսուայ մէկից մինչև 30-ը
օրը պահանել է 2 ժ. 57 րոպէ:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Հին ժամանակները Հոս- մում, այս ամսի 15-ին ի պատիւ պատերազմի շատուած Մար- սի, զանաբերում էին նմոզներ և Համուլտի կարգաւորած տա- բուալ ութերորդ ամիսն էր, այս պատճառաւ անուանուեցաւ octobre, որ լատիններէն նշանա- կում է ութերորդ: Այս ամիսը աշունքուայ միջի ամիսը լինե- լով, հին ազգերի մէջ այս ամ- սում կատարվում էին ժողովրդա- կան տօներ—հանդէսներ, դաշ-

տ: ին աշխատանքի աւարտման և ալգեկոյթի պատճառաւ: Իսկ այս ժամանակ որ լինեան հով- կատում ալգեկոյթ է լինում: Ինչպէս ժողովուրդը ստում է (ը դագաղ) և զինի են քա- մում, դորա համար էլ մեր գրացի վրացիք այս ամսին ուղ- դակի անուանում են Ղվինօրիս- թվէ, զինիներու-ամիս: Մեր նախ- նիք անուանում էին այս ամսին Սահմի:

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆՆԸ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ.—Արիճն: Այս հա- մաստեղութեան տակ ծնուած աղան համարձակ է և խորամանկ, բայց իր պակասութիւնները ծածկելով իր արտաքին գեղեցի- կութեամբ խորում է և շատերի աչքը շողցնում: Օրիորդներ, այս պիսի կեղծաւորներին երբէք չհաւատաք. դրանք միայն երե- սանց են ուրախ երկում, այդ պիսիների ծիծաղը վստակար է, ազէտաբեր և առանձնութեան ժամանակ դրանք մեղամաղձու- թեամբ են տանջում: Իսկ ծնուած աղջիկը՝ աշխոյ- ժով լի, ստասաց, ծածկամիտ, կեղծաւոր, դատճան, փոփոխա-

միտ և աղահ, սիրում է ծաղրել և ուրիշների մասին վատ կար- ծիք չաչտնել: Եւ շնայելով իր քաղցրանկատութեան ու բարե- հաճոյ ձևերին սիրար բարու- թեամբ չէ համակուած: Հոկտեմբերին ծնուածներն առ- հասարակ իրենց գործերում չա- ջոգութիւն են գտնում և հարրա- տութիւն են ձեռք բերում: 40 տարեկան հասակումն է, որ թէ իրենց բնաւորութիւնն է փոխ- փում գլխի լարը և թէ իրենց գործե- րի մէջ փոփոխութիւն է լինում: Մի. ին 25 տարեկան հասակում հիւանդանալուց զգուշանալու են:

Table with 3 columns: Day number, Date/Event description, and Page number. Includes entries for 1st through 31st of the month, such as '1 Կիր. Գ. Կիր. զինի Ս. 17', '18 Գշ. Գ. Պահք:', '31 Գշ. Գ. Ս. Հեպտեկոյցն Անանիայի'.

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 30-ն օրն պակասել է 1 ժ. 4 րոպէ:

ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Նոյեմբեր ամս. անունը ծագում է լատին Novembre բառից, որ նշա նակում է իններորդ: Հռոմեացիք այս ամիսը անուանել են իններորդ նրա համար, որ շատ ատաղ նրանք նոր տարին ոչ թէ Յունուարից էին հաշվում ինչպէս հիմայ, այլ Վարտ ամսից: Մեր նախնիք այս ամիսը անուանել են Տրէ: Իսկ Վրաստանում, որովհետեւ այս ամսուայ 10-ին տօնվում է Ս. Գէորգայ տօնը, սորա համար էլ, այս ամիսը անուանել են Գիօրգօրայ, կամ Գէօրգորիս-թվէ, որ նշանակում է Գէօրգայ-տօնի ամիս:

ԱՍՏՂԱԳԼՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹՈՒՆԸ

ՆՈՅԵՄԲԵՐ.— Աղեղնաւորն: Այս համատեղութեան տակ ծնուած տղան քաջ է և արի, խելօք, բարեկամներ շատ գտնող, առողջակազմ, ճշմարտասէր, հաստատամիտ, վարուող, աշխատասէր, իրնէ բարեպաշտ, սրտով ուրախ, բարի և իւր ունեցած լաւ լատկութիւնների համեմատ անշափ ինքնասէր: Իսկ ծնուած աղջիկը՝ զործունեայ և աշխուրջ, աշխատասէր,

բարեպաշտ, բարի և սրտով ուրախ: Գլխաւոր պակասութիւնը իւր կատկածոտ բնատրու թիւննէն: Նոյեմբերին ծնուածներն առհասարակ արդիւնաբերութեան մէջ բախտաւոր են լինում և միջին տարիքում կարողութեան տէր: 33 տարեկան հասակում հիւանդանայուց զգուշանալու են և եթէ չափաւոր ու ժուկայ կեանք վարեն մինչև խորէն ծերութեան կը հասնեն:

0	Լ	0	Լ
1 Դ. Է. Պահք:	28	16 Ե. Գ. Ս. Գուրխասյ, Սամու-	14
2 Ե. Գ. Ս. Սևեռ-խանութ Սե-	29	նասյ, Աբելայ սարկաազնի,	
բաստացոյն, Բաբելայ ծերոյն		Ռամանոսի միանակեցոյն, Ման-	
և 84 աշակերտոցն նորին:		կանն խոստովանողի և Հիսկը-	
3 Ա. Բ. Գ. Պահք:	1	սի զինաւորին:	
⊗ Ծնունդ. յ. Պարզայ:		17 Ա. Բ. Գ. Պահք:	15
4 Ե. Գ. Ս. Յովհաննու. Ասիերե-	2	18 Ե. Գ. Ս. Աւաքելոցն Անդրէի	16
րան Հայրապետին:		և Փիլիպոսի:	
5 * Կիր. Գ. Լ. Կիր. զինի Ս. Խաչի:	3	⊗ Լ. Բ. Ե. Ս. Խաչի Ե. Գ.	
Հարսանիք:		19 * Կիր. Գ. Ժ. Կիր. զինի Ս. Խաչի:	17
6 Բ. Գ. Ս. Ստեփաննոսի Հռոմայ	4	Բաբելեռեռան Յիսնակի պահոց:	
Հայրապետին և քահանայիցն,		20 Բ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ.	18
սարկաազացն և Ժողովրդոցն:		Յերեկ. նախատօնակի:	
7 Դ. Բ. Ս. Ակիսիսիմեայ եպիսկ.	5	21 * Դ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ.	19
Յովսէփայ քահ. Այթմայայ սար-		Ընծ. Ա. Յ. Ս. ԱՍՈՒՍ. ԸՄԱՍՆԻ	
կաազնի և Պղատունի վկային:		ի Տաճարն.— Եւ Յ. և Ռուաց:	
8 Դ. Գ. Ս. Պահք:	6	22 Դ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ.	20
Լատ Ընծայումն Ս. Աստուած.		23 Ե. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ.	21
9 Ե. Գ. Ս. Հայրապետացն Մեա-	7	24 Ա. Բ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ.	22
րոնանոսի, Ազգ. քահնդրոսի, Պո-		25 Ե. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ.	23
ղոսի խոստովանողին և Ս. Կոտ-		գործի, Նիկողայոսի Հայրապե-	
րացն Մարկիանոսի և Մարտի-		տին և Միւռոնայ եպիսկոպոսին:	
րոնի:		Լատ. Յղութիւն Ս. Աստուած.	
10 Ա. Բ. Գ. Ս. Պահք: Յերեկ. նախա-	8	26 * Կիր. Գ. Ժ. Կիր. զինի Ս. Խաչի:	24
⊗ Ս. Բ. ք. յ. Փոփոխութեան Ե. Գ.		Հարսանիք:	
11 Ե. Գ. Ս. Հրեշտակապետացն	9	Վ. Բ. ք. յ. Ս. Զեօրաբ:	
Գաբրիէլի և Միքայէլի և ամե-		27 Բ. Գ. Ս. Կոտանացն Յուլիա-	25
նայն երկնային դորացն:		նայ և Վասիլուհոյ:	
12 * Կիր. Գ. Ժ. Կիր. զինի Ս. Խաչի	10	28 Դ. Գ. Ս. Լուկիանոսի քահա-	26
Հարսանիք:		նային և Տարագրոսի, Պրօպոսի,	
⊗ Ա. Բ. ք. յ. Ս. Աղեղնաւորն:		Անդրոնիկոսի, Անեսիմեայ և այ-	
13 Բ. Գ. Ս. Մելիտոսի Անտիոքայ	11	լոց աշակերտացն Քրիստոսի:	
Հայրապետին և Միսասայ եպիս-		29 Դ. Գ. Ս. Պահք:	27
տացոյն և միւս Մելիտոսի եպ.		30 Ե. Գ. Ս. Կղեմայ Հայրապետին	28
Իւրայ քահանային և Նինու		և Բազարատայ Տոռոմեայ ե-	
սարկաազնի:		պիսկոպոսին:	
14 Դ. Գ. Ս. Դիմիտրեայ վկային	12		
և Բաթիլիոսի քահանային:			
15 Դ. Գ. Ս. Պահք:	14		

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ն
օրը պակասել է 2 Ժ. 14 րոպէ:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

Դեկտեմբեր ամիսը վերցրած է լատինական dectembre բառից, որ նշանակում է տասներորդ: Այսպես անուանեց ամիսները հիմնադիր Հռոմույսը տարուայ տասներորդ ամիսը: Մեր նախնիք այս ամիսին անուանել են Քաղցը: Արտվհատե Արասանում այս ամսի 25-ին կատարվում է Քրիստոսի Ծնընդեան տոնը, այս պատճառաւ այս ամսին վրց. անուանել են Քրիստոսի շորթայ, կամ Քրիստի շորթաթվէ, որ նշանակում է Քրիստոսի Ծննդեան ամիս:

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹՈՒՆԸ

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ.— Այժմեղջիրն Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան թէև անբան բախտաւոր չի լինիլ և ձախորդութիւններ շատ կ'գաղէ, բայց ճշմարտաւէր, թեթևամիտ, եռանդոտ, չար, ազաճ և անբարիշտ կըլինի: Եր մասին մեծ համարում ունի. թէև համեստ է երևում, սակայն դա միայն արտաքին կողմից է և կեղծ, որովհետև իր ամեն բաականութեանց սիրահար է: Իսկ ծնուած աղջիկը՝ արթուն, թեթևամիտ, ջանէլ ժամանակը վերին աստիճանի ամօթխած, սակայն վերջը համարձակ և շատ

խառնակիչ. պսակուած ժամանակ եւ խանդոտ՝ թէև այս պահասութիւնները միտ աշխատում է ծածկել: Եթէ չափաւոր և զգուշ լինի մինչև խորին ծերութեանը կըհասնի: Դեկտեմբերին ծնուածներն, սուհասարակ իրենց զործերում խելօք են և խորհուրդների մէջ զգուշ սիրում են զխտութիւններ և միշտ հակուած են դէպի ճանապարհորդութիւն: Աւետիկց օգտուող, իսկ շինութիւններ զատուող՝ Աղտը է միայն 25 տարեկան հասակում հիւանդանալուց զգուշանան:

Table with 2 columns of page numbers and corresponding text entries for the month of December. Entries include dates like 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31 and their corresponding text descriptions.

Այս ամսուայ 1 ից մինչև 31-ը օրը պակասել է 0 ժ. 37 ր.

Յ Ա Ի Ե Լ Ո Ւ Ա Ծ

«Ժողովրդավան-Պատկերազարդ ՏԱՐԵՑՈՅՑԻ» 1906 ԹՈՒՆԱՆԻ

I. ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԿԲՏԻՉ I

Վեհափառ Կաթողիկոս ամենայն հայոց

I) ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆԵՐ

Ա. ԷՋՄԻԱՏՆԻ Հայրապետ և Կաթողիկոս ամենայն հայոց Տ. Տ. ՄԿԲՏԻՉ Ա. Ծնեալ 1820 ապր. 4-ին, ընտրեալ մայիսի 5-ին 1892 թ. և օծեալ սեպտեմբերի 26-ին 1893 թ.:

ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ—Տ. Տ. Սահակ Կաթողիկոս:

ԱՂԹԱՄԱՐԱՅ—(Թափուր):

2) ՊԱՏՐԻԱՐԿՆԵՐ

ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԱՅ—Յարութիւն արքեպիսկոպոս Վեհապետեան:

Կ. ՊՈԼՍՈՅ—Մաղաքիա արքեպիսկոպոս Սրմանեան:

3) Ա. ԷՋՄԻԱՏՆԻ ՍԻՆՃՈՂ

Նախանդամ Արքիստակէս արքեպիսկոպոս Գալթեան:

« Յովհաննէս եպ. Շիրակունի:

» Մատթէոս վրդ. Մատթէոսեան:

» Բարդէն վրդ. Աղաւելեանց:

« Յուսիկ վրդ. Ջոհրաբեան:

Չրոկուրօր Լ. Ա. Ֆրէնկէլ:

4) ԹԵՄԵՐ ԵՒ ԹԵՄԱԿԱԼՆԵՐ

ա) ԵՐԵՒԱՆԻ.—Փոխանորդ Թեմակառաջնորդի. Կարապետ վարդապետ:

Տաթևի յաջորդ՝ Ներսէս վարդապ.

Հին-Նախիջևանի յաջորդ.—Իսահակ

Վրդ. Տէր-Միքայէլեան:

Ղաբսի յաջորդ.—Կիւրեղ վրդ.

Ալէքսանդրապոլի յաջորդ:

բ) ՎՊԱՍՏԱՆԻ Ե ԻՄԵՆԼԻՒՐ.—Թեմառած. Գարեգին արքեպիսկ. Սաթուրեան:

Գանձակի յաջորդ. Կորին վրդ.

Սխալցիայի յաջորդ.—Սիօն վրդ. Տ.

Մանուէլեան:

Գորո յաջորդ.—Խորէն վր. Մուրադ-

րեզեան:

գ) ՂԱՐԱՐԱՂԻ.—Առաջնորդ Թեմի

Աշոտ եպ. Շախեան:

Նուխու յաջորդ. Եղիշ վր. Սհարո-

նեան:

դ) ՀԱՇՏԱՐԻԱՆԻ.—Թեմակառաջ.

Արքիստակէս արքեպիսկ. Սեդրակեան:

ե) ՇԱՄԱԽՈՒ.—Առաջնորդ Թեմի Անա-

նիա եպ. Համադասպեան:

զ) ԲԵՍԱՐԱՐԻՈՅ.—Առաջնորդ Թեմի

Ներսէս արքեպիսկ. Խուրալեզեանց:

է) ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆԻ.—(Թափուր):

ը) ՊԱՐԱԿԱՍՏԱՆԻ Ե ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ.

Սահակ եպիսկոպոս Սյվատեան:

թ) ԵՐՐՈՊԱՅԻ.—Առաջնորդ Գէորգ ե-

պիսկ. Իսթիւնեան.—Նստում է Մարտէլ

քաղաքում, որտեղ և հայոց մատու-

կայ—Ս. Յարութիւն: Բացի զբանից ա-

ռանձին հովիւներ կան՝ փարիզում,

Մանչեստրում և Սուչովայում:

ժ). ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ.—Առաջնորդ Յովսէփ

եպ. Սարաճեան.—Նստում է Ուաթր

քաղաքում, որտեղ կայ հայոց եկեղեցի՝

Ս. Փրկիչ: Բացի առաջնորդից առան-

ձին հովիւներ կան՝ նիւ-եօքլում, Բօս-տոնում, Պրօլիտէնում, Լօրէնում՝ 2 Իկազուում և Յրեղնօյում:

ԹԻԻՐԻՈՅ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ.
ՊԱՏՐԻԱՐԿ ԵՒ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՄԱՂԱՔԻՍ ԱՐԿԵՊԵՍԿ. ՕՐՄԱՆԵԱՆ:

Պատրիարքական Փոխանորդ Գար-րիէլ եպ. ձեվայիրճեան:

- 1. Մաղաքիա Արքեպ. Օրմանեան նահապահ:
- 2. Գրիգորիս Արքեպ. Յովհաննիսեան:
- 3. Վաչրամ Եպիսկ. Մանկունի:
- 4. Գաբրիէլ Եպ. ձեվայիրճեան:
- 5. Եղիշէ Եպիսկ. Դուրեան:
- 6. Կարապետ Աւագ քհ. Սեթեան:
- 7. Յովհաննէս Աւագ քհ. Շահապաղեան:
- 8. Գաբրիէլ Աւագ քհ. Խանճեան:
- 9. Կարապետ Աւագ քհ. Սանթաղճեան:

- ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ԹԵՄԵՐԸ
- 1) ԷՏԻՐՆԷ.—Առաջն. տեղ. Արսէն ք. Դերձակեան:
  - 2) ԹԵՔԻՐԴԱՂ.—Առաջնորդ Ներսէս եպ. Այանեան:
  - 3) ԻԶՄԻՏ.—Առաջնորդ Ստեփաննոս եպ. Յովակիմեան:
  - 4) ԲՐՈՒՍԱ.—Առաջ. Յովհաննէս եպ. Արշարունի:
  - 5) ՊԱԼԸՔԷՍԻՐ-ՊԱՏՐՄԱ.—Տեղապահ Քաթուլ ծ. վ. Դուրեան:
  - 6) ՊԻԼԷՃԻԿ.—Առաջնորդ Մովսէս եպ. Կէօմրիւքճեան:
  - 7) ԳԵՕԹԱՂԷԱ.—Առաջ. տեղ. Մկրտիչ վարդ. Աղաճունի:
  - 8) ԻԶՄԻՐ.—(Թափուր):
  - 9) ԷՆԿԻՐԻԱ.—Առաջն. Եղիշէ ծ. վ. Գալֆայեան:
  - 10) ՂԱՅՍԵՐԻ.—Առաջնորդ Տրդատ եպ. Պայեան:
  - 11) ՍՎԱԶ.—Առաջնորդ Պետրոս արք. Քահմիրճեան:

- 12) ԹՈՒԱԹ.—Առաջ. Պետրոս արքեպ. Քահմիրճեան:
- 13) ԱՄԱՍԻԱ-ՄԱՐԶՈՒԱՆ.—Առաջնորդ Արիստակէս եպ. Վանքեան:
- 14, 15) ՇԱՊԻՆ-ԳԱՐԱ-ՀԻՍԱՐ ԵՒ ԱԾՊԸՏԵՐ.—Առաջ. Սմբատ ծ. վրդ. Սաա-տէթեան:
- 16) ՃԱՆԿԿ.—Առաջ. Յակոբ եպ. Աշտո-Փափաղեան:
- 17) ԹՐԱՊԻՋՕՆ.—Առաջ. Եղնիկ վրդ. Պապայեան:
- 18. 19. 20) ԷՐԶՐՈՒՄ—ԲԱՍԵՆ—ԴԵՐԶԱՆ.—Առաջ. Ջաւէն ծ. վրդ. Տէր-Եղիտ-լեան:
- 21) ԵՐԶՆԿԱ.—Առաջն. Դանիէլ ծ. վրդ. Յակոբեան:
- 22) ԲԱՅՐՈՒՐԴ.—Առաջ. տեղապ. Արիստակէս վրդ. Խաչատուրեան:
- 23) ԳՂԻ.—Առաջ. ընտրեալ.—Գնէլ վրդ. Գալէմքեարեան:
- 24) ԳԵՄԱԻ.—Առաջ. Դանիէլ ծ. վրդ. Յակոբեան:
- 25) ԲԱՅԱԶԷՏ-ԱԼԱՇԿԵՐՏ.—Առաջ. տեղ. Էմմանուէլ վրդ. Պալեան:
- 26) ՎԱՆ.—Առաջ. Սահակ եպ. Բագ-րեանդեան:
- 27) ԼԻՄ-ԿՏՈՒՅ.—Վանահայր Լիմաչ Սահակ եպ. Բագրեանդեան:
- 28) ԲԻԹԼԻՍ.—Առաջ. ընտրեալ Եղնիկ ծ. վրդ. Գալփաղճեան:
- 29) ՄՈՒՇ.—Ընդհ. վանահայր և Պատր. փոխանորդ Խոսրով ծ. վր. Պէհրիկեան:
- 30) ՍՂԵՐԴ.—Առաջ. Փառէն վրդ. Մել-գոնեան:
- 31) ԴԻԱՐՔԵՐԻՐ.—Առաջ. Եղեկիէլ ծ. վրդ. Արշակունի:
- 32. 33. 34) ԲԱԼՈՒ-ԱՐՂՆԻ-ՉՆՔՈՒՇ.—Առաջ. ընտրեալ Աղան ծ. վրդ. Համա-մեան:
- 35) ԽԱՐՔԵՐԴ.—Պատ. փոխ. Եղնիկ ծ. վրդ. Գալբաղճեան:
- 36) ԷՎԻՆ.—Առաջ. տեղապահ Գէորգ վրդ. Արսլանեան:

- 37) ԱՐԱԲԿԻՐ.—Առաջ. Մուշեղ ծ. վրդ. Սերոբեան:
  - 38) ՉԱՐՍԱՆՃԱԳ-ՉՄՇԿԱՆԱԳ.—Առաջն. Կորին վրդ. Ելլիարամեան:
  - 39) ՈՒՐՅԱ.—Առաջ. Անանիա վրդ. Հաղարապետեան:
  - 40) ԲԱՂՂԱՏԸ.—Պատ. փոխ. (Թափուր):
  - 41) ԵԳԻՊՏՈՍ Մկրտիչ վրդ. Աղաճնի:
  - 42) ԲՈՒՂՂԱՐԻԱ.—Այցելու հովիւ: Կան 10 եկեղեցիներ և մի քանի քահանայ:
  - 43) ՌՈՒՄԱՆԻԱ.—Առաջերէցներ իւ-րաքանչիւր եկեղեցու: Եկեղեցիք 16 և քահ. 7:
- ՄԱՍՆԱՌՈՐ ԹԵՄԵՐ
- ա) ԱՐՄԱՇ՝ փոխ. վանահ. Եղիշէ եպ Դուրեան:
  - ա) ԳԱՍՏԱՄՈՆԻ՝ Առաջ. փոխ. (Թափ.):

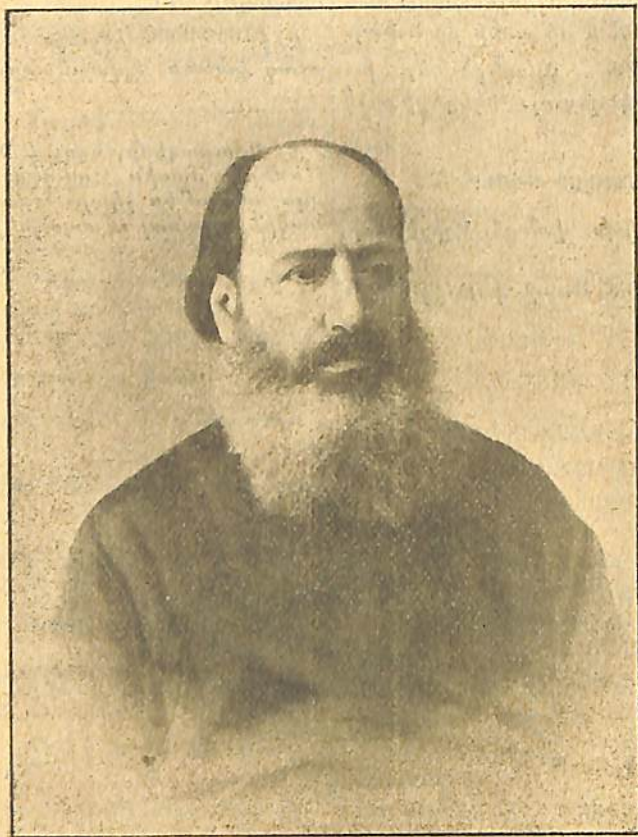
- դ) ՊԻԼԵԿԷՍ՝ վանահ. Ստեփ. եպ. Սանթաղճեան:
- դ) ԿԻՆՃ՝ Առաջ. փոխ. Վարդան վրդ. Յակոբեան:
- ե) ԱՂԲԱՍ՝ Առաջ. փոխ. Արսէն վրդ. Գէորգեան:
- դ) ՍԱԼՕՆԻԿ՝ հոգ. հովիւ.—(Թափուր):
- է) ԿՐԵՏԷ՝ հոգ. հովիւ Աւետիս քհ. Ռափայելեան:
- ը) ՀԱՔԵՇՍՏԱՆ՝ Հոգևոր հովիւ Մկրտիչ աւագ քահան. Չլղատեանց:

Ս. Երուսաղէմի, Սաոյ և Ադիթամարայ թեմերի մասին տեղեկութիւններն, այս անգամ ևս չկարողացանք ժամանակին ստանալ և տպագրել:

Ծան. Աշխ.

ԱՐՄԷՆ Ա. ՔԱՉԱՆՍԻ
Քիֆլիսի Մողնայ եկեղ. միաբան:

ԱՐՄԷՆ Ա. ՔԱՉԱՆՍԻ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆՈՒՆ:

(Նրա 30 մե ակի առթիւ)

Էլ ինչ գովեմ, էլ ինչ երգեմ,
Քո անունը փառաւոր.
Քանի որ քո վե՛հ գործերը,
Քեզ գոյում եմ ամեն օր:

Արթուն աչքով՝ գիշեր-ցերեկ,
Որպէս հովիւ քաջարի.
Հատիկ համար խնամք տարար,
Գու երեսուն ձիգ տարի:

Գու բիւրաւոր սանիկներից,
Ուսում տուիր հայ ոգով.
Սնունդ տուիր, ծնունդ տուիր,
Սանիկներից հայ հոգով:

Խաչն ու գիրը, գիրն ու Խաչը,
Քեզ առաջնորդ ընտրեցիր.
Պայծառ լոյսդ՝ զամպարի պէս,
Ամեն ուրեք սփռեցիր:

Էլ ինչ գովեմ, էլ ինչ երգեմ, (կրկն.):

*) Կարդացել է հեղինակը յօբելիանի
հանդիսին ապրիլի 24-ին:

Յար. Թումանեան:

II. ԱՍՏՂԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՀԱՍՏՐԱԿ ԱՋՔՈՎ ՏԵՍԱԾ ԱՍՏՂԵՐԻ ՔԻՒՐ:

Քէն երկնքում—երկնակամարում անթիւ աստղեր են երևում, բայց դրանցից ամենատառջը աչքեր ունեցող մարդը միմիայն կարող է 5719 աստղ տեսնել և ոչ ավելի: Իսկ եթէ աչքերը մի աննշան չափով թուլացած լինի, այն ժամանակ 2000 հատ միայն: Սովորական դիտողը աչքքան աստղեր տեսնելով միանգամայն յուսահատում է. իսկ մասնագէտ - աստղագէտները միմիայն այդ դիտութեամբ պարապելով, հեռադիտակների շնորհիւ միլիոնավոր աստղեր են դիտում և քննում:

ԱՐԵՒԻ ԵՒ ԼՈՒՍՆԻ ԹԱԻԱՐՈՒԾՆԵՐԸ.

1906 թ. երեք անգամ արևի և երկու անգամ լուսնի խաւարումներ տեղի

կունենան, որոնցից.

1) Արևի (մասնավոր) խաւարում 10 ին փետրվարի, սկիզբը 8 ժ. 57 ր. առաւ. վերջը 12 ժ. 29 ր.:

2) Արևի (մասնավոր) խաւարում 8-ին յուլիսի. սկիզբը 2 ժ. 47 ր. ցերեկ. վերջը 5 ր. 39 ր. երեկ.

3) Արևի (մասնավոր)—7-ին օգոստ. սկիզբը 2 ժ. 52 ր. գիշ. վերջը 5 ժ. 32 ր. առ:

4) Լուսնի (լիակատար) խաւարում 27-ին յունուար. սկիզբը 8 ժ. 56 ր. վերջը 12 ժ. 36 ր. ցերեկ.:

5) Լուսնի (մասնավոր) խաւարում 22 Յուլիսի 2 ժ. 10 ր. ցերեկ. վերջը 5 ժ. 50 ր. ցերեկ.:

Այս խաւարումներից ոչ մինը տեսանելի չի լինի Առլիսում:

III. ՕՂԵՐԵԻՈՅԹԱԲԱՆԱԿԱՆ

Էփիմէրոտի դուշակութիւնը:

1906 թ. շատ պարարտ և բերրի կը լինի: Բանջարեղէնների, դինու, պտուղների, մետաքսի, ձէթի, մսի, ձկանի, խեն և կտիրեն շուրիչների իշխանութեանց: Ժողովրդին վնաս կհասնի թագաւորից, և թագաւորին ժողովրդից: Արքունի պաշտօնեաներին, նեղութիւն, վիշտ և վնաս կհասնի:

Զմեռը՝ տաք. Գարունը՝ խոնաւ. Ամառն և Աշունն՝ քամոտ:

Երևեակի քառանկիւնի հայեցուածովը Հրատին, ինչպէս և Հրատի երկնքի տասներորդ տանն գտնուիլն ցոյց է տալիս, որ այս տարի շատ գողեր կը չայտնուին և մարդկանց մէջ բարեպաշտութիւն չի տեսնուի: Զինուորները իրար հետ կը ընդհարուեն, զանազան տեղեր կը փոխուին և շատ մարդիկ դանակներից և սրերից կը ընկնեն:

Արևի երկնքի իններորդ տանն Վիշապի (համառակութիւն) գլխին կցուա-

ծովն ևս նշան է, նշանաւոր անձանց մահուան և թագաւորների ճանապարհորդութեան: Նոր թագաւորներ երևան կգան, որոնք բռնութեամբ կիշխեն և կտիրեն շուրիչների իշխանութեանց: Ժողովրդին վնաս կհասնի թագաւորից, և թագաւորին ժողովրդից: Արքունի պաշտօնեաներին, նեղութիւն, վիշտ և վնաս կհասնի:

Իսկ Տանուտէրի Առջն լինելովն, այս տարի աչքացաւ շատ է լինելու: Ասորիքում սով և մորեխը կտա: Գարսից երկրում մի գլխաւոր կընկնի և դօրքերը չարձակուելով շատ գուառներ կասպատակեն և կառնեն:

Ցեղ տեղ էլ ալնպիսի սատիկ սով կլինի, որ շատ հալեր իրենց որդկերանցը կվաճառեն: Եւ այդ ժամանակ ամենքը կտեսնեն իրանց անտանելի դբութիւնը:

— Արքայն թշուառ են քիչ համբերութիւն ունեցողները: Եկեքսպիր:

— Գեղարուեստի նպատակն է բարձրացնել ժողովրդի բարոյական մակերևոյթը: Զուգերման:

— Աւրիշին չարգելու համար մարդ նախ իրեն պէտք է չարդէ:

— Ինչօք մարդու առաջին տօնն այն է, որ նա առաջին հայեացքից իսկ, իմանայ թէ ո՞ւմ հետ դռը ունի: Պուշկին:

— Քոչնիւն թեեր, մարդուն բանակաւորութիւն: Ռուս. առած:

ՄՏԳԵՐ ԿԱՆԱՆՅ ՄԱՍԻՆ

Պանանց միտքը օղից թեթեւ է:

Մեաստադիօ:

— Կնոջ բնատրութեան մասին կարելի է գտնել նրա ընկերներով և սիրեկաններով: Հերբ. Սպենսեր:

— Կինը ամենայն չարեաց աղբիւրն է: Սօկրատէս:

— Կնոջից, որպէս մահից, չես կարող փախչել: Մ. Գորկի:

— Կինը բնութեան գեղեցիկ պակասութիւնն է: Միլտօն:

— Ձկալ մի կին, թէկուզ ամենից տղերքը, որին հայելին չհաւատացնէր, որ նա բաւականին գեղեցիկ է: Կրիլով:

— Աչ մի հարստութեան համար ես

կնոջը չէի թողնիլ իմ տակառի մէջ: Գիողինէս:

— Կանայք միշտ աւելի չարատեան ատելութեան, քան սիրույ մէջ: Գոյրօնի:

— Գուկեցէք կնոջ գեղեցկութիւնը, նա կը ներքի ձեզ, ձեր բոլոր վերատրանքները: Ռուսատ:

— Ռուս կինը համարձակ է և շատ անգամ նախապացուցել է այդ: Ռուս կինը չի կարող իր երջանկութիւնը հիմնել ուրիշի դժբախտութեան վրայ: Գոստօեվսկի:

— Սէրը դէպի գեղեցիկ կինը միշտ պիտի մղի զբամաներով: Մ. Պրէվո:

— Ծովը աւելի պակաս խարուսիկ է քան կնոջ խօսքը. Պետրոնիոս:

— Տղեղութիւնը միշտ վիշտ է, որ կինը պահում է իր սրտում իր ամբողջ հեանքի ընթացքում: Մարիս:

— Միայն այն կինն է անմեղ մեռած, որին ոչ ոք չէ փնտռում: Օվիդիոս:

— Միտքը կինը կամ ստրկու հի է կամ բռնակալ: Վօլէնադր:

— Կինը տիեզերքի օրինակելի արտադրութիւնն է: Լեսսինգ:

— Սէրը, սրտի արեղակն է: Ֆլամարիօն:

Ֆլամարիօն:

ԿԱՆԱՅԳ ԵՆ ՅԱՆԱՍ ԵՐԱՋ ՏԵՍԵՆՈՒՄ, ԹԵՆ ՏՂԱՄԱՐԴԻԿ:

Մի հոգեբանի քննութիւնից յայտնվում է, որ տղամարդկանցից հարիւրից 13-ն է միշտ երազ տեսնում, կանանցից 87 հոգի միայն մի մի անգամ: Իսկ կանանցից 45 հոգի են մշտական երազ տեսնում:

Սյայիսով կանայք աւելի լաճախակի են երազ տեսնում, քան թէ տղամարդիք:

Չղալին բնատրութիւն ունենալու պատճառները—Ըստ զօկտոր Յօն-Կալէի Չղալին հիւանդութեան ամենից գլխաւոր պատճառը անբնական ոտնամաններն են, որոնք բարձր կրունկներով են և ոտքը սեղմում են:

Անդրիացոց սառը բնատրութիւն ունենալու պատճառները մէկն էլ համարում են, նրանց անպատճառ և լայն կրունկաւոր ոտնամանները:

Նղանակի աղղեցութիւնը յանցագործութեան վերաբերութեամբ. — Ըստ բժշկական «Lancer» լրագրի, եղանակի փոփոխութիւնը, մթնոլորտի ճնշումը, ինչպէս և օդի խոնաւութիւնը, այսպէս թէ այնպէս աղղում են մարդու կազմուածքի վրայ: Վատ եղանակը աւելի զիւրացնող և ճնշող արամադրութիւն է առաջացնում, իսկ ընդհակառակը պարզ և վճիտ եղանակը զուարճութիւն և քաջաւերութիւն: Քամին շատ մարդկանց վրայ Չղալին զրգրմունք է առաջացնում:

Այս մասին վերոյիշեալ լրագիրը իր եղբակացութիւնը անելով հաստատում է, որ ունի վիճակագրական նիւթեր և հաստատ տեղեկութիւններ:

ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԻ ՆԱԽԱԶԳԱՑՈՒՄԸ.

Հրաբխային արտաշնչութիւններից առաջ կենդանիները առաջուց զգում են և անհանդիստ են լինում, մանաւանդ գոմերի մէջ. այսպէս պատահեց Ամերիկայում—Մարտենիկում և ինչպէս պատմում են ականատեսները, կովերը ամբողջ գիշեր բռնչում էին, շները ոռնում և մարդկանց վրայ ընկնում: Շատ վայրենի կենդանիք հրաբխի մօտերքից, աւելի հեռու տեղեր էին փախչում և պատօպարում: Մինչև անգամ թռչունները ինչոր անհանդաժմութիւն էին զգում և այն անտառներում որտեղ իրենց բներն էին, թողնում էին և հեռանում, չէին երգում: Ամենազարմանալին իրանց բներից դուրս սողող օձերն էին, որոնք ուղղակի մարդկանց տներն էին ներս խոժում: Կենդանիների այսպէս վարվելու պատճառը ե՞րբևէ նրանումն է, որ երկրի մակերևութի թույլ շարժումը մարդկանց աննկատելի է լինում, իսկ վերջը զորեղ շարժակովում:

ՇՈՒՇԱՆՆԵՐԻՑ ԶԳՈՒՇԱՑԻՔ.— Այս չբնաղբույսը այնքան էլ անխառն չէ որքան կարծում են: Ճիւղերը և հենց ինքը ծաղիկը իրենց մէջ պարունակում են

թոյն, որի մէջ բաւականին կապտա-
 թթու կայ (սինիլնոյի կիտլատի): Այս
 ծաղկի թերթերը երբէք չպէտք է բե-
 րանը տանել, ինչպէս շատերը սովո-
 րութիւն ունին, որով մի փոքրիկ քե-
 բոսածքից ծաղկի հիւթից մի փոքր մաս
 ընկնելով մէջը, սաստիկ ուսոյցք և
 ցաւ կը պատճառի: Քարշամած շուշան
 ներն ևս դուրս — օրահը նետելու չէ,

որտեղ հաւեր են գտնում, այն պատճա-
 րով որ հաւերը և աղանիները կրծելով
 այդ շուշանները, մի քանի ժամից
 սատակում են: Աւելի սաստիկ է
 ներգործում ճնճղուկներին. և հենց
 այդ հանդամանքին են վերադրում շու-
 շանների ծաղկելու ժամանակ ճնճղուկ-
 ների մեծ մասի կոտորածը — սատակելը:

VII. ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ

ԵՐԵՎ ՎԱՐՊԵՏ ԲՅՈՇԿ. — Տիւմուլէն ա-
 նունով հռչակուող բժիշկը մեռնելիս
 ապում է, պարոններ, ես իմ ետեկց իմ
 փոխարէն, երեք բժիշկ և մ թողնում:
 Այս լսելով ներկայ եղող բժիշկները,
 սկսում են վրայ գալ: որ ասէ թէ,
 սվքեր են դրանք. որովհետեւ զոցա-
 նից ամեն մինը իրան է կարծել թէ
 ինքը պիտի լինի:

Տիւմուլէն ասում է. մէկը ջուրն է,
 մէկը շարժմունքը, մէկն էլ քիչ ուտելը:

Առողջ լինելու համար անա թէ ինչ.
 սէս սէտք է սպրել:

ա) Առատօղ վաղ դարթիր և երեկո-
 չեան վաղ պառկիր քնելու:

բ) Յերեկով բաւականաչափ բանիր-
 դործիր:

գ) Հացը և ջուրը կեանքը պահպա-
 նում են, իսկ մաքուր օդը և արևի
 լույսը անհրաժեշտ են առողջութեան
 համար:

դ) Կերակրից և խմիչքից իրան զսպե-

լը ամենայաղ զեղատոմսերն են եր-
 կարակեցութեան:

ե) Մաքրութիւնը, կնճիւններից և
 մարմնի խորշոմութիւնից ազատ է պա-
 հում:

զ) Բաւականաչափ հանդստութիւնը
 պնդացնում և թարմացնում է, աւելի
 երկարատե հանդստութիւնը թողաց-
 նում և դանդաղկոտ դարձնում — ձե-
 րացնում:

է) Ըստ հարկին հազած շորերը, պահ-
 պանում են մարմնի ազատ շարժուելը,
 հարկատու տաքութիւնը և ազատում
 եղանակի խստութիւնից և փոփոխու-
 թիւնից:

ը) Բնակարանի մաքրութիւնը օջաղին
 տալիս է դուրալի և ուրախ տրամա-
 դրութիւն:

թ) Արախտութիւնը, ստիպում է կեան-
 քին սիրել, իսկ կեանքին սիրելը նշա-
 նակում է կէս առողջութիւն. իսկ տըխ-
 րութիւնը և դայրանալը — շտապեցնում
 ձերութիւնը:

ԿԵՆՒՆԱՐԱՆՆԵՐԻ ԿԵՆՒՆՔԻ ՏԵՒՈՂՈՒԹԻՒՆԸ:

Ձկները և թռչունները կաթնասուններից աւելի են ապրում: Նապաստակը 8 տարի. կատուն 10-ը. շունը 10—12. եղջ 15—18. էջը և ձին 25—30. աւիւմն 30—40. ուխտը 40 տարի: Փիղն ապրում է երկու դար: Կէտ ձուկը հազար—1000 տարուց աւելի է ապրում, թէև բացառութիւններ ևս լինում են: Ըստ գիտնականների, կաթնասուններն իրենց աճելու ժամանակամիջոցից, ընդհանրապէս 5 անգամ աւելի են ապրում:

ՄԱՐԿՈՒ ԽՄԱՆ ԶՈՒՐԸ. — Մարդն իբր

շնչատութեամբ, քրտնքով, և արտաթորութիւններով օրական այնքան ջուր է կորցնում, որ ջրի տեղը բռնելու համար, պէտք է օրական խմել 3-ից մինչև 8 դրվ. ջուր: Միմիայն մէղի միջոցով մարդ օրական 3½ դրվ. ջուր է արտաթորում:

Կաթնասունների մտի քաշի 3/4-ը, և ձկների 4/5-ը ջուր է: Մարդու կազմուածքի 70% -ը ջուր է:

ԽՆՁՈՐԻ ԵՒ ՏԱՆՁԻ ԵՍՈՒՆԻ ՈՐԳԱՆԸ ԶԸՆՁԵԼՈՒ ՀՆԱՐԲ:

Պէտք է ծառի բնի չորս կողմը, հողից 30 հարիւրորդամետր բարձրութեամբ, շրջապատել խոտի բարձր գոտիով: Քրթուրը իր կերպարանախոթութիւնը անելու համար՝ լարմար տեղ որոնելով, այնտեղ է ապաւինում: Լաւ եղանակը անցնելուց չետու, պէտք է վերցնել գոտին և միջև թրթուրներով այրել: Իսկ բծին կալած գոտուց մասը զօրաւոր կերպիւ շփելով մաքրելու է, որով կպածներն էլ կսատակեն:

ՕՁԵՐԸ ՈՁՆՁԱՅՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ:

Երբ անտառի մէջ շատ օձեր լինին, նրանց սպանելու համար անտառի մէջ խողի երամակներ արածացրու: Բողերը ահաւոր թշնամի են օձերին, խողերը թէ օձերին են ուտում և թէ նրանց ձուերին, այնպէս որ մինչև աշուն այլ ևս ոչ մի օձի հետք չի մնայ: Միայն այգիները պատսպարելու է օձերից, որ միջի եղած արմատները չոչնչացնեն խողերը:

ԿԱԹՆԱԿՈՐՈՅՍ ԿՈՎԵՐԻՆ ԴԵՂ:

Կովերն երբեմն այնպիսի մի մասնաւոր հիւանդութիւն են ունենում, որ նրանց կաթը առանց կթելու վազում է:

Սյու հիւանդութեան դէմ Փարիզի երեւելի բժիշկ Կերէնը, հետեւեալ պարզ դեղը գտաւ, բրտի կաւը, քացախով շաղախած և կովերի ծծերի վրայ օրը երկու անգամ դնելով և փոխելով շատով բժշկում է, ինչպէս և շատերը փորձելով այս միջոցը, լաւ չաջողուեց:

ԿԹԵԼԸ ԱՐԳԵԼՈՂ ՅԱՄԱՌ ԿՈՎԵՐԻՆ ԶՍՊԵԼՈՒ ՀՆԱՐԲ:

Կթել չը թուլ տուող կովին, կթելուց մէկ օր առաջ, սուր վերից, մէջտեղից և վրայից հնար եղածին չափ պինդ կապելու է և կթել չսկսած այդ կապերը քանդելու է:

Կթելուց առաջ կովի մէջքին, սառը ջրում թրջած շոր ծածկելն ևս աւելի հանդարտացնում է կովին:

ՄՐՁԻՆՆԵՐՈՒ ԴԵՄ ՀԵՇՏ ՄԻՋՈՑ:

Հասարակ գործածական — կտոր աղի վրայ ջուր ածելով և մրջիւնների բնին դնելով, մրջիւնները սատկում են, կամ հենց այդ տեղից անհետանում, որովհետև, աղը ջրից լուծուելով, մտնում է նրանց բոյնը:

Առ օշինդ խոտը և ջրով եփելուց չետուց ցանէ մրջիւնների բնին, բալորը կսատկեն:

ԲՐԳԵՂԵՆԻ ՄԷՋ ԲՍՄԲԱԿ ՃԱՆՁԵԼՈՒ
ՀՆԱՐԲ:

Այս բանը ճանաչելու համար, բրդե-
ղէնի մէկ ծայրը քրքրելէն վերջը, թե-
լերը նրադի բոցին բռնելով, կերևայ,
որ բամբակի թելերը իսկույն վառվում
և վռնում են: Իսկ բրդի թելերը այ-
րուելով ամուխի պէս գնդակաձև են
դառնում. և եթէ բոցից մէկ կողմն տա-
նես, իսկույն վառ հոտ կարձակէ, որ
բրդի հոտն է:

ՄԱՋԷԻՌՈՉԱՆԱԿՆԵՐԸ (ՁՈՏ-ԲԵՐԸ) ՄԱՔՐԵԼՈՒ
ՀԱՄԱՐ:

Պէտք է խողանակները թաթխել
ձուր դեղնուցի մէջ, և աչգպէս առժա-
մանակ թողնուի որ չորանայ, յետոյ շիե-
լով վրայից հանել և տաք ջրով լուա-

նալ: Այսպիսով այնպէս կը մաքրուին,
որ ինչպէս նոր կերևայ:

ՄԵՏԱՔՍԷ ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԵՆԵՐԸ ԼՈՒԱՆԱԼՈՒ
ԵՂԱՆԱԿ:

Վարտովը մաքրելուց յետոյ, թիթե-
ղէ ծակտախրով քերել—քամիչով անց-
կացնելուց յետոյ—(քերելուց յետոյ),
ստացուած կարտովը քաթանի մէջ
լցրած ճնշում են—մզում են և այս կեր-
պով հատակից հանած ջրի հետ խառ-
նում են մաքուր ջուր: Այս խառնուր-
դով առանց սապոնի լուանում են մե-
տաքսէ կամ քաթանէ շորեղէնները:

Այս կերպով լուացած կտորները ի-
րանց գոյնը չեն կորցնում և ստանում
են իրանց յատուկ փայլը:

Երկու գանգատուորներ դատուորին
Վաշառք էին տուել. մէկը կացին, միւ-
սը ոսկի խոստացաւ: Գործի քննու-
թեան ժամանակ կացին տուող գանգա-
տուորը տեսնելով, որ դատուորը ինչոր
թույլ և անորոշ է հարց ու փորձ անում,
և գործը հակառակորդի կողմն է վըճ-
աելու. ասաց պ. դատուոր, ինչու չէք
գործը հենց ուղղակի կացնի պէս կըտ-
րում ու վճում:

—Դատուորը պատասխանեց—սլա-
րոն ինչպէս անեմ, երբ տեսնում եմ,
որ քո հակառակորդի բերանից ոսկի
է բխում:

Փողոցում:

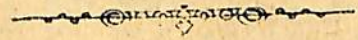
- Դուք որտեղ էք բնակում:
- Դատարանին մօտ:

- Բայց ո՞րտեղ է դատարանը:
- Հենց ուղիղ իմ տանն դիմացը:

—Շնորհատրում եմ ձեր պսակը,
ո՞րքան օժիտ ստացաք,—հարցնում է
ծանօթ տիկինը երիտասարդից:

—Շատ քիչ, կնոջս մայրը, իր երկու
փոքրիկ որբերով:

- Սղէն տանն է:
- Ոչ:
- Ուրեմն ես կապտեմ:
- Այդ պատճառով ներս համեցէք
ընդունարանը:
- (Մի ժամից յետոյ):
- Բայց երբ է վերադառնալու աղէդ:
- Երկու ամսից:
- Որտեղ է որ երկու ամսից:
- Ուսաստան է գնացել:

XII. ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱԿԱՆ

† ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԵՋԵԱՆ

Հասարակ պարտամուրհակի օրինակ

Թիֆլիս. 1-ն Յուլի 1905 թ.

Մուրհակ 1000 լուրի արժաթիչ

Յուլիսի մէկին, հազար ինն հարիւր չորս ամի, պարտատուր եմ վճարել Թիֆլիսի 2-րդ-կարգի վաճառական Յովհաննէս Մաթէոսեան Նիրակոսեա Նին հազար ուրի արժաթ, որը ես նրանից լիովին ստացել եմ:

Ս տ ո ռ ա գ ը թ ի ն — Թիֆլիսի քա-
ղաքացի Անտոն Պողոսեան Նիկողոսեան:

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՉԱՓԵՐ

Մակերեւոյթի.

Քառակուսի մղոնը ունի	49 քառ. վերստ
» վերստը »	250,000 « սաժէն
» սաժէնը »	9 » արշին
» արշինը »	256 » վերշոկ
» սաժէնը »	49 » ֆուտ
» ֆուտը »	144 » դիւչիմ
Գետատինը ունի	2400 » սաժէն

Բովանդակու թեան չափեր.

Խորանարդ մղոնն ունի	343 խոր. վերստ
« վերստն »	125 միլ. խ. սաժ.
» սաժէնն »	27 խոր. արշին
» » »	343 » ֆուտ
» արշինն »	4096 » վերշ.
» ֆուտը »	1728 » դիւչիմ
» արշինն »	21,925 » »
» սաժէնն »	110,592 խ. վերշ.
592,704 խոր. դիւչիմ. 1 միլիոն խոր.	
հարիւրերորդ սաժէնին (1 շՕՒ.):	

Ըսողեղէնների չափեր.

Կասար ունի . . .	12 չետվերտ
Չետվերտը . . .	8 չետվերիկ
Չետվերիկը . . .	8 դարնցի

Հիղուկների չափեր.

Տակաոն ունի . . .	40 վեդրո
Վեդրոն » . . .	10 շոֆ
» հաւասար է . . .	30 դրվ. շրի
Շոֆը կամ կրոժկէն ունի 2 շիշ (բութիլ)	

Գեղատան թաշեր.

Գրուանքան ունի (84 մս.) .	12 ունց
Ունցիան » . . .	8 դրախմ
Գրախման » . . .	3 սկրուպուլ
Սկրուպուլը » . . .	20 դրան
1 դրանը » . . .	1 ցորենա- քաշ:

Ք Ա Շ Ե Ր Ը

Չանադան էրէնէրէ թաշերը

Անգլիայի 1 վաճ. դրվ.	16 ունց. հաս-
ւասար է ուսաց 1 դրվ.	10 մաթո.
Տրանսիացոց 1 դրվ.—	» 1/2 »
կիւղրամը. . .	1 » 41 »
Պրուսիայի 1 ֆունտը 1	» 13 »
1 ցէնտնէր. . .	» 1/2 »
Չինաստանի 1 դրվ. 2	» 40 »
Եպպոնիայի 1 մուէ 57	» 1 »
1 կատտին . . .	1 » 42 »

ԵՐԿՐԱԳՆ. ՄԱԿԵՐԵԻՈՅԹԸ 509,950,714
 քառակ. կիլոմետր է (մի կիլոմետրը 469
 ասժէն է):

ՅԱՄԱՔԸ ԵՐԿՐԱԳՆԻ ՏՈՒՄ 1/3 մասն է
 կազմում—2,458,804 հող 6,802,634
 ջուր:

ՈՎԿԻԱՆՈՍՆԵՐԻ ՄԻՋԻՆ ԽՈՐՈԹԻՒՒՆԸ.
 —Ստանդեանը 3,790, Հնդկականը
 3,444. Մեծ-խաղաղականը 4003, Հարա-
 ասյին կիսադեղինը 3,390 մետր:

ՆՇԱՆԱՒՈՐ ԼԵՌՆԵՐԻ ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆԸ.
 ՆՇ.—Էլբերէստ 29,000 ոտնաչափ, Գա-
 ւալադերէ 25,171, Էլբօրուս 18,000, Ա-
 ջարատը 17,000, Կազրէկը 16,000, Ա-
 ջազածը 13,500:

ՆՇԱՆԱՒՈՐ ԳԵՏԵՐԻ ԵՐԿՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ
 Միսիսիպին 5,890 կիլոմետր, Նեղոսը
 5,640, Ամազոնը 5565, Եանդ-ձէ-Կեան-
 զը 5,410, Օբը 4,230, Ամուրը 4,155, Վոլ-
 գան 3,500, Դանուբը 3,042, Դոնը 1,807,
 Ուրալը 1,520, Բէյնը 1,370, Սենան 600,
 Թեմզան 325 կիլոմետր:

ԵՐԿՐԱԳՆԻ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ
 Երկրագնդիս վրայ բնակում են
 մօտ 1564 միլիոն բնակիչ, որոնցից եւ-
 ղոպայում 376 միլ., Ասիայում 860 միլ.
 Աֆրիկայում 206 միլ., Ամերիկայում 125
 միլ. և Աւստրալիայում 5 միլիոն:
 Երկրագնդիս ազգերը խօսում են
 3600 լեզու-ից աւելի:

Բոլոր կրօնները Երկրագնդիս վրայ
 1000-ից աւելի են:

ԵՆՈՐՊԱՅԻ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ ՅԵՂՈՎ

ՅԱՄԱՐԱՆՆԵՐՆ ԵՆ 94,355,000—(սրանցից
 25 միլ. առաններ և բումբններ, 11 միլ.
 եկեր, 7 միլ. խեբեր, մօրաւներ, 10 միլ.
 աերբիացիք, բոլբարներ և կրօստներ):

ՈՒՄԱՆԱԿԱՆ ԿԱՐ ԼՍՏԻՆԱԿԱՆ ԱԶ-
 ԳԵՐԸ — 98,94,8000 հողի: (Սրանցից
 Քրանսիացիք 40 միլ., Իտալացիք 30 միլ.,
 սպանացիք և պորտուգալացիք 23
 միլ., առմանացիք 9 միլ.: Գեյմարման-
 ԿԱՆ ԱԶԳԵՐ—115,130,000. (սրանցից
 գերմանացիք և հոլանդացիք 63 միլ.
 անդլիացիք 40 միլ. սկանդինաւեցիք
 9 միլ.):

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՆՆԵՐԸ — Կրօնով ամբողջ
 երկրագնդի վրայ:

Կաթոլիկներ	245 միլ.	} 493
Քողոքականներ	140 »	
Ուղղափառներ	91 »	
Այլ և այլ քրիստ.	11 »	
ՀԱՅՆԵՐ 5 միլիոն են:		
ՄԱՀՄԵԴԱԿԱՆՆԵՐ	— »	176
ՀՐԷԱՆՆԵՐ	— »	9

ԿՈՒՊԱՇՏՆԵՐ		
Բուդայականներ	500 »	} 897
Բրամինականներ	146 »	
Յեւեղներ	245 »	

ԸՆԴԱՄՆԵՐ 1576

ԳԼԽԱՒՈՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐԸ Համարում
 են, Լոնդոնը՝ 5,190,000 բնակիչ, Պեկինը
 4,500,000, Պարիզը 2,228,806, Վեներան
 1,136,270, Բեռլինը՝ 1,125,000 Կ. Պոլսը
 850,000, Նէպոլը՝ 450,000, Պետեր-
 բուրգը՝ 1,267,000, Մոսկուան՝ 986,000:

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ ՄԻՋԻՆ ԹԻՒԸ	
Մինչև 60 տ. հասն. են 100-ից 6 մարդ	
» 80 » » 500 1 »	
» 100 » » 1000 1 »	

Մ Ե Ա Ն Ո Ւ Մ Ե Ն տարէնը 33
 միլ., այսինքն ամեն օր 96 հազար մարդ,
 ամեն մի ժամում 3730 միլ., ամեն մի
 րոպէում 60. մի վայրկեանում մի հողի
 Ծ Ն Ա Ո Ւ Մ Ե Ն տարին 42 միլ., այս-
 ինքն 9,500,000 աւելի, քան մե-
 նում են:

Պ ս ա կ է ու մ ե ն 82 միլ., և 120 աբ
 դուսն մի պսակ է գալիս:

ԲԱՐՈՆ ԿՍՄՈՒՐԱ

Ճապոնական իրազօրը Պորտամուղում
 — Ռուս-ճապոն հաշտ. կալացնողը:

XIV. Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Վ Ա Ն

ԵՐԿՐԱՎՆԳԻՒՍ ՆՇԱՆԱԽՈՐ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԵՆ ԱԶԳԵՐՆ ԻՐԵՆՑ ԵՐԿՐՆԵՐՈՎ

Անունները	Տիրապետող կրօնը	Պետութեան գլուխը	Տարածուածութիւնը ք. քիւ.	Բնակչաց թիւը	Մայրաքաղաքները
1 Արարատան	Մահմեդական	Նահապետական	2,300,000	3,000,000	Սիւնն
2 Արզնտին. Հաս.	Քրիստոնէակ.	Նախ. Առ. Իս. Պենա	2,835,969	4,000,000	Բուր-Այէրու
3 Անամ	Անգլ. եկեղ.	Մետրիէ Տամ-Տայ	230,000	21,000,000	Գուէլի
4 Անգլիա	" "	Եղուարդ կաց.	314,628	40,000,000	Լոնդոն
5 Գաղթակ.	" "	"	24,964,096	40,000,000	" "
6 Ասորո-Հունգ.	Կաթոլիկ	Ֆրանց-Յոլէֆ	676,667	20,000,000	Վեննա
7 Աւգանատան	Մահմեդական	"	550,660	4,000,000	Բարուլ
8 Բելգիա	Կաթոլիկ	Միր-Նոդարակ	315,015	350,000	Գերա
9 Բոլղարիա	Օրթոդոքս	Աչոպոլէ II. Թագ.	29,457	6,000,000	Բրիւսել
10 Բրազիլիա	Կաթոլիկ	Ֆերդինանդ Էշլս.	99,873	5,001,090	Սոֆիա
11 Բուխարա	Մահմեդական	Նախ. Ֆ. Պէիկս.	8,337,213	15,000,000	Րիօ-Ճանիէրո
12 Գերմանիա	Աւետարանա.	Սէիդ-Աբդուլ Էմ.	239,000	1 1/2 միլ.	Բուխարա
13 Հաբեշտան	Հայադաւան	Վիլհելմ II.	540,418	60 "	Բերլին
14 Հոլանդիա և Գաղ.	Քրիստոնէական	Մենէլէք II.	508,280	5 "	Գոնդար
15 Յունաստան	Օրթոդոքս	Վիլհելմ I.	2,036,291	4 1/2 "	Հաագա
16 Գանիա	Լիւտերական	Գէորգ IX.	68,688	2 "	Աթենք
17 Եգիպտոս	Մահմեդական	Աբրահամ II.	232,302	2 1/3 "	Կոպէնհագէն
			2,959,000	19,833,000	Կալիքէ

Ինքնուրուպ և զաղ.	Կաթոլիկ	Սլոն III խնամ.	Միլ.	Մարզիկ
18 Իսպանիա և զաղ.	Կաթոլիկ	Վիկտոր-Էմմ. II.	1,233,817	Հուսմ
19 Իտալիա	Կաթոլիկ	Կվինզ-Սու	286,588	Պեկին
20 Զինաստան	Կաթոլիկ	Րաֆ-Նունէյ	11,574,356	Բոքոտա
21 Կորեոսիա	"	Բէլլ. (Թագ.)	1,118,100	Բոնն
22 Կոնգո	Օրթոդոքս	Նիկալայ II կայսր	2,735,158	Ս. Պետերբուրգ
23 Բուսաստան	Կաթոլիկ	Քուեշի	20,666,445	Սէուլ- (Կեծեղ)
24 Կորէիա	Կաթոլիկ	Նախագ. Գլաց	218,192	Մեկսիկա
25 Մեկսիկա	Մահմեդական	Մուլէք-Հասան	1,946,292	Ֆէյ
26 Մարոկո	Մահմեդական	Մուղ-Էդիւն-Շահ	816,000	Թենչան
27 Պարսկաստան	Կաթոլիկ	Նախ. Բերմուդէս	1,648,125	Լիմա
28 Պերու	Կաթոլիկ	Գոն-Կարլոս Թագ	1,049,970	Լիսաբոն
29 Պորտուգալիա	Կաթոլիկ	Կարլոս	89,143	Բուքրէշ
30 Րումինիա	Օրթոդոքս	Ալէքսանդր I.	129,947	Բելգրադ
31 Սերբիա	Օրթոդոքս	Զուլալոնգիորին	48,586	Բանիոկ
32 Սիամ	Բուդայական	Ռուզվելտոն	726,550	Վաշինգտոն
33 Միացեալ-Նահ.	Քրիստոնէակ	Աբդուլ-Համիլ II.	9,668,272	Կ. Պոլիս
34 Տանկաստան	Մահմեդական	Նախագահ Լուբէ	2,061,224	Պարիզ
35 Ֆրանսիա և զաղ.	Կաթոլիկ	Իշ. Նիկալայ	3,996,038	Յեթիխէ
36 Զերնադորիա	Օրթոդոքս	Նախ. Գոն-Մոնա	9030	Սան-Փազո
37 Զելի	Կաթոլիկ	Նախ. Կարլ-Շինկ	753,216	Բերլին
38 Եվէցարիա	Քրիստոնէական	Օսկար II.	41,346	Շտոտհոլմ
39 Եփեսիա-Նորվեգ.	Լիւտերական	Նախ. Կորտէրո.	775,996	Կլիստո
40 Եկվատոր	Կաթոլիկ	Մուսու-Խիստ Կայ	650,937	Տոկիո
41 Մարմիա	Սինոքի օրէն		382,447	

1) ՌՈՒՍՍՏՈՍԱՆԻ ԵՒ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԻ ՔԱՆԻ ՔԱՂԱՔՆԵՐԻ ՀԵՌՄԱՆՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Թ Լ Ֆ Լ Ի Ս Ր Յ

	Վերստ
Երասթուման	210
Ազուլիս	422
Ալէքսանդրոպոլ	243
Արդահան	387
Ասխաբադ	1308
Ախալցխա	186
Արխանգելսկ	3248
Ախալքալաք	248
Բազու	517
Գլադովեշչենսկ	8766
Գուխարա	1853
Գանձակ	182
Նկատերինոպոլ (Ղուբ.)	809
Բաթում	330
Գործում	140
Գորի	71
Գորդնա	190
Գերբենդ	599
Եիսկ	851
Նկատերինոսլա	1417
Երևան	264
Նակուտսկ	9264
Ջաբաթալա	192
Էջմիածին	282
Քելաւ	93
Լանքարան	569
Կաղդուան	415
Հին-Նախիջևան	422
Հաշուարխան	2735
Ղզլար	441
Ղուբա	674
Մասիս	334
Մոզդուկ	288
Նոր-Բալաղէդ	231
Նուխի	160
Շամախի	398
Քեմալը-Խան-Շուրա	456
Ժիառմիր	1988
Իրկուտսկ	6520
Լիբլին	2414
Իարկով	1393
Իերսոն	1508
Կալիշ	2863
Կամեննէց-Պաղովսկ	2179
Կիւ	1859
Պոստրոմա	2372

Կովնո	2437
Կուրսկ	1532
Հէլսինդ-Ֆորա	3041
Ղաղան	234
Մոսկոսա	20160
Նիժնի-Նովոգորոդ	2262
Նիկոլայևսկ	10,510
Նովոգորոդ	2529
Նովո-Չերքասկ	902
Նոր-Նախիջևան	941
Ուրալսկ	2490
Ուֆա	2622
Չերնիգով	1830
Պենդա	1945
Պեսերբուրդ	2623
Պերմ	2917
Պայուտա	1494
Պսկով	2578
Ռեվելլ	2223
Շուշի	345
Պեսարովսկ	499
Պեսարովսկ	407
Ջուղա	461
Սալեան	443
Սևան	200
Սղնախ	100
Տաթև	433
Փոթի	286
Ռեհաղան	1834
Ռիզա	2701
Ռոստով (Դոնի վրայ)	939
Սամարա	2128
Սարատով	1716
Սիմբիրսկ	2134
Կարս	346
Սիմֆերոպոլ	1222
Սամարղանդ	2207
Ստաւրոպոլ	550
Վարշաա	2584
Վլայնո	2536
Վլադիկաւկաղ	201
Վլադիմիր	2200
Վլադիվաստոկ	10,644
Վորոնէժ	1462
Տաշկէնտ	2490
Տուլա	1910
Քիշինև	1878
Քուսթալիս	202
Օմսկ	4065
Օրենբուրդ	2524
Օրեոլ	62

2) ԿՈՎԿԱՍԻ ՔԱՂԱՔՆԵՐԻ ԲԱՐՁՐՈՒԹՅԱՆ 3) ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԻ ՔԱՆԻ ՏԵՂԵՐԻ ԱՇԽԱՐՀԱՂԱՔԸ ԵՒ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԻ ԹԻՒԸ

Ք ա ղ ա Ք ն Ե Ր Ը	(տոնայ.)		Տեղերի անունները	Հիւս. լայն.	Արև. երկայն.
	Բարձր. ծ. մակեր.	Բնակիչ. թիւը			
Թիֆլիս	1400	168,024	Ալէքսանդրապոլ	40°47'	61°29'
Բազու	—	95,679	Ախալցխա	41 38	60 38
Նկատերինոպոլ	—	67,610	Ախալքալաք	41 25	60 08
Ստաւրոպոլ	2000	40,017	Բազու	40 22	67 29
Վլադիկաւկաղ	2346	46,981	Բորժում	41 50	61 02
Շամախի	2230	28,545	Գանձակ	40 40	64 01
Մայկոպ	—	27,945	Գէորգևկալ	44 08	61 08
Եյսկ	—	36,915	Գորի	41 59	61 46
Շուշի	5076	32,806	Գոռնա	43 19	63 21
Նուխի	2454	27,757	Դիլիջան	40 44	62 32
Ալէքսանդրոպոլ	5079	23,670	Դերբենդ	42 03	65 57
Գանձակ	1446	25,294	Դուշէթ	42 05	62 21
Քուսթալիս	—	24,227	Նկատերինոպոլ	45 01	56 37
Երևան	3229	24,555	Երևան	40 10	62 10
Դերբենդ	—	15,185	Էջմիածին	40 09	61 57
Ղուբա	1988	14,730	Քելաւ	41 55	63 08
Քեմալը	244	13,656	Քեմալը-Խան-Շուրա	42 49	64 46
Ախալցխա	3376	23,265	Թիֆլիս	41 43	62 27
Մոզդուկ	465	13,989	Լանքարան	38 45	66 31
Բաթում	—	23,878	Ղաղաէկ	42 39	62 18
Սղնախ	2593	10,069	Կոռք	40 03	62 10
Կարս	6173	3,137	Ղզլար	43 51	64 22
Ղզլար	—	8,778	Ղուբա	41 21	66 10
Նովոբրոստիսկ	—	20,304	Մոզդուկ	43 44	62 19
Գէորգևկալ	1032	11,290	Հին-Նախիջևան	39 12	63 04
Քելաւ	2420	11,014	Նոր-Բալաղէդ	40 20	62 47
Անապա	—	11,604	Նովոբրոստիսկ	44 42	55 26
Նոր-Բալաղէդ	—	7,120	Նուխի	41 12	64 51
Հին-Նախիջևան	2949	7,911	Շամախի	40 37	66 18
Գորդնա	419	6,214	Շուշի	49 49	65 24
Գորի	2006	7,383	Պեսարովսկա	42 59	65 09
Փոթի	—	5,785	Պեսարովսկ	44 02	60 45
Արմաւիր	—	6,634	Սևան	40 33	62 50
Ախալքալաք	5545	5,303	Սղնախ	41 36	63 34
Պեսարովսկա	—	4,000	Ստաւրոպոլ	45 03	59 38
Քեմալը-Խան-Շուրա	—	3,356	Վլադիկաւկաղ	43 01	62 21
Կաղդուան	4968	3,298	Փոթի	42 08	59 19
Փաման	444	3,231	Քուսթալիս	49 16	60 22
Դուշէթ	—	2,041	Օրդուբաթ	38 54	63 41
Սուխում	—	3,279			
Արդահան	6058	8,844			
Նոր-Նախիջևան	—	20,100			

Ա Ղ Ի Ի Ս Ա Կ

4) ՈՐԸ ՅՈՅՑ Է ՏԱԼԻՍ, ԸՍՏ ԹԻՖԼԻՍԻ ՄԻՋՕՐԷԱԿԱՆԻ, ԵՐԿՐԱԳՆԳԻ ՄԻ ՔԱՆԻ ՔԱՂԱՔՆԵՐԻ ԿԷՍ ՕՐՈՒԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԸ

ժ. ր. վ.		ժ. ր. վ.	
Ասխաբադ . . . 12 54 —	ցեր.	Ս. Պետերբուրգ 11 2 —	ցեր.
Բագու 12 20 8	»	Սուխում . . . 11 44 52	»
Բաթում . . . . 11 47 —	»	Թեմ. խան-շուրա 12 9 12	»
Վարշաւ 10 24 52	»	Թիֆլիս . . . 12 — —	»
Վլադիկաւկազ. 11 59 28	»	Խարկով . . . 11 25 44	»
Գորի 11 57 12	»	Երևան 11 48 48	»
Եկատերինոզար 11 36 —	»	Ա Ր Կ Ա Ն Ա Կ Տ Ա Ն	
Հերսինգֆորս . 10 40 36	»	Պարիզ 9 10 8	առ.
Գանձակ . . . . 12 6 —	»	Լոնդոն 8 58 8	»
Իրկուսկ (Սիբ.) 3 57 52	եր.	Մադրիդ . . . 8 43 28	»
Քերչ 11 26 44	ցեր.	Բերլին . . . . 9 54 —	»
Քուլթայիս . . . 11 41 40	»	Վեննա . . . . 10 6 —	»
Կրասնովոդսկ . 12 32 —	»	Հոտմ 9 50 16	»
Մերվ . . . . 1 8 —	»	Բրիւսսէլ . . . 9 18 8	»
Մոսկուա 11 31 14	»	Կ. Պոլիս . . . 11 — 8	»
Օդեսսա 11 3 41	»	Շտոկհոլմ . . . 10 12 8	»
Հաշտարխան . 12 12 54	»	Պեկին . . . . 4 50 —	եր.
Ստավրոպոլ . . 11 48 18	ցեր.	Նիւ-Եօրկ . . . 4 45 —	առ.

Թիֆլիսի Ղրամսրուած քաղաքադուխ
ՎԵՐՄԻՇԵԱՆ

XVI. ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ

Համաշխարհային նշանաւոր անցքերի
եւ պատմութեան:

Քրիստոսի ճնշեց սառլ:

- 12000 Աշխարհի ստեղծադրութիւնը—ըստ եւրոպացոց (Թէև գիտնականները միլիօնաւոր տարիներ են հաշուում):
- 5509—Ըստ Աստուածաշնչի:
- 5490—Ըստ հրէից:
- 3245 Նոյ նահապ. տապանն է մտնում:
- 3246 Ձբհեղէր:
- 2492 Հայ ազգի սկզբնաւորութիւնը:
- 2347 Հայոց տէրութիւնն սկսում է:
- » Պարոյրը՝ Հայոց առաջին թագաւոր:
- » Զինացոց տառերի գիւտը:
- 2640 Նինուէի կիմնումը:
- 2300 Եգիպտոսի թագաւորութ. սկիզբը:
- 3000 Մետաքսի գործածութիւնը:
- 1700 Եգիպտացոց մեհենական գրերը:
- 1750 Բաբելոնի աշտարակաշինութիւնը:
- 1651 Մովսէս մարգարէն ծնւում է:
- 1600 Ապակու գիւտը:
- 1500 Աթենքի կիմնարկութիւնը:
- 1200 Գարբնական արուեստի սկիզբը:
- 1150 Տպագրութիւնը չինաց մէջ:
- 1056 Գաւթը թագաւորում է:
- 1017 Սողոմոնը թագաւորում է:
- 1010 Սողոմոնի տաճարի շինութիւնը:
- 1000 Փայտի վրայ փորագրութ. սկիզբը:
- 982 Սողոմոնի մահը:
- 800 Սրծաթ փողի գործածութիւնը:
- 302 Ասորեստանի թագաւոր. անկումը:

- 754 Հռոմուլոսը կիմնում է Հռոմը:
- 721 Իսրայելացոց թագաւ. անկումը:
- 585 Երուսաղէմի աւերումը Նաբուզոդոնոսի:
- 560 Կիւրոսը կիմն. է Պարսից տէրութ.:
- 558 Կոնիակիոսը ծնւում է:
- 552 Բուդայակահնութեան սկիզբը Հնդկաստանում:
- 523 Աստուածաշունչը թարգմանւում է յոյն լեզուով 70-ից ձեռքով:
- 469 Սոկրատէսը ծնւում է:
- 384 Արիստոտէլը ծնւում է:
- 356 Ալէքս. Մակեդոնացու ծնունդը:
- 325 Ալէքս. Մակեդոնացու Հս. յաւանի վրայով արշաւելը Հնդկաստան:
- 315 Չինական պարսպի շինութ. սկիզբը:
- 300 Մադագաթի թուղթը կիմնւում են:
- » Հռոմ. կնարում են աղիւսի շինելը:
- 160 Չինացոց բամբակեց թուղթ շինելը:
- 149 Արշակունեաց թագաւորութեան սկիզբը Վաղարշակեց:
- 110 Հռոմ. կնարում են սապոն եփելը:
- 76 Կիկերոնի ժամանակ Տիւստոնը կնարում է շուտ գրելու ձևը:
- 70 Վեդով հրաբուխի ժայթք. ներքու. և Պոմպէի քաղ. աւերումը:

Քրիստոսից յետոյ:

- Քիսուս Քրիստոսը ծնւում է:
- 2 Հռոմ. շինում են առաջին ջրաղացը:
- 34 Քիսուս Քրիստոսը խաչուում է:
- » Հայերն ընդուն. են քրիստոնէութ.:
- 41 Սաք. գրում են Աւետարանը:

- 41 Հռոմում, Ներոնի թագ. ժամանակ շինւում է ապակու (ամանեղէնի) առաջին գործարանը:
- 70 Տիտոսն աւերում է Երուսաղէմը:
- 97 Յովհաննէս աւետարանելը գրում է Եփեսոսում իւր Աւետարանը:
- 135 Հրէից ցրուելն ամբողջ աշխարհ.
- 210 Հռոմում առաջին անգամ լուսամուտները մէջ ապակի է դնում:
- 253 Խոսրով թագաւորը կիմնում է Գալլիէժ քաղաքը (Թաւրիզ):
- 257 Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի ծնունդը:
- 300 Մեղրամամիկ ճրագ են շինում:
- 303 Սուրբ Էջմիածնի կիմնելը:
- 304 Պարսիկները ձեռնարկում են Թիֆլիսի նարեղաւ բերդի շինութ.:
- 306 Մեծն Կոստանդիանոսը թագաւոր:
- 321 Մարտի 7-ից Կիւրակին տօնելն սկսւում է:
- 325 Առաջին Երեւոյնի Սբ. Ժողով Նիկիայում, Կոստանդիանոսի օրովը:
- » Արիստակէս Հայրապ. Նիկիոյ՝ Ժող. բերում է՝ «Հաւատոյ Հանգանակը»:
- » Ս. Գրեգորիոսն Ադուանից կաթող.:
- 328 Կ. Պոլսի կիմնարկութիւնը:
- 381 Կ. Պոլսի Երեւոյնի Ս. Ժողովը:
- 400 Եւրոպայի եկեղեցեաց մէջ զանգակի գործածութիւնն սկսւում է:
- 406 Մեսրոպը գտնում է Հայոց դերը:
- 431 Եփեսոս. երրորդ տիեզ. Սբ. Ժող.:
- 446 Վրացեց սկսում են գործած. մեր Ս. Մեսրոպի կնարած այբուբենը (խուցորի):
- 451 Քաղկեդոնի Ժողովը:
- 451 Վարդանանց պատերազ. (յոււնիս):
- 452 Կաթողիկոսական Աթոռի փոխադրումը Ս. Էջմիածնից Գուկն:
- 458 Վարդանի դուստր Եւջանիկը նահ. և թագու. է Թիֆ. (Մետեխի բերդ.):
- 476 Հռոմայեց. կայսրութ. անկումը:
- 496 Ֆրանկներն ընդուն. են քրիստոն.
- 539 Եղեւսիայում յայտն. է Քրիստոսի

- Աբգարին ուղարկած դաստաւարութ.:
- 550 Շերամի որթն ու մետաքսն առաջին անգամ Եւրոպայ է բերւում:
- 551 Մովսէս կաթ. հրամանով Աթ. Տաբոնացին յօրինում է Եկեղ. տոմարը:
- 570 Մահմեդը ծնւում է:
- 597 Վրացեց Հայերից բաժանւում են:
- 636 Եւրոպայում եղեգէ գրչի տեղ փետրէ գրչի են սկսում գործածել:
- 637 Արաբացիք տիրում են Երուսաղ.:
- 650 Լատինացոց եկեղեցեաց մէջ երգեհոն գործածելն սկսւում է:
- 653 Կարգւում է Վարագ. Ս. Խաչի տօնը:
- 706 Արաբ. Կաշմ ստիկ. Նախիջևանի եկ. 800 Հայ իշխան. կրակ. նահ. է:
- 711 Իսպանիան գրաւ. է Արաբներեց:
- 807 Չինացոց պէս Եւրոպայի մէջ էլ թղթի գործածութիւնն սկսւում է:
- 850 Արաբացիք շաքար են շինում:
- 855 Սլաւոնական այբուբենի գիւտը:
- 862 Ռուսաց տէրութեան սկիզբը:
- 870 Յունաց և կաթողիկեց եկեղեցիները բաժանւում են միմեանցից:
- 924 Բագրատունեաց թագ. սկիզբը:
- 961 Անին դաւնում է Բագր. մայրաք.
- 968 Խոսրովանոյրը կիմնում է Սանադնայ և Հաղպատայ վանքերը:
- 988 Ռուսները Ս. Վլադ. առաջնորդ. ընդունում են յոյներեց քրիստոն.
- 993 Կաթողիկոսական Աթոռը Վասպուրականից Անի է փոխադրւում:
- » Բագրատունեաց թագ. վերջանալը:
- 1010 Բագրատ թագ. Վրաստ. և Թուրք. եկեղեցիներ է կիմնում (Մցխէթ):
- 1011 Թարգմանւում է վրաց լեզուով առաջին աւետարանը:
- 1022 Կուխոս Եւրոպայի երաժիշտը նուտան կնարում է:
- 1072 Երուսաղ. տիրում են սելջուկները:
- 1080 Ռուբինեանք նորագում են Հայոց թագաւորութիւնը Կիլիկիայում:

1086 Խաչակրաց արշաւանքի սկիզբը:
 1147 Կաթողիկոսական Աթոռը աեղա-
 փոխուում է Անուց Հռոմկլայ—Կիլիկ.
 1171 Եւրոպայի Վեննա քաղաքի մէջ
 բացուում է առաջին դրամատունը:
 1173 Ս. Ներսէս Շնորհալու մահը:
 1212 Թամար Թաղուհո մահը:
 1222 Նիժնի-Նովոգորոդի Հիմնելը:
 1224 Զինգիս-խանի յարձակումն քննելը
 և ռուսն. իրեն հպատակեցնելը:
 1238 Մոնղոլական լծի սկիզբը:
 1246 Առաջ. բժշկ. ուսումն. Ֆրանսիայ
 1291 Խաչակրաց վերջին արշաւանքը:
 1294 Կաթող. Աթոռը փոխադրւ. է Սիւս:
 1299 Ֆլորենց. սխում են ակնոցն. շին.
 1301 Կողմնացոյցի դիւարը:
 1308 Շվէյցարակ. հասարակապետ. Հիմն.
 1311 Երուսաղէմում սկսուում է հայ-ազգի
 պատերազուծիւնը:
 1323 Անի քաղաքի կործանումը:
 1330 Գոտտենբերգը Գաուստը և Շեֆերը
 հնարում են տպագրութիւնը:
 1338 Վառօղը գտնում են.
 1365 Ասեղը հնարում են:
 1380 Թնդանօթի գիւտը:
 1384 Լենքթ. արշաւանքն. Ասիայում:
 1393 Հայոց Թագաւորութ. վերջանալը:
 1415 Հուսին այրում են:
 1428 Հրարձակ զէնքի գործածութիւնը
 Ռուսաստանում:
 1440 Հռոմի Ս. Պետրոս եկեղ. Հիմնարկ.
 1441 Կաթողիկոսական Աթոռը վերջնա-
 կանապէս փոխ. է Ս. Էջմիածին:
 1450 Եւրոպայի մէջ առաջ. գրքի տպագ.
 1453 Տաճիկն. տիրում են Կ. Պոլսին և
 վերջան. է Բիւզանդակ. կայսրութ.
 1461 Կ. Պոլսի պատերազուծեան սկիզբը
 1464 Նամակատուն և պոստայով Թըղ-
 Թասար. հաստատուում է Ֆրանս.
 1480 Ռուսաստ. ազատում է Մոնղոլն.
 1483 Ինկվիզիցիայի գործադրուելը:

1492 Կոյումբուրը գտնում է Ա. Վ. Թիմոթե.
 1500 Ծոցի Ժամացոյցը հնարում են:
 1518 Պարսից Իսմայիլ-Շահն առնում է
 Թիֆլիսը և Մցխէթը. Հաւարաբե-
 կամբը մօտ էլ մղկիթ է շինում:
 1524 Առաջ. ձեռագ. լրագ. Վեննայում:
 ՝ Մակարիայի տօնալաճ. բացումն:
 1546 Լիւտերը վախճանում է:
 1547 Յովհաննէս Գրողնին ընդունում է
 առաջին Թաղաւորի տիտղոսը:
 1552 Ամանները կլեկելը հնարում է:
 1556 Հաշտարխանի թագ. անկումը:
 1567 Վենետիկում տպագրութ. է առա-
 ջին հայերէն Սարմուր:
 1583 Ռուսներն առնում են Սերբերը:
 1590 Դիտակը գտնուեցաւ Գերմանիա-
 1603 Շահ-Աբասի հայերէն գերեւ տանելը
 Պարսկաստ.— (Չուզայի գաղթելը):
 1610 Թէյի գործած. սկսում է Եւրոպ.
 1612 Ռուսաստանն ազատւ. է լեհերէց:
 1615 Առաջին տպագրելը լ ազիրը:
 1632 Առաջին կանոն. զօրքը Ռուսաստ.
 1634 Վրաստ. մաշմեղականութ. սկիզբը
 1672 Ծնում է Մեծն Պետրոս Կայսրը:
 1689 Շոքեշարթ մեքենաները գիւտը:
 1700 Ռուսաստանում սկսում է տարե-
 գրութիւնը Գրիստոսի Տինդից և
 փոխանակ Թեպտ. տարին հաշ-
 ւում են յունուարի 1-էց:
 1701 Առաջին Թատրոնը Ռուսաստան.
 1711 Դաշնամուրը հնարում են:
 1723 Մահմադ-Ղուլի խանն աւերում է
 Թիֆլիսը և կողոպտում է Սիօնե-
 եկեղեցին:
 1725 Մեծն Պետրոս Կայսրը մեռնում է:
 1752 Ֆրանկլինը հնարում է շանթարգ.
 1754 Առաջին բանկի Հիմնելը Ռուսաստ.
 1755 Մոսկուայ առաջին համալսարան.
 1768 Թուրք փողի գործադր. Ռուսաստ.
 1785 Կովկասի փոխարքայութ. Հիմնելը:
 ՝ Սիմէօն Կաթողիկոսը Ս. Էջմիա-
 ծնում տպարան է Հիմնում:

1779 Օդապարելը հնարում են:
 1785 Ժորժ Ստեֆենսոնն առաջին շո-
 գեկառքը շինում է:
 1789 Ֆրանսիական մեծ յեղափոխութ.
 1790 Գալլանը հնարում է գալլանեսան
 երկքարականութիւնը:
 1791 Նոր-Նախիջևանի Հիմնելը:
 1794 Հայոց առաջին լրագրի հրատա-
 րակութիւնը Հնդկաստանում:
 1789 Շուշու ամրոցի Հիմնելը:
 1795 Աղա-Մահմադ խանը յարձակում է
 Թիֆլիսի վրայ և աւերում:
 1798 Ղարաբաղից 1100 ընտանիք գաղ-
 թում են Աղլարի կողմերը:
 1799 Առաջին պարբ. հրատ. Վենետի-
 կում ձճարեգրութիւնն անուանուի:
 ՝ Վրաց Գիօրգի XIII-ը յանձնում է
 Վրաստանը Ռուսաստանին:
 1800 Զօնտոնը գտնում է մարմնի պա-
 տուստումը:
 1801 Վիմագրութեան դիւտը:
 1801 Վրաց և ռուսաց մէջ 10 յօդ. բաղ-
 կացած դաշնագրի ստորագրելը:
 1802 Ռուսաստ. միւնիստրութիւն է Հիմն.
 1803 Անդլիայ. մտադէ գրչի հնարելը:
 ՝ Շոքեշարթի գիւտը:
 1812 Արագատիպ մամուլի հնարելը:
 1813 Մոսկուայի Լազար. ճեմ. բացումը:
 1825 Ներսէս Վ աշտարակեցի կաթող.
 Հիմնում է Ներսէսեան դպրոցը:
 1828 40,000 հայեր գաղթում են Ռուստ.
 1837 Հաստատում է Ս. Էջմ. Սենոզը:
 1839 Տարլոթ անդլ. հնար. է լուսանկ.
 ՝ Երևանի Թեմ. դպրոցի Հիմնուելը:
 1841 Առաջին հեռագրերը շինում են
 Վաշինգտոնից Բալթիմօր:
 1842 Ղարաբաղի Թեմ. դպր. բացուելը:
 1848 Ելեքտր. հեռագրերը հնարում են:
 1850 Հայոց առաջին Թատրոնը Թիֆլիս.
 1851 Առաջին ռեզիլերը շինում է:
 1853 Արևելեան պատերազմը:
 1859 Կովկասեան 69-ամեայ պատերազմ.

վերջան. և Շամլի լին գերի առնելը:
 1861 Ստրկու Թեան ոչնչացումը:
 1862 Սուէզեան ջրանցքի բացումը:
 1864 Կովկասի վերջնական նուաճումը:
 1867 Ամերիկայից Անդլ. Ատլանդ. ովկ.
 վրայով հեռագրաթելը շինում են:
 1868 Հնդկաստանի հեռագրաթելը Կով-
 կասի վրայով շինում է:
 ՝ Վերաբաստ ամս. հրատ. Ս. Էջմիած.
 1872 ՎՄՀակալը գրքը հրատարակում է:
 1873 Ս. Էջմիած. Կէորգ. ճեմ. բացւ.
 ՝ ՎՓորձ ամսագ. հրատարակում է:
 1875 Նոր-Նախիջևանի Թեմ. դպր. բաց.
 1877 Ռուս-Տաճիկական պատերազմը:
 ՝ Էդիսոնը հնարում է Ֆոնոգրաֆը:
 1878 Սան-Ստեֆան. դաշնագրութիւնը:
 ՝ Բերլինի դաշնագրութիւնը, որտեղ
 ստորագրում են և Հայոց ինքնա-
 վարութեան 61-րդ յօդուածը:
 1879 Ելեքտրակ. լապտերները հնարելը:
 1880 Տելեֆոնի գիւտը:
 1881 Թիֆլիսում Հիմնում է Կովկասեան
 Հայոց Բարեգործ. Ընկերութիւնը:
 ՝ Վերձագանք շաքաթաթ. հրատ.
 1882 Թիֆլիսում կայանում է Հայոց ա-
 ռաջին ընդ. ռուսաց շախմատի ժողովը:
 1882 Վրաց վերջին շառաւելը—Հայագ-
 գի Մարիամ Թագուհին մեռնում
 է և Թաղուում Թիֆլիսի հայոց
 վանքի եկեղեցում:
 1884 Ենոք-Դարձ Թերթի հրատարակ.
 1888 Մակար Ա. Կաթող. ընդունում է
 Թիֆլիսում Կ. Աղէքսանդր III-էց
 և այցելում Բաբու և Գանձակի
 1889 Պարեղի համաշխարհահանդէսը:
 ՝ Պարսից Շահ-Նասրէդդինն այցե-
 լում է Ս. Էջմիածին:
 ՝ ՎՄուրձ ամսագիրը հրատարակ է:
 1890 Իտալացւոց Թագաժառանգին Ս.
 Էջմ. Մակար Կաթ. ընդունում է:

- 1898 Զբօրհանաց հանգիսի ժամանակ Քիֆլիսի վանքի կամրջի խորտակուելուց 40 հոգի խեղդուում են Կուր գետում: Հոգեւորականութիւնն ազատուում է:
- » Կովկասում խոլերայի կոտորած:
- 1893 Չիկագոյի համաշխարհահանդէսը
- » „Հայրենիք“ կաթողիկոս օժուեցաւ:
- 1894 Չին-Նախոնական պատերազմը:
- 1896 Թագազրուութիւն Կայսեր Նիկոլայ II և Կայսերուհւոյ Ալէքսանդրա Ֆէօդորովնայի:
- 1897 Յոյն-Թրքական պատերազմը:
- 1898 Ռուսները զբաւում են Չինաստանի Պորտ-Արտուր նաւահանգիստը:
- » Իսպանիայի և Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգների պատերազմը:

- 1899 Անգլիայի պատեւազմը Տրանսվալ և Օրանժեան հասարակագետութեանց հետ:
- 1900 Չինաստանում ջրխտոնեաների կոտորածը և Ռուսաստանի, Ֆրանսիայի, Անգլիայի, Գերմանիայի, Աւստրիայի, Իտալիայի, Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգների և Նապոնեայի միաբան յարձակումը և զործողութիւնը Չինաստանում կարգը պահպանելու համար:
- » Փարիզում համաշխարհահանդէս:
- » Իսալացի Մանկանին գոտւ առանց թելի հեռագիրը:
- 1902 Ամերիկայից Եւրոպայ առանց թելերի հեռագրական հաղորդագրութիւնը հաստատուեց:
- 1904 (26-ից յունվարի) Ռուս-Նապոնական պատերազմը:

1906 Թ.

Նոր-տարին

Թէ եկել ես դու սփոփելու
Մեր սրտերը վշտահար,
Թէ եկել ես դու վերջ տալու
Մեր ցաւերին անհամար —
Գնլդ բարի,
Այ Նոր տարի,
Անգին հիւր ես մեզ համար:

Թէ եկել ես դու ջնջելու
Սև նախանձը երկրաւոր,
Թէ բերել ես մարդկան համար
Սէր, միութեան, ուրախ օր —
Գնլդ բարի,
Այ Նոր տարի,
Կոչւած հիւր ես փառաւոր:

Քսի թէ հետք բերել ես դու
Նոր սև օրեր դառնութեան —
Չքանայիր, այ Նոր տարի,
Ոտդ կոտորուէր յաւիտեան,
Որ չը գայիր,
Ու չը տայիր,
Մեզ սև օրեր դառնութեան...

Յար. Թումանեան

Կ Ա Ռ Ս Վ Ա Ր Չ Ա Կ Ա Ն

ԲԱՐՉՐԱԳՈՅՆ ՀՐԱՄԱՆ

Կառավարիչ սենատին:

ԳՐԱՅ ՎԻՏՏԷ

Ռուսաց նշանաւոր նախարար և Ռուս-ճապոնական հարաւ կալցանողը Պորտսմուդում

Վերանորոգելով Մեր փոխարքայութիւնը Կովկասում, այս բարեբեր երկրում խանգարուած հասարակական կեանքի խողազ ընթացքը հաստատելու գործը, Մենք յանձնեցինք Կովկասի Կառավարութեան համար Մեր վստահութեամբ ընտրած անձին:

Ներկայումս Փոխարքան, իրեն հաւատացած երկրի պայմաններին ծանօթանալուց յետոյ, ներկայացրել է Մեզ իւր ենթանդրութիւնները ազգաբնակչութեան հայկական մասին վերաբերեալ մի քանի կարգադրութիւններ փոխելու վերաբերմամբ, որոնք դժուարացնում են նորա կանոնաւոր և խաղաղ զարգացումը:

Մեր Փոխարքայի առաջարկութեան հաստատելը իբրև բարիք ճանաչելով, Մենք Հայ-լուսաւորչեան հոգևորականութեան շնորհում ենք ընդարձակ լուսաւորութեան միջոցներ յօգուտ հասարակական գործունէութեան: Հրամայելով միևնոյն ժամանակ, ներքեր յիշած հիմունքներով, վերադարձնել եկեղեցական հաստատութիւններից խլուած կալուածները, Մենք թոյլատրում ենք Մեր Փոխարքային իրեն ենթադրուած երկրի սահմաններում այժմէն իսկ գործադրել ժամանակաւորապէս իւր կազմած կանոնները, մինչև նորա օրէնսդրական կարգով կրքննուեն, որոնք պէտք է ապահովեն ծխականների մասնակցութիւնը եկեղեցական կալուածների կառավարութեան վերաբերմամբ: Իսկ որպէս զի առաջիկայում տեղի չունենան թիւրիմացութիւններ, որոնք կարող են ծագել գոր-

Ժաղրուող օրինադրութեան թերի լինելու պատճառով: Փոխարքային է մնում քննութեան առնել այն խնդիրը, թէ ինչ յարաբերութիւն պէտք է ունենան կառավարութեան իշխանութիւնները հայ եկեղեցական հաստատութեանց հետ:

Ըստ այսմ հրամայում ենք.

I) Փոխելով 1903 թուի յունիսի 12-ի բարձրագոյն հրամանը յանձնել հայ-լուսաւորչեան եկեղեցու պատշաճաւոր հաստատութեանց տիրապետութեան և կառավարութեան հայ-լուսաւորչեան եկեղեցիներին, վանքերին, հոգևոր հաստատութիւններին և հոգևոր-գալրոցական հիմնարկութիւններին պատկանեալ բոլոր անշարժ կալուածներն ու դրամազուլները իրանց բոլոր եկամուտներով, որոնք ստացուել են արքունական կառավարութեան ժամանակ, բացի այդ գոյքերի պահպանութեան համար արած ծախքերից, ինչպէս նաև նոցա յարքունիս քննուելու համար ծախսուած գումարները: Կալուածներն ու եկամուտները եկեղեցական հաստատութիւններին յանձնելը կատարել Մեր Կովկասեան Փոխարքայի համաձայնութեամբ ներքին գործոց նախարարի և հողաշինութեան և երկրագործութեան զլխաւոր կառավարչի հետ:

II) Հայ-լուսաւորչեան եկեղեցական կալուածներն ու նոցա եկամուտները յանձնելու ժամանակ, այդ հոգևորականութեան արած յայտարարութիւնների ու միջնորդութիւնների վախճանական վճիռը Կովկասեան երկրում յանձնել Մեր Կովկասեան Փոխարքային:

III) Մինչև հայ եկեղեցական գալրոցների մասին նոր կանոններ մշակելը, Մեր Փոխարքային թող տալ՝ Կովկասեան Փոխարքայութեան սահմաններում թոյլատրել եկեղեցիներին և վանքերին կից բանալ եկեղեցական-ծխական գալրոցներ, 1874 թուի յուլիսի 19-ի բարձրագոյնս հաստատուած կանոնների հիման վերայ:

IV) Յանձնել Փոխարքային. ա) առանց յետաձգութեան գիմումն անել սահմանեալ կարգով առանց յարաբերութեան մտնելու պատշաճաւոր հաստատութիւնների հետ, նոր կարգադրութիւններ հրատարակելու հայ եկեղեցական ուսումնարանների համար, անշարժ կալուածներն ու դրամազուլները հայ-լուսաւորչեան եկեղեցու տիրապետութեան վերագործնելու խնդրի հետ միասին, որոնք յանձնուած էին լուսաւորութեան նախարարութեան, 1898 թ. մարտ 26-ի և 1903 թ. յունիսի 12-ի նախարարական կոմիտեի բարձրագոյնս հաստատուած կարգադրութեամբ, և բ) արքունի գանձարանի օգնութեամբ մշակել ծրագիր հայ-լուսաւորչեան եկեղեցուն պատկանեալ կալուածներում բնակուող զիւլայցիների հողային կազմակերպութեան վերաբերեալ և այս ենթադրութիւնները սահմանեալ կարգով ներկայացնել Մեր հաստատութեան:

Սորա կատարման մասին Կառավարիչ Սենատը թող անէ պատշաճաւոր կարգադրութիւն:

Իսկականի վերայ Նորին Կայսերական Մեծութեան իսկական ձեռքով ստորագրուած է: ՆԻԿՈՂԱՅ

Պետերհոֆում 1 օգոստոս 1905 թ.

Ողորմութեամբ Աստուծոյ Մենք, Նիկոլայ Նրկորոզ, Կայսր եւ Ինքնալայ համայն Ռուսիոյ, Թագաւոր Լեւաստանի, Մեծ Իշխան Փինլեանդիայի եւ այլն եւ այլն, յայտարարում ենք Մեր բոլոր հաւատարիմ հպատակներին:

Մեր Կայսրութեան մայրաքաղաքներում եւ շատ տեղերում տեղի ունեցող խռովութիւններն ու յուզումները լցնում են Մեր սիրտը մեծ վշտով: Ռուսաց Պետի բարօրութիւնն անքակտելի կերպով կապուած է ժողովրդի բարօրութեան հետ, եւ ժողովրդի ախրութիւնը Նրա ախրութիւնն է: Ներկայումս ծագած յուզումները կարող են խորապէս քայքայել ժողովրդը եւ վտանգել Մեր պետութեան ամբողջութիւնն ու միութիւնը: Թագաւորական ծառայութեան մեծ ուխտը հրամայում է Մեզ Մեր խոհականութեան եւ իշխանութեան բոլոր ոյժերով ձգտել շուտափոյթ դադարացնելու պետութեան համար այսքան վտանգաւոր խռովութիւնը: Հրամայելով պատշաճաւոր իշխանութիւններին միջոցներ ձեռք առնել վերացնելու անկարգութիւնների, վայրագութիւնների եւ բռնութիւնների անմիջական արտայայտութիւններն ի պահպանութիւն խաղաղ մարդկանց, որոնք ձգտում են հանգիստ կերպով կատարելու իւրաքանչիւրի վրայ դրուած պարտքը, Մենք, որպէսզի աջող կերպով իրագործ ենք պետական կեանքը խաղաղացնելու համար Մեր հախազած ընդհանուր միջոցները, անհրաժեշտ դատեցինք միացնել բարձր կառավարութեան գործունէութիւնը: Կառավարութեան վրայ Մենք պարտք ենք դնում կատարելու Մեր անխախտ կամքը:

I. Շնորհել ընակչութեանը քաղաքացիական ազատու-

թեան հաստատուն հիմունքներ՝ անձի իրական անձեռնմխելիութեան, խղճի, խօսքի, ժողովների ու միութիւնների ազատութեան սկզբունքների վրայ:

II. Առանց դադարացնելու Պետական Խորհրդի համար նշանակուած ընտրութիւնները, այժմ իսկ կանչել Պետական Խորհրդին մասնակցելու որքան որ կարելի է մինչև Խորհրդի գումարումը մնացած կարճատեւ ժամանակամիջոցում, ընակչութեան այն դասակարգերը, որոնք ներկայումս բոլորովին զրկուած են ընտրողական իրաւունքներից, ընդհանուր ընտրողական իրաւունքի սկզբունքների յետագայ զարգացումը թողնելով սահմանուած օրէնսդրական կարգին եւ

III. Սահմանել իբրև հաստատուն կանոն, որ ոչ մի օրէնք չկարողանայ զօրութիւն առնել առանց Պետական Խորհրդի հաւանութեան, եւ ժողովրդի ընտրեալներն ապահովաբար հնարաւորութիւն ունենան իրապէս մասնակցելու Մեր նշանակած իշխանների գործողութիւնների օրինականութեան վերահսկողութեանը:

Կոչումն ենք անում Ռուսիայի բոլոր հաւատարիմ զաւակներին յիշելու հայրենիքի վերաբերմամբ իրենց ունեցած պարտքը, օգնել դադարեցնելու այս անլուր խռովութիւնը եւ Մեզ հետ միասին լարել բոլոր ոյժերը՝ վերականգնելու անդորրութիւնն ու խաղաղութիւնը հայրենի երկրում:

Տրուած է Պետերնոֆում հոկտեմբերի 17-րդ օրը Բրիտանոսի ծննդեան 1905, իսկ Մեր Թագաւորութեան 11-րդ տարին:

Իսկականի վրայ Նորին Կայսերական Մեծութեան սեպհական ձեռքով ստորագրուած է՝

† ԵՐԱՅՇՏԱԳԷՏ ՄԱԿԱՐ ԵԿԵՆԻՆ

† ՄԻՄԻՕՆ ՀԱԽՈՒՄԵԱՆ

ՃԱՆՍՊԱՐՅՈՐԴԱԿԱՆ

XVIII. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ա) ԳՆԵՐԸ (արժանացրած) *)

	II Գ.	III Գ.
Քիճ. ուղ. Մոսկուա	24-40	15 ր.
» Ս. Պետերբ.	27 ր.	18 »
» Վարշաւ.	26 »	18 »
» Պոդ-լորչինսկ	25 »	17 40 կ.
» Ալեքսանդրով	28 »	18 50 ռ.
» Վլադիվատ.		
» Ռոստով (Դոնի)		13-70
Վլադիվաւկադ. Պետեր.		14 40 կ.
Պետերբուրգից Պարիզ	60 »	37 35 կ.
Մոսկուայից Պարիզ	68 »	38 »
Բազուկից Կիւլաւոզսկ	12 80	» »
Բաթ. - Բաղու վճա- րում են .	11 ր. 10 կ.	7 ր. 40 կ.
Քիճ. - Վորի .	1 » 53 »	1 » 2 »
» Միխայ.	2 » 43 »	1 » 62 »
» Քուլթա.	4 » 8 »	2 » 72 »
» Փոթի	5 » 21 »	3 » 47 »
» Բաթում	6 » - »	4 - - »
» Աղստափ.	1 » 92 »	1 » 28 »
» Գանձակ	3 » 68 »	2 » 45 »
» Նւլախ	4 » 53 »	3 » 02 »
» Բաղու	8 » 10 »	5 » 40 »

բ) ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԲԱՎՈՒԻՑ - ԲԱԹՈՒՄ. Սովոր. գն.

վերստ	II Գ.	III Գ.
129 Հաջի-Քարուլ .	3.96	2.43
169 Քիւրդամիր .	5.76	3.52
232 Ուջարի .	6.63	4.01
274 Նւլախ .	7.41	4.54
338 Քանձակ .	8.61	5.13
426 Աղստափա .	10.13	6.26
513 Թիֆլիս .	11.36	6.97

*) 1905 թ. -ից հարիւրի 10% աւել
գներին աւելացրած է.

585 Գորի .	12.38	7.59
627 Միխայլովո .	12.83	7.87
686 Կիլիբի .	13.38	8.20
672 Քուլթա .	13.71	8.41
714 Բիոն .	13.65	8.37
743 Սամարեղի .	13.91	8.53
804 Փոթի .	14.50	8.83
840 Բաթում .	14.84	9.01

Ռոստովից - Վլադիվաւկադ - Բաղու
վերստ ՌՈՍՏՈՎ II Գ. III Գ.
ԳՆԵՐԸ

2 Ջարեչնայա .	-	-
10 Բաթայսկայա .	- 23	- 15
34 Կադայնիցկայա .	- 74	- 49
58 Ստեպնայա .	1.26	- 84
81 Կուչչեովկա .	1.74	1.16
99 Կիսլեակովկա .	2.15	1.43
118 Կոնկովսկայա *) .	2.55	1.70
135 Պալովսկայա .	2.91	1.94
151 Լէուչկովսկայա .	3.17	2.10
171 Տիխոնեցկայա .	3.60	2.47
192 Մալոռոստիսկայա .	3.89	2.57
211 Միրսկայա .	4.14	2.76
229 ԿԱՎԿԱՍԵԱՆ .	4.38	2.92
242 Գոլլկեիչի .	4.56	3.04
257 Օտրադա-Կուրանսկ .	4.76	3.17
273 Կուրանսկայա .	4.88	3.32
280 ԱՐՄԱՒԻՐ .	4.97	3.50
313 Կոնստովո .	5.70	3.80
335 Նիկայայեւսկայա .	6 -	4 -
353 Բաղաուլովսկայա .	6.20	4.10
366 ՆեվիՆՆԱՄՆՍԿԱՆ .	6.30	4.20
385 Բարսուկի .	6.40	4.40

) * լիազոր կայարան, 2 բաժնի ունին:

410 Կուրսուկա .	6.90	4.60	132 Ալամէթի .	2.85	1.99
428 Նազութսկայա .	7 -	4.80	154 ԿՎԻՐԻԼԻ .	2.87	2.10
446 Սուվորովսկայա .	7.20	4 84	366 Ջիրուլի .	2.95	-
466 ՄինեՐԱՅԼՆ. Վաղա .	7.50	5 -	175 Բելազորի .	3.30	2.19
490 Նեղլորնայա .	7.80	5.20	184 Մարեիսի .	-	-
510 Ջոլլսկայա .	8.10	5.40	- Յիպա .	-	-
535 Սալդաթսկայա .	8.20	5.60	- Վառվառինո .	-	-
554 ՊՐԱՎԼԱԳՆԱՅԱ .	8.40	5.60	19 ՄԻՆԱՅԻՆԱՎՈ .	2.45	2.57
568 Կոտլեարեւսկայա .	8.70	5.80	229 Գոմի .	3.45	2.74
584 Բարսուկի .	8.80	5.90	243 Քարելի .	3.65	3.16
599 Ելլիսուովո .	9 -	6 -	260 ԳՈՐԻ .	4.17	3.33
611 Գար-Կոխ .	9.15	6.10	273 Գրակալի .	4.60	3.60
631 Բեալան .	9.30	6.20	285 Կասպի .	5.05	3.76
652 ՎԼԱԳԻԿԱՎԱՅԱ .	9.60	6.40	300 Գանսկա .	5.55	3.86

Պետրովսկոյ դիմը Բեսլանից

652 Ն ա ղ ր ա ն .	45	30
669 Կարբուլախ .	-	-
670 Ս լ ի ա ղ ո Վ ս կ ա ղ ա .	1.04	40
679 Միխայլովսկի .	-	-
692 Ս ա մ ա շ կ ի ն ս կ ա ղ ա .	1.52	1.01
709 Ալիանիւրսուկայա .	-	-
734 Գ ր ո զ ն ա .	2.18	1.47
882 Պետրովսկա .	-	-
1004 Գերբէնա .	-	-
1081 Խաչմաղ .	-	-
1221 Բալաջարի .	-	-
1235 Բաղու .	-	-

ԹԻՖԼԻՍԻՑ - ԲԱԳՈՒ

337 Նաւթուղ .	-33	- 10
350 Աղ-Քաբուլ .	-45	- 30
366 Ղարալեաղ .	-80	- 53
387 Սուխ-Բուլաղ .	1.20	- 84
394 Փոչիլի .	1.62	1.08
408 Աղստափա .	1.92	1.28
427 Թուր .	2.33	1.55
452 Չեազամ .	2.87	1.91
474 ՇԱՄՔՈՐ .	3.35	2.23
496 Ելիսաւետուպուլ .	3.60	2.45
513 Գալ-Մաշմաղի .	3.90	2.60
536 Գերան .	4.22	2.81
559 Նւլախ .	4.53	3.24
583 Լեաթի .	4.48	3.24
602 ՈնջԱՌԻ .	5.10	3.40
626 Մուսուլի .	5.70	3.80
645 Քիւրդամիր .	6 90	4 -
668 Սաղիսի .	6 -	4 10
692 ՂԱՐԱՍՈՒ .	6.30	4.20
716 Հաջի-Քարուլ .	6.60	4.40
733 Նաւագի .	6.90	4.60
766 Ալեաթ .	7.20	4.80
787 Սանդաշալ .	7.50	5 -

գ) ԱՆԳՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԲԱԹՈՒՄԻՑ - ԹԻՖԼԻՍ

20 Քարուլթի .	- 44	- 29
35 Նոթանէրի .	- 77	- 52
49 Սուխա .	1.05	- 70
68 Լանչխուսի .	1.47	- 98
75 Նիլոյլթի .	1.62	1.08
88 Սաջաւախ .	1.91	1.27
97 ՍԱՄՏՐԵԿԻ .	2.09	1.39
108 Կապիտանարի .	2.23	1.55
125 ՌՈՒՆ .	2.69	1.75
Ռիոն - Քուլթա .	- 33	- 10

812	Փոթա	7.80	5.20	85	Սխտալա	1.86	1.24
830	Բալաջառի	7.90	5.40	103	Սանաչին	2.25	-1.50
840	ԲԱԳՈՒ	8.10	5.40	119	Քոլադերան	2.57	-1.71
ՏԻՒՈՐԵՑԻԻ — ՆՈՎՈՐՈՍԻՒՍԿ				126	Շահալի	2.75	-1.83
12	Զերբա	37	17	141	Ղարաքլիտա	3.08	-2.05
27	Բէյաուգ	76	39	160	Համամի	3.47	-2.31
49	Վիսիկի	1.38	40	178	Ղօլթախչի	3.71	-2.47
68	Ստանիչնայա	1.91	98	187	Զաջու	3.83	-2.55
90	Պլաստունովկա	2.54	1.30	216	ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՍՊՈԼ	4.08	-2.75
100	Գինսկայա	2.81	1.44	228	Ստ. Ղարայեալ	4.38	-2.97
127	Նկատերինոգար	3.58	1.8	247	Բաշկադիկիեալ	4.64	-3.08
146	Սֆիլս	4.11	2.10	265	Ստայեանկա Մացրա	4.88	-3.21
156	Սևերսկայա	4.39	2.24	278	ՂԱՐՍ	5.06	-3.27
167	Իլսկայա	4.70	2.40	ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՍՊՈԼԻՑ — ԵՐԵՒԱՆ			
182	Լինչնայա	5.13	2.62	ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՍՊՈԼ			
198	Ղարինսկայա	5.58	285	24	Սղին	53	35
208	Կրիմսկայա	5.85	2.99	43	Անի	93	62
220	Բականսկայա	6.19	3.16	60	Սլադեոլ	1.29	86
254	Նովորոսիսկ	7.15	3.66	77	Ղարա-Բուրուն	1.65	-1.10
Վերա				90	Սրաքս	1.95	-1.30
ԹԻՖԼԻՍԻՑ — ՂԱՐՍ				100	Սարգար-Սրաթ	2.16	-1.44
2	Նաւթուլուի			120	Էլմիածին	2.60	-1.73
12	Սողանլուի	27	18	132	Ուլուխանլու	2.85	-1.90
34	Զանդար	77	51	143	ԵՐԵՒԱՆ	3.12	-2.59
61	Սաղախլու	1.35	90				

Բ) ՆԱԻԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ

Գ Ն Ե Ր Ը	
Սև, Ազովիան եւ կասպից ծովի վրայ	Ս. կաբզը III. կաբզը
Փաստովից՝ Տաղանբոդ	Կերչ և Տեմրեկ 6ր. 25 կ. 3ր. 80 կ.
Իրիմի եւ կովկասեան ԳՆԵՐԸ	Օդեսայից Սևաստ. 9 ր. 3 ր. 20 կ.
Օդեսայից Սևաստ. 9 ր.	Նալսա 11 » 3 » 60
» Նալսա 11 »	Քերչ 15 » 5 » 20
» Քերչ 15 »	Փոթի 30 » 4 » 60
» Փոթի 30 »	Բաթում 30 ր. 50 կ. 9 » 80
» Բաթում 30 ր. 50 կ.	ԿԱՍՊԵԱՆ ԵՈՎԻ ՎՐԱՅ
Հաշտարև. Ատորմսկի 11 ր. 5 ր. 50 կ.	Հաշտարև. Ատորմսկի 11 ր. 5 ր. 50 կ.
Ալեքսանր. 10 » 5 »	Ալեքսանր. 10 » 5 »
» Դարբանա 13 » 6 » 40	» Դարբանա 13 » 6 » 40
» Բազու 19 » 7 » 70	» Բազու 19 » 7 » 70
Ալեքսանդրով. Մինչև Ատորմ. 15 ր. 8 կ.	Նիժնից Յարեցին 16 ր. 70 կ. 7 » 95
» Նիժնից Յարեցին 16 ր. 70 կ.	» Հաշտարև. 20 » — 9 » 80
» Հաշտարև. 20 » — 9 » 80	(Ամերեկայի տեսակի շոգենաւերով մինչև
Հաշտարևան 15 ր. 65 կ. 7 ր. 50)	Հաշտարևան 15 ր. 65 կ. 7 ր. 50)
Գ Է Պ Ի Ա Ր Ե Ի Ե Լ Ք	
Շագենաւային. Երթեկուծիւնը Բաթումի, Սղեսայի և Կ. Պոլսոյ մէջ	Օդեսայից } Կ. Պոլսու 15 ր. 4 կ.
Օդեսայից	Սևաստովից
ՕԳԵՍԱՅԻՑ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՍ	
Պորտսայիդ (Նդիպտ.) 54 ր. 50 կ. 15 ր. 25 կ.	» Ադէն (Արաբ.) 220 51 » —
» Ադէն (Արաբ.) 220 51 » —	» Սինդապ. (Հնդկ.) 443 108 » —
» Սինդապ. (Հնդկ.) 443 108 » —	» Շանխայ (Չինաս.) 551 139 » —
» Շանխայ (Չինաս.) 551 139 » —	» Նադաս. (Չինաս.) 574 144 » —
» Նադաս. (Չինաս.) 574 144 » —	» Խանկոյ և Վլադի. 600 150 » —
» Խանկոյ և Վլադի. 600 150 » —	

Գ Ն Ա Յ Ք Ը

Բաթումից գնում է. Երեքշաբթի օրերը: Կէս օրից յետոյ Ժ. 4-ին ուղիդ դժով մտնում է Սուխումի և Նովորոս-Չիխայի նաւահանգիստները: Հինգշաբթի օրերը: Կէս օրուայ Ժամ, 4-ին ուղիդ դժով, Նովորոսիխայի և Կերչի վրայով Շաբաթ օրերը: Երեկոյեան 8 Ժամին շրջանաւու ընթացքով (ՕՃՈՃԻ. ренес) բոլոր նաւահանգիստները պատեղով: Երկուշաբթի օրերը: Երեկոյեան 7 Ժ. արտասահմանեան գնացքով դէպի Կ. Պոլսու: Գալիս է Բաթում:

Երկուշաբթի առաւօտը, Օդեսայից ուղիդ դժով, Կերչի և Սուխումի վրայով:

Չորեքշաբթի առաւօտը, Օդեսայից ուղիդ դժով Կերչի և Նովորոսիխայի վրայով:

Ուրբաթ երեկոյեան Օդեսայից շրջանաւ ընթացքով:

Կիրակի օրերը, առաւօտ. Կ. Պոլսից: Փաթուց գնում է Բաթում:

Երեքշաբթի առաւօտը Ժամը 9-ին: Ուրբաթ երեկոյեան կէս դիշերին: Շաբաթ առաւօտեան Ժամը 9-ին: Բաթումից գնում է Փոթի:

Չորեքշաբթի և կիրակի օրերը, նաև Փոթուց գալուց յետոյ:

Բացի այդ ամեն շաբաթ Օդեսայից գալիս են և դնում Փոթի երթեկուծի սպրանքակիր և մարդակիր նաւեր:

7) ՓՈՍՏԱՅԻՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

1. ԿՐՐՈՒՑ—ԿԱՂՋՈՒՆ (71 վերստ)		Գողաուր	վ.
Ջարմալի	20	Կորի	7
Վերին-Ղամարլու	20	Ղազրէկ	17 1/2
Ներքին Ղամարլու	16	Լարս	14 1/2
Ղաղղուան	15	Բալթա	17 1/4
2. ԳԻՐԿՆԵՐԻՑ—ՇԱՄԱԽԻ (71 վերստ)		Վ.Լ.Ա.Գ.Ի.Կ.Ա.Կ.Ա.Զ	12 1/4
Ղարասողկալ	18	6. ԹԻՖԼԻՍԻՑ—ՄԱՆԳԼԻՍ (57 վ.)	
Աղսու	15	Ցարախմելայ	15
Շերաղիկ	18	Պօփր	5
Շամախի	18	Պրիտո	18
3. ԴԵՊԻ ՕՐԴՈՒՑԱԹ (508 վ.)		Մանգլիս	20
Երեւան	264	7. ԹԻՖԼԻՍԻՑ—Ա.ԲՈՒԼԱԽ (54 վ.)	
Աղամզարու	13	Ցարախմելայ	13
Ղամառու	15	Բորբալա	11
Դաւալու	18 3/4	Սաղրաշէն	15
Սաղարաբ	18 1/2	Բելի-Վիլուշ	13
Բաշ-Նորաշէն	22 1/2	8. ԵՐԵՒԱՆԻՑ—ԻԳԻՐ (56 վ.)	
Քաղսարխ	10	Էջմիածին Վաղարշապատ	18
Ղվրաթի	19	Մարբարա	18
Բէլի-Գիւղի	12	Իղդիր	19
ՆԱԻԻՋԵԻՆ	21	9. ՄՈՋԻՈՒԿԻՑ—ՊՐԱՆԱՆՆԱՅԵՆ (56 վ.)	
Ալին ջաչաչ	24 1/4	Պալոդոլակ	14
Ջուղա (Ջուլֆա)	15	Եկատերինոգարակայա	90
Ազա	29 1/4	Պրոխլաղնայա	1
ՕՐԴՈՒՑԱԹ	17 3/4	10. ՄՈՋԻՈՒԿԻՑ Վ.Լ.Ա.Գ.Ի.Կ.Ա.Կ.Ա.Զ (75 վ.)	
4. ԹԻՖԼԻՍԻՑ—ԴԵՊԻ ԹԵԼԱԻ (163 3/4 վ.)		Մանգլիս	27
Օրխի	10 1/2	Աչալուկ	20
Վաղխանի	13 3/4	Կանաղակայա	20
Սարթաճալա	20	Բաղորկինա	8
Կակարէթ	24	11. ՀԱՋԻ-ՊԱՐՈՒԼԻՑ—ԼԵՆԻՆՊՈԼԻՑ (175 վ.)	
Կաղրէթ	13 1/2	Ջուրուկ	14
ՍՂՆԱԻ	21 1/2	Ղարաչալինակ	15
Բակուրցիխէ	15 1/2	Սալեան	20
Մուկուզանի	17	Քաղաքանդ	18
Ախուրի	14	Անդրէնակ	25
ՔելԱԻ	16	Գէօկ-Թախի	23
5. ԹԻՖԼԻՍԻՑ—Վ.Լ.Ա.Գ.Ի.Կ.Ա.Կ.Ա.Զ (200 1/2 վ.)		Ղալ-աղաչ	22
Մցիխէթ	20 1/2	Ղումրաշի	17
Իլիկան	14 3/4	Լեանքարան	20
ԳՈՒՇԵԹ	17 1/4	12. ԵՐԵՒԱՆԻՑ—ՇՈՒՇԻ ԵՒ ԳՈՐԻՍ (193 վ.)	
Անանուր	16 1/4	Ղարամանի	21
Փասանատր	21	Քառթառ	15
Մլիթ	18 1/2	Կարաղլինակայա	18
		Շախրուաղ	11

Բոջանլի	19
Շուշի	19
Լիւսադորակայա	17
Արալար	20
Շաղաբ	14
Գիգ	17
Գորխա	19

13. ԲՈՐԺՈՄԻՑ Ախալցխա Ախալքա-լաբ, Արդահան և Օլթի (300 վ.)

Ստրանոկոպակ	14
Աղսուր	12
Ախալցխա	20
Բուտտալի	18
Ասպիճա	12
Արասբէկովակ	12
Ախալքալաբ	17
Սուլդա	18
Ղարնաւալ	21
Ջուրղունի	12
Բաշրախաթուն	16
Օլջեկ	8
Արդահան	14
Գոմբ	12
Գորդ-բիլիսա	22
Պանթուրէտա	24
Պենեակ	15
Օլթի	26

10) ՏԱՀԿԱ-ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆԱՊԱՐՀՆԵՐԸ

ՍԱՐԱՂԱՄԻՇԻՑ—ՍԻՎԱՍ (723 վ.)	
Ղարաղուրղան	34
Ջիլին	6
Ջանջակ	17
Արդոս	5
Քէփրիքէօյ	24
Հասան-Ղալա	13
Ղուրջուխ	17
Կարին	20
Աղաւար	21
Քոչուկ Գափղարիչ	23
Բերնահարան	24
Խան-մաղէն	26
Բալբուրդ	20
Աւրաշաի	23
Վուրլուկլեա	15
Աչլու-Շէիրան	33
Ջիրանդի	15
Մէրչմէկ	20
Ջերին-ղարահիտար	32
Նղէրա	29

Ինու	29
Գեթիու-գիտի	23
Սամալի	27
Գաղի-քէօրպու-Կամարջ	26
Յոնտան	15
Քոխա	50
Սարաիլ	23
Երրիունէր	14
Ենի-խան	22
Մէիթէլ	19
Սիվա	32

11) ԻԳԻՐԻՑ—ՎԱՆ (229 վ.)

Օրդովակ	14
Ջինգել	12
Ղարաբուլաղ	6
Բալաղէթ	51
Գամարջիկ	23
Ջարան-Նզրդ	22
Շաթր-բեանդ	28
Բերգան-ղալա	23
Մարաբ	30
Քեաչանի	24
Վան	28

12) ՍԱՐԱՂԱՄԻՇԻՑ—ԲԻԹԼԻՍ (377 վ.)

Հասան-ղալա	99
Ինու-ղալա	177
Սևերան	21
Ջաղքերուն	25
Խէլլեան	27
Մուշ	25

13) ՂՈՒԼՊԻՑ—ՄԱՆԱԶԿԵՐՑ (184 վ.)

Փարնաուա	25
Փանդարակ	20
Ջաղօ-Ջամ	21
Ղարաբլիսա	28
Գամուր	16
Արարալի	17
Գեղնիւկ	33
Մալաղկերա	23

14) ՍԱՐԱՂԱՄԻՇԻՑ—ՄԱՄԱԽԱՑՈՒՆ (251 վ.)

Աղաւար	157
Խանղարաբէյեկ	23
Ենիքով	17
Կոպ	22
Մամախատուն	17

ՊԱՐՄԿԱՍՏԱՆԻ ՃԱՆԱՊԱՐԷ՝

15) ԷՆՁԵԼԻՒՅՑ—ՔԵՀՐԱՆ (293 վ.)

Փիրբազար 15

Մէնջիլ 8

Մէնջիլ 65

Ղազվին 69

Քէհրան 135

16) ՔԻՏԼԻՁԻՑ—ՔԵՀՐԱՆ

Բազուով 1149

Ջուղալով 1135

17) ՆՈՐ-ՋՈՒՂԱՅՈՎ ՔԵՀՐԱՆ (674 վ.)

Մարանդ 60

Քաւրիզ ք. 68

Քուրբանչալի 110

Լիանէք 30

Ջէնգեան 116

Սուլթանիէ 35

Ղազվին 120

Քէհրան 135

18) ՈՒՄԻԱՑ—ԽՈՅ և Շարուրի վրայով
Շահտախտի (230 վ.)

Փաղաքեանդ 15

Մէլրան 8

Շահրուլախ 15

Ղարաղաղէն 16

Խամազիան 16

Կիզա 16

Խօջի 16

Ղարաթափա 20

Չիչափ 20

Կիլման 8

Ալիարադ 7

Քամրա 4

Ջարդամիւղ 3

Քիւսչի 15

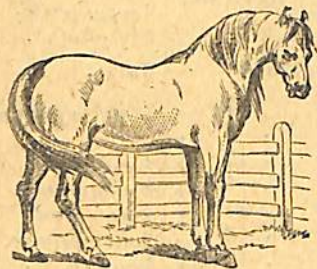
Հաջի-Խուսի 15

Ասկեար-Աբաթ 9

Հեարդարադ 12

Ղարասանլի 4

Աւրմիա 9

XIX. Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Տ Ո Ի

Քիֆլիսի մի քանի հիւանդանոցների, հայ բժիշկների եւ փաստաբանների հասցէները:

1) Հիւանդանոցներ

Կոյրերի բուժարանը—Սապեօր. փողօց
Մանկաբարձական հիւանդանոցը—
Սյզընսկայա փողօց:
Մէքայէլեան հիւանդանոցը—Մէք-
էլեան փողօց:
Քաղաքային կեդրոնական հիւանդա-
նոցը—Մուխրանսկայա փողօց:
Բժ. Բազբատ Նաւասարդեանի սեպչ-
հիւանդանոցը՝ Կուկիւ Վորոնցովի ար-
ձանի դիմաց:

2) ԲԺԻՇԿԱՆԵՐ

Արծրունի, Վահան Մարզ Գանով. տ.
Քամամշեանի:
Աւետիսեան Մին. Գաբր., Սոլօլակ. 17
Աւթանդիլեան Մէքայէլ Չաք.
Գրիբօեդ. փողօց . . . —
Բաբայեան Աւետիք Մկրտ.
Սերգէնսկայա 14
Բաբանասեան Չաք. Իկ.
Կաղետեան փողօց . . . 2
Բաբեան Գէորդ Սարգսեան
Սիմոնովսկայա 22
Գասպարեան Յովհան. Աստուածատ.
Սոլօլակ, սեպ. տուն:
Լուսիկէջ Մէքայէլ Մկրտ.
Կրիլովսկայա 6
Կարապետեան Սղէքսանդր Բաբ.
Մէքայէլեան փող. . . 107
Ջարդարեանց Սրիստ. Հայրապ.
Սերգէնսկ. 18
Մայսուրեանց Սամսոն Կարապ.
Լորիս-Մելիք. փող. . . —
Ղասուսեան Նիկողայոս Կարապետ.
Մէքայէլեան 118

Շահպարտեան Մէքայէլ Սարգսեան
Սոլօլակի փողօց . . . —
Ռօտինեան Աբգար Մարկոսեան
Գոթովինսկի պր. . . . 41
Ստեփանեան Գերաս. Նիկիտ.
Վօդնեսենսկի 5
Տէր-Մկրտչեան Մկրտ. Սոլօլակ . . . —
Քոչարեան Գրիգոր Արտ.
Սաղովայ. . . . . —
Գանանեան Մէքայէլ Չուբաբեան
Սյզընսկայա 27
Օրբելի Գաւիթ Յովսէփեան
Նաբերեժնայա 30
Մակարեանց Գրիգ. Մարտ., Նիկոլայ. 51

3) ՓԱՍՏԱՐԱՆՆԵՐ

Աթաբէգեան
Գրիբօեդ. 25
Արծրունի Սենեքերիմ Մարզ.
Սոլօլ. տ. Սրարատեանի:
Աստուածատրեան Մէքայէլ Պողոսեան
Սուդեբ. փող. № 10
Բաբխուդարեան Արշակ
Չաւչապաղ.ձ. փող. տ. 12
Ղարաբէգեան Սղէքսանդր Յովհ.
Սոլօլակսկ. . . . . —
Մելիք-Աղամեան Սոկրատ Ստեփ.
Շանշիան Վասիլ Գրիգ. Սերգեեակ № 5.
Չմշկեան Յարութեան Սարգս. Սուդեբ. փ.
Սպենդեարեան Յովհաննէս
Սապեօրեայա փողօց . . .
Քալանթարեան Քալանթար
Նազորեայա . . . . . —
Քալանթարեան Նիկողայոս. Անդր —
Կոնստանսկայա . . . . . —
Օտարազգի մի քանի փաստաբաններ
Օպոչինին Պ. Ա. Լաբորտտորեայա. —
Տուրիկէջ Ե. Մ. Ստարո-Արս. . . 10
Շեւալիէ Գրիբօեդ. և Չաւչ. փող. անկ.

Այս տարուաչ մեր աշխատասիրած և հրատարակած «ԾՈՅԻ», «ՊԱՏԻ», ՍԵՂԱՆԻ» և «Армянский календарь съ предсказаніями» ՕՐԱՅՈՅՑՆԵՐԸ վաճառվում են հետևեալ տեղերում:

ՏԻՒԻՍ. Նշանաւոր գրավաճառների մօտ և բոլոր թղթեղէնների խանութներում:

ԳԱՆՁԱԿ. Աղա Աղալեանի:

ԲԱԳՈՂ. Կարապետ Բունիաթեանի և Գիւլքասարեանների մօտ:

ՇՈՒՇԻ. Բազրատ Տէր-Սահակեանի Ղևոնդ Ասրիեանի և Արամ Գաւթեանի:

ԱՐՄԱԻՐ. Գարրիէլ քահ. Թուէլեանի:

ՆՈՐ-ՆԱԽԻՋԵՒԱՆ Մինաս քահ. Ղումաշեանի:

ԵՐԵՒԱՆ. Եղբ. Յովհաննիսեանների խանութում:

ՆՈՎՈՐՈՍՍԻՒՍԿ. «Պոնտ-օղլի» Ծխախոտի խանութում:

ՓԵՆՍՍԱ. Գուլալեանի ծխախոտի խանութում:

ՂԱՐՍ. Գրիգոր Ղասարեանի և Գարեգին Տէր-Մինասեանի:

ԱԽԱԼՅԻԱ. Յովհաննէս Գրիգորեանի:

ԱԽԱԼ-ՔԱԼԱՔ. Եղբ. Մաղաքեանների և Տօնակեանների:

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼ. Աբրահամ Մալխասեանի:

ՄՈՋԴՈԿ. Անդ. Ասլամազեանի:

ԻՍՊԱՀԱՆ. Բաֆֆի ընկ. գրասենեակը:

Կ. ՊՈԼԻՍ. Գ. Բաղդասարեանի:

ԱՄԵՐԻԿԱ. Ուստր քաղաքի Հալոց Ընթերցասիրաց ընկ. գրատանը:

Մեծ քանակութեամբ գնողները ուղղակի դիմում են մեզ այս հասցէով—ԹԻՖԼԻՍ. Մակար Չմշկեան:

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23

Ի. Ե. ԳԱՅԴԱՄԱԿԻՆ ԵՒ ԸՆԿ.
ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆԸ

Պատիւ ունի չափանելու լարգելի հասարակութեանը, որ ինքը ձեռք է բերել Գ. Ի. Պալլիզէնի թղթի գործարանի ակցիօներական ընկերութեան վարչութեան, Բօկեվսկու թղթի գործարանի ընկերութեան և Վօշեղեվսկիների գործարանների ընկերութեան Անդրկովկասի բոլոր պահեստներում ունեցած ապրանքները:

Բացի դրանից Առևտրական Տունը ներկայացուցիչ է Ֆինլանդական լաւադոն գործարանների—Վիմմէնէ Կուդսնիօսկու և Վօլիա ընկ., որ մշակում են պօստալին, գրելու, տպագրութեան, ալբոմի և ուրիշ տեսակ թղթերի բոլոր տեսակները՝ տարեկան 6000000 քուբլուց աւելի գումարի. նոյնպէս և ռուսական դանձարանների— Գորբատսկու, Սպօսօրինու և Կրօտովի թղթի գործարանների ընկերութիւնների, որոնք մշակում են պօստի, գրելու և այլ թղթերի ամենալաւ տեսակները, և Ն. Ն. Բրոսկերի թղթի գործարանի, որը մշակում է փաթաթելու թղթեր: Յանձնարարելով վերոյիշեալ գործարանների թղթերը, խոնարհաբար խնդրում եմ լարգելի գնողներին դարձեալ իրանց բարեհաճ ուշադրութիւնը և լարգել մեզ իրանց պատուէրներով, որոնք կը կատարվեն ճշգրութեամբ և լիակատար բարեխղճութեամբ:

Քիֆլիա, Գօլովինսկի պրօսպէկտ, տուն Մանթաշևանի

Բացում է ներկայ 1906 թ. բաժանորդագրութիւնը

ԱՂԲԻԻՐ

«ԱՂԲԻԻՐ»-ի նպատակն է գործեցնել գորգացնել հայ երեխայի մէջ բարի նախանձ գէպի փնէն ու ազնիւը և անուրիւն գէպի շարն ու փաստակարը: «ԱՂԲԻԻՐ»-ը իւր մտառը ընթերցողներէ սրտերում ցանուծ է գիտութեան, ինքնաճանաչութեան, անվերջութեան սերմեր:

ՏԱՐԱԶ

«ՏԱՐԱԶ»-ն «ԱՂԲԻԻՐ»-ի հասունացած ամերիկ ինքնակրթեան և վտարտալայտուն է, նրանց մտքերէ, գգուցումներէ թարգմանել: «ՏԱՐԱԶ»-ը ձգտում է առաջադիմութեան ուղիղ ճանապարհով ընթացող, առփնտրութեամբ օժտուած, գիտութեան անէջ լուսով գարգացած, հայրենասիրութեամբ բարբորուած հայ անդամներ մտուցանել:

XXIV մանկական պատկերազարդ ամսագրի XXIV և XVII պատկերազարդ շաբաթաթերթի XVII

«Աղբիւր» եւ «Տարագ» միևնոյն հասցեով բաժանորդներին ձի տրուելու են՝ «Առողջապահ», «Ֆեդակնջիկ», և «Իասիարակ» «Իլլիւստրացիոն», որոնց համար առանձին բաժանորդագրութիւն առայժմ իրաւունք չենք համարում մեկ բանալ, քանի որ մեր երկիրը քսօսի մէջ է: «Աղբիւր»-«Տարագ» միևնոյն հասցեով բաժանորդ գրուողը կըստանայ 1906 թ. մեծագիր, հատուածական, պատի օրացույց, բաղկացած 370 թերթից: «ԱՂԲԻԻՐ» տարեկան 3 թ. (Արտասահման 5 թ.), «ԱՂԲՈՒՐ»-«ՏԱՐԱԶ» 10 թ. (Արտասահման 6 թ.) ՏԱՐԱԶ, միայն 6 թ. հասցէն՝ Тифлис, Редакция «Агбур» կամ «Тараз» Tiflis (Caucase) Rédaction du journal «Тараз» կամ «Агбур»

Խմբագիր-հրատարակիչ՝ ՏԻԳՐԱՆ ՆԱԶԱՐԵԱՆ

Չ Ր Ի

Մինչև դեկտեմբերի 10-ը բաժանորդ գրուողը կըստանայ «Բառարան հայոց կենսագրութեանց» գիրքը, որ առանձին արժէ 70 կ., իսկ եթէ բաժանորդների թիւը հասաւ 1200-ի, ամեն մի բաժանորդ կըստանայ «Հայ պատմութեան նոր օրջանը» գիրքը, որ կարժենայ առանձին 1 թ. 25 կ.:

Բաժանորդ կարելի է գրուել նաև 2. Գրիգորեանցի և «Գուտտներեղ» գրավաճառանոցներում: Տար բաժանորդ գտողը՝ ինքը կը բացուէ նայ ձի: Խմբագիր-հրատարակիչ՝ Հայկ Տէր-Աստուածատրեան:

1906 թ. փետրուարից կը սկսուի

2 Ր.

„Ի Ի Տ Ա Կ“

2 Ր.

Նոր ամսագրի հրատարակութիւնը, Բաժանորդագիրը միմիայն 2 ըուրէրի նպատակն է ծառայել հասարակարեկան, Պարսկաստան 2 թ. 50 կ., կուրեան որպէս գրական ինքնակրթութեան արքիւր:

Համարը կունենայ 48—64 էջ:

Հասցէն՝ Тифлис, ред. жур. «ДИАТАКЪ», Պանասիէզա փող. № 1 (Կուկիա):

Հայկ Տէր-Աստուածատրեան:

**ԱՌԱԶԻՆ ՄԱՍՆԱԻՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆՑ**

Հիմնված 1880 թ.

(ԿՈՒԿԻԱ, ՎՕՐՕՆՑՕՎԻ ԱՐՁԱՆԻ ՀԱՆԴԵՊ)

Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից:

Ա Ռ Ա Ի Օ Տ Ն Ե Ր Ը

Բ. Ա. ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան, վնասերական (սիֆիլիս) և միզասեռ. հ.

Կ. Մ. ՉԻԿՈՎԱՆԻ—9¹/₂—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային:

Մ. Գ. ՍԻԵՏԻՍԵԱՆՑ—11—12 ժ. մորթու, վնասերակ և վիրաբուժութիւն:

Ձ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆՑ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան կանանց և երեխայոց հ.:

Կ. Ի. ԳՁԵԼԻԵՎ—12—1 ժ. ականջի, քթի և կոկորդի հ.

Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՑ—1—1¹/₂ ժ. ներքին և երեխայոց:

ԿԻՆ-ԲԺԻՂԿ Ա. Ի. ՉՉԵՐԲԻՆԻՆԱ—1¹/₂—2 ժ. մանկաբարձութեան և կանանց հ.

Գ. Յ. ԳՈՒՐԳԵՆՏՎ—1—2 ժ. կանանց հ. և մանկաբարձութիւն:

Ե Ր Ե Կ Ո Ն Ե Ր Ը

Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆՏՎ—5—6 ժ. ներքին և երեխայոց հ. և ծաղկահատ.:

Խ. Գ. ԱԲԵԱՆՑ—6 7 ժ. ներքին հիւանդ.

Բ. Ա. ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ—7—7¹/₂ ժ.

Վճարը 50 կ. չքաւոնները ձրի: Համախորհրդի (կօնսիլիուսի) և օպերացիայի համար առանձին:

Հիւանդանոցի կառավարիչ՝

Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան

ԾԽԱԽՈՏԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ

„Ն. Ի. ԲՈՋԱՐՁԵԱՆՑ ԵՒ ՈՐԴԻՔ“

Թիֆլիս, Վերա, սեպհ, տուն:

Փորձաւ գոյութիւն ունի 1853 թուականից եւ արժանա-
ցել է բարձր պարգեւներին:

(Գործարանն արգիւնաբերում է ընտիր տեսակի ծխախոտ և ծխախոտ-գլանակներ.

Ծխախոտը (табакъ) ֆունտը 56 կ. մինչ. 13 ռուբլի.

Գլանակները (папиросы) 1000—հատը 3 ռ. մինչ 30 ռ.

Օտարաբարդաբացոց պատէրները կատաչուում են ամենայն ճշտութեամբ և հնար եղածի շափ շուտով:

Վաճառականներին տրուում է առանձին գիջումն.

Յանկացողներին ուղարկում է պրէյս-կուրանտ:

Գործարանը տեղափոխւած լինելով նոր ընդարձակ շինութիւն, հնար ունի բոլոր պահանջներին լիուլի բաւականութիւն տալու:

Նախազգուշացումն: Ամենայն տեսակ խաբեբայութիւն-
ներից զգուշանալու համար Աստրական Տունը խնդրում է
առանձին ուշադրութիւն դարձնել գործարանի նշանի և
„Н. И; Бозарджіанцъ съ С-ми“ մակագրութեան վրայ:

Գործարանի նշանը

Գործարանի

հեռախօս

№ 765.

Խանութի

հեռախօս

№ 181.

Վ Ա Ճ Ա Ռ Ա Տ Ո Ւ Ն

ԵՓՐԵՄ Յ. ԾԱՏՈՒՐԵԱՆԻ

Թիֆլիս, Դվորցովոյի փողոց:

Վ Ա Ճ Ա Ռ Վ Ո Ւ Մ Ե Ն

ՎԵՆԵՆՅԻ ԱԹՈՒՆԵՐ ամեն տեսակի:

ՊԱՍՏԵՌՆԵՐ մեծ քանակութեամբ—կտորը սկսած 9 կոպէկից մինչև 8 ըուրլի:

ԼՈՒՍԵՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ, (նաւթի, սպիրտի և էլեքտրական) զանազան տեսակի և ձևի ԼԱՄՊԱՆԵՐ իրանց պատկանեալ պարագաներով:

Նաև ԲԵՆՁԻՆԻ ՄՂՏԱԿԱՆ ԱՆՉԷՋ ՎԵՌՈՒՈՂ մոմեր:

ԲՐՈՆՁԵԱՅ ամենաընտիր մոմակալներ և թանաքամաններ իրանց պարագաներով:

ԼՈՒՍԵՄՈՒՏԵՐՈՒ ՀՇՄԸՐ ապակու վրայ կպցնելու ԳՈՒՆԱՒՈՐ ԹՂԹԵՐ, որը փոխարինում է գունաւոր ապակիներին:

Օտարաքաղաքացիք և թէ տեղացիք պատուէրները ստանում են ամենաճշգրութեամբ, շուտափոյթ և մատչելի գներով:

Պրովիզոր Ա. ՍԱՐՈՒԽԱՆԵԱՆՅԻ

ԲՕՐՕ-ՆԱՖԹԱԼԱՆ

Ն Ո Ր Ն Ի Լ Թ Ը

Կատարելապէս ոչնչացնում է գլխի թեփը, ամրացնում է մազերը և օգնում մազ քի բսնելուն. տալիս է մազերին իր բնական ու հաստատ տեսքը: Թողտարված է բժշկական վարչութիւնից, իբրև ոմի վնասակար նիւթ չը պարունակող:

Պահուստարան Кавказское Товар. торгов, аптек. товарами: Тифлисѣ, Баку, Батумѣ, վաճառվում է և Ռուսաստանի դեղատներում և դեղավաճառանոցներում են պ. Սարուխանեանցի մօտ. Թիֆլիս, Ալեքսեևսկի փողոց տ. № 3.

Արժէքն է 1 ըուրլի 25 կոպէկ:

ԲԱՐՉՐԱԳՈՅՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ

„ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ“

ԵԿԱՍՈՒՏՆԵՐԻ ԵՒ ԴՐԱՍԱԳՈՒԽՆԵՐԻ ԱՊԱՅՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1835 ԹՈՒԻՆ, Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳՈՒՄ:

Վավասի համար զխաւոր զորձակայութիւնը գտնուած է թիֆլիս, Բարեա-
տինսկայա փողոց տուն Քումանովի № 2: Տելեֆոն № 415 է:

Ռուսական անդրանիկ և միակ ընկերութիւնը որը բացառապէս զբաղու-
կեանքի (եկամուտի և դրամազլի) ապահովագրութիւններով, հիմ-
նուած է փոխադարձ սկզբունքների վրայ:

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿՆՆՈՒՐ ԳՐԱՄԵԿՈՒԹՅՆ ԼԻԵԼԻ ՔԱՆ 35,000,000 ՐՈՒՐԼԻ Է:

ԸՆԿՈՒՆԻՈՒՄ Է ԱՊՍՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

- 1). Եթէ ապահովագրողը մեռնի զրամագլխի ժառանգութիւն.
- 2). Որդոց օժիտի և կամ ծերութեան ժամանակ ստանալու որոշ գրա-
մագլուխներ:
- 3). Վենդանի ժամանակ ստանալու, այրիներին թողակ որդոց կրթու-
թեան, նոյնպէս և յուղարկաւորութեան ծախսի և այլ սեռակ կեանքի հա-
մար զրամագլուխներ:

Ընկերութիւնը իւր զոյուլթեան 67 տարուայ ընթացքում
տուել է միայն մահուանից յետոյ զանազան անձերի աւելի-
քան 34.500,000 ՐՈՒՐԼԻ փող:

Վեանքի ապահովագրութեան օգուտը և նոյն իսկ անհրաժեշտութիւնը
ոչ միայն հաստատուած և ընդունած է արտասահմանում, ուր զբեթէ չի կարելի
գտնել մի բնտանիք, որ չունենայ մի պայմանաթուղթ մահուանից յետոյ կամ
կեանքի ընթացքում զուարեանք ստանալու համար: Այլ և մեղ մօտ Ռուսաս-
տանում զորձնական մարդիկ համոզուելով ապահովագրութեան օգտակարու-
թեան մէջ միանում են այնպիսիների հետ, որոնք ընդունում են այն միաբը-
թէ բնտանիքն ապահովացնելը մարդուս ամենանուիրական պարտականու-
թիւններից մէկն է: Այդպիսիները մեծ հաճոյքով և յաճախ զիմում են ըն-
կերութեանս զրամագլուխներ ապահովագրելու համար:

Ապահովագրուողների զիվիդենտը, որ ապահովացրուած են եղել 5-
տարուց ոչ պակաս, 1898 թ. եղել է 140%:

36)	Պատի («Միաժան») օրաց.	1892 թ.	. . . . .	20 »
37)	»	»	»	1893 » . . . . . 20 »
38)	»	»	»	1894 » . . . . . 20 »
39)	»	»	»	1895 » . . . . . 20 »
40)	»	»	»	1896 » . . . . . 20 »
41)	»	»	»	1897 » . . . . . 20 »
42)	»	»	»	1898 » . . . . . 40 »
43)	»	»	»	1899 » . . . . . 40 »
44)	»	»	»	1900 » . . . . . 40 »
45)	»	»	»	1901 » . . . . . 40 »
46)	»	»	»	1902 » . . . . . 40 »
47)	»	»	»	1903 » . . . . . 40 »
48)	»	»	»	1904 » . . . . . 40 »
49)	»	»	»	1905 » . . . . . 40 »
50)	»	»	»	1906 » . . . . . 40 »
50)	„Армянскій Календарь“ съ предсказаніями на 1899 годъ . . . . . по 20 »			
51)	»	1900	»	» 20 »
52)	»	1901	»	» 20 «
53)	»	1902	»	» 20 »
54)	»	1903	»	» 20 «
55)	»	1904	»	» 20 »
56)	»	1905	»	» 20 »
56)	»	1906	»	» 20 »
57)	«Վենդանի թաղուած մուած կարծեցեալների մասին» . . . . . 3 »			
58)	«Աստղալից երկինքը և երկրագունդը» . . . . . 5 »			
59)	«Սահակ Պարթև» (վարքագրութիւն) . . . . . 5 »			

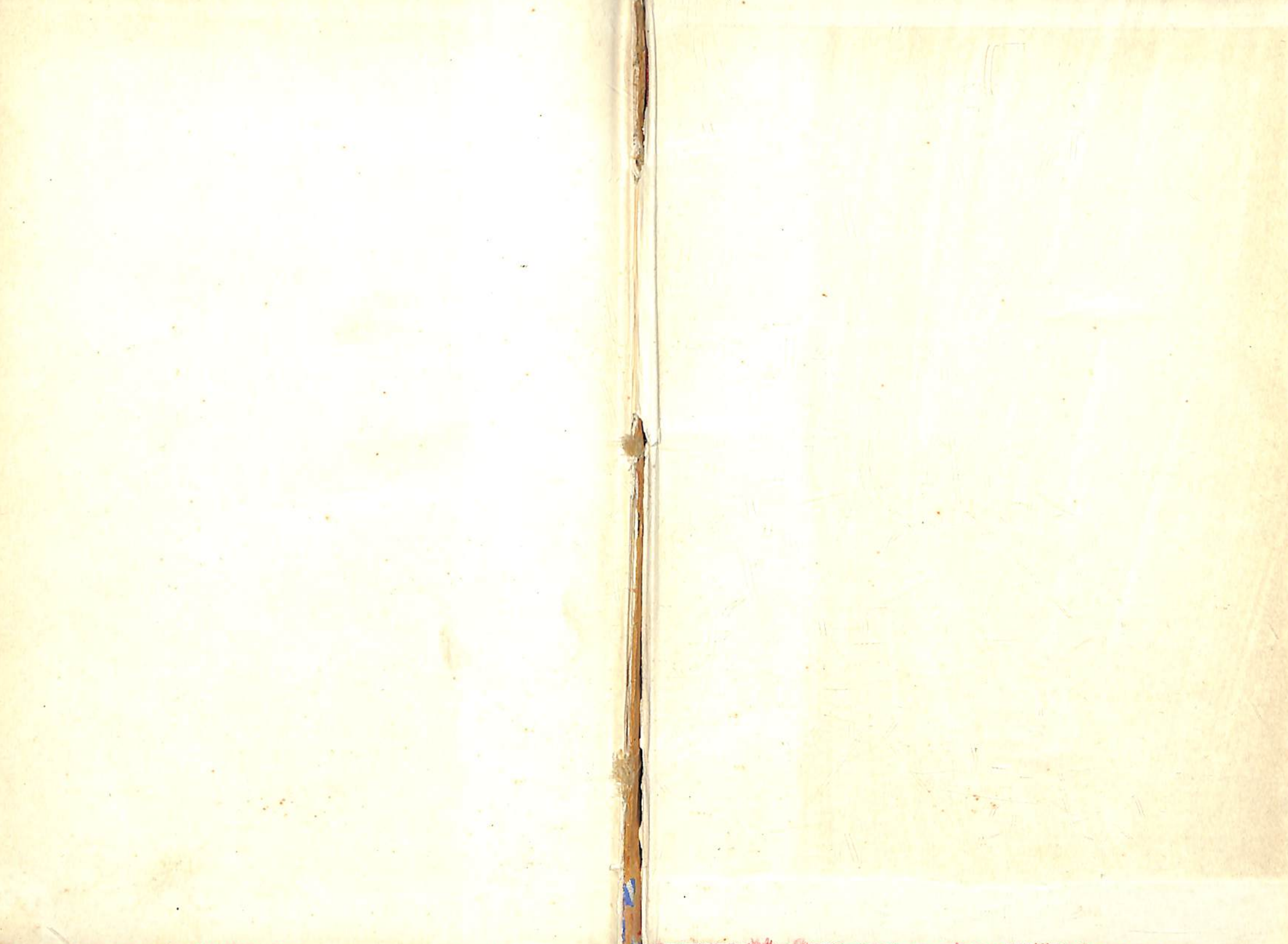

ԳԻՆՆ Է 30 Կ.

Մեծ քանակութեամբ գնողները դիմում են այս հաս-
ցեով—Тифлисъ. Книгопродавцу Макару Чимишкяну—
Tiflis (Kaukas), Librair Tschimchkian.

3112

S - 26